

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

**THE ROLE OF ADMINISTRATIVE LEADERSHIP IN COMMUNITY
CONFLICT MANAGEMENT OF BANBUENG DISTRICT,
CHONBURI PROVINCE**

พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม (มั่งคั่ง)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

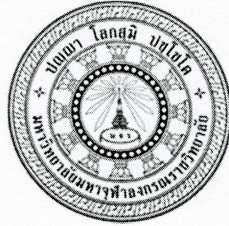
**The Role of Administrative Leadership in Community
Conflict Management of Banbueng District,
Chonburi Province**

Phramahawiset Kāntaḍhammo (Mangkhang)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์
เรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัด
ชลบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร)

กรรมการ

(ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร)

กรรมการ

(ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี)

กรรมการ

(ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม)

ชื่อสารนิพนธ์	: บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ผู้วิจัย	: พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)
ปริญญา	: รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์	: ผศ. ดร.ธิดา วัฒนศิริ, พธ.บ. (การสอนสังคม), พธ.ม. (ปรัชญา), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
	: ผศ. ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ), ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๘๘๘ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน ๓๙๘ คนโดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ๗๘,๑๗๒ คน คำนวณจากสูตรทาร์เยอานะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการพรรณนาแจกแจงความถี่ประกอบตาราง และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

๑) บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๐๘, S.D. = ๐.๔๑๔) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการหลีกเลี่ยง ($\bar{X}$ = ๔.๑๑, S.D. = ๐.๔๗๘) ด้านการ

ปรองดอง ($\bar{X}$ = ๔.๑๐, S.D. = ๐.๔๗๙) ด้านการร่วมมือ ($\bar{X}$ = ๔.๑๐, S.D. = ๐.๔๗๒) ด้านการ
ประนีประนอม ($\bar{X}$ = ๔.๐๗, S.D. = ๐.๔๖๗) และด้านการบังคับ ($\bar{X}$ = ๔.๐๔, S.D. = ๐.๕๒๙)

๒) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการ
จัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า
ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่
มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๓) ปัญหา อุปสรรคบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้าน
บึง จังหวัดชลบุรีพบว่า ผู้นำบางท่านอยู่ใต้บารมีของผู้มีอำนาจในท้องถิ่น พอมีปัญหาเกิดขึ้นจึงไม่
สามารถแก้ไขปัญหาก็ประชาชนไม่ฟังเหตุผลต่างคนต่างกระທပ်กันและโทษที่จะได้รับตามกฎหมายก็
ตามมา และมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายคนละข้างกันจึงทำให้ปัญหาต่างๆบานปลายเพราะคนรอบข้างคอย
ส่งเสริมทำให้ชุมชนแตกแยกกัน ตลอดจนถึงการใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบธรรม และผู้นำบางท่าน
ไม่ออกมาทำงานอย่างเต็มที่เอาแต่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ข้อเสนอแนะ
คือ ผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆ ปัญหา ควรใช้ผู้ใหญ่ที่ทั้งสองฝ่ายหรือกลุ่มคนที่นับถือ มาช่วย
เป็นกลางเพื่อแก้ไข ทุกคนต้องใช้เหตุผลในการลดปัญหาความขัดแย้ง ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันใน
ด้านความสามัคคีกลมเกลียวรักกันในชุมชนให้มีบ่อยๆขึ้น เพราะถ้ามีการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็
จะซึมซับไปเรื่อยๆแล้วชุมชนก็จะรักกัน

Research Paper Title : The Role of Administrative Leadership in Community Conflict Management of Ban Bueng District, ChonBuri Province.

Researcher : Phramahawiset Kantathammo (Mangkhang)

Degree : Master of Public Administration

Research Paper Supervisory Committee

: Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee, B.A. (Teaching Social Studies), M.A. (Philosophy), Ph.D. (Public Administration)

Asst. Prof. Dr. Kiattisak Suklueang, B.A. (Public Administration), M.A. (Social Development Management), D.P.A. (Public Administration)

Date of Graduation : February 28,2019

Abstract

Objectives of this research paper were to: 1. Study the role of administrative leadership in community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri Province, 2. Compare the people's opinions classified by personal factors about the role of administrative leadership in the community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri Province, and 3. Study the problems, obstacles and suggestions of the guidelines for strengthening the role of administrative leadership in the community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data by questionnaires with reliability value of 0.888 from 398 samples derived from the populations of 78,172 people in Ban Bueng District, Chon Buri Province by random sampling using the formula of Taro Yamane. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, t -test, F-test, One-Way ANOVA and Least Significant Difference (LSD). The qualitative method collected data from 12 key informants by in-depth-interview and analyzed data by descriptive content analysis.

Findings of the research were as follows:

1) The role of administrative leadership in the community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri by overall was at high level ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.414). Considering by each aspect, all aspects were rated at high level which were ranked as Avoidance was at $\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.478, Reconciliation was at $\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.479, Collaboration was at $\bar{X}$ = 4.10, S.D. = 0.472, Compromise was at $\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.467 and Compulsion was at $\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.529.

2) The comparative results of people's opinions classified by personal factors towards the role of administrative leadership in the community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri Province revealed that people with different genders held no different opinions, thus rejecting the set hypothesis. People with different ages, levels of education, occupations and length of residency held different opinions at statistically significant level at 0.01, thus accepting the set hypothesis.

3) Regarding the problems and obstacles of the role of administrative leadership in the community conflict management of Ban Bueng District, Chon Buri Province, some leaders were under the influence of the local authorities, when problem occurred, they could not be solved. People did not listen to reasons that could cause conflicts to arise within community, and it will lead them to get punishment by law. Segregation in the community escalated more problems Incitement and power abuse created more conflicts in the community. Moreover, some leaders did not dedicate to work for common good but they only worked for their own benefits.

The suggestion was that the leaders must be neutral in every problem. Both Seniors or respectable elders from both sides should be brought to be arbitrators in the community. Everybody should help solve problems with reasons. There should be common activities that can promote the unity in the community frequently and eventually these activities will yield love and harmony in the community.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้ เรื่อง บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สำเร็จด้วยดีจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการฝ่ายหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ ผศ.ดร.ธิดา หนัมนี่ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ผศ.ดร. เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และอาจารย์ทุกๆ ท่าน ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยมาตลอดตั้งแต่ต้น จนสารนิพนธ์นี้จบบริบูรณ์

ขออนุโมทนาขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๕ ท่าน คือ ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา ผศ.ดร.อนุวัตร กระสังข์ อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ ดร.กฤษฎา คำจตุติ และอาจารย์ ดร.สุริยา รักษาเมือง ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบเครื่องมือเพื่อในการวิจัย พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อนุโมทนาขอบคุณ ท่านพิเนตร เลิศเขมทัต นายอำเภอบ้านบึง ข้าราชการ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจและประชาชน ในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีและตลอดจนเพื่อนนิสิตทุกรูป/คนที่มีส่วนช่วยเหลือในด้านการเรียนและให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูปลัด เทือง เตชวณฺโณ เจ้าอาวาสวัดมาบไฟ ที่ท่านได้อุปการะและสนับสนุนทุนการศึกษาจนจบ อนุโมทนาขอบคุณมารดาบิดาให้อุปการะทั้งให้กำเนิดและส่งเสริมเรียนจนจบสำเร็จการศึกษา ขออนุโมทนาขอบคุณ โยมอาจารย์วาริญา ม่วงเกลี้ยง ที่ได้ช่วยให้คำปรึกษาและแนะนำในการทำสารนิพนธ์ แก่ผู้วิจัย จนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

ขอเจริญพรขอบคุณคณะกรรมการสอบป้องกันสารนิพนธ์ทั้ง ๕ ท่าน คือ รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร ประธานกรรมการ ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง รองคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ กรรมการ ผศ.ดร.อนุวัตร กระสังข์ กรรมการและเลขานุการ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขออนุโมทนาบุญขอบคุณ นายวรินทร์ นางจริยา นางสาวอัญชลี กองแก้ว นายสุทัศน์ชัย นางสาวลักษณ สุขทนต์ นายณัฐฤกษ์ ความดี นางวันเพ็ญ นางสาววรรณิศา ความดี และอีกหลายท่านที่ให้อุปการะ รับผิดชอบไปศึกษาและสนับสนุนค่าน้ำมัน ตลอดจนสำเร็จการศึกษา

สารนิพนธ์เล่มนี้ หากจะพึงมีคุณค่าและประโยชน์ใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมถวายบูชาคุณ พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และมอบเป็นกตเวทิตาคุณแก่ มารดาบิดา พระอุปัชฌาย์ อาจารย์ ญาติโยมผู้ถวายปัจจัยสี่และท่านผู้มีอุปการคุณทุกๆ ท่าน ที่มีส่วนร่วมช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์เล่มนี้จนเป็นสำเร็จเรียบร้อยบริบูรณ์ ดังที่ปรากฏอยู่นี้

พระมหาวิเศษ กนตธมฺโม (มั่งคั่ง)

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญภาพ	(๑๐)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๗
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑.๑ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำฝ่ายปกครอง	๘
๒.๑.๒ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง	๑๘
๒.๒ ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๓๗
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๑
๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓	
๓.๑ วิธีดำเนินการวิจัย	๕๒
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๕๒
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๙
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๖๓
๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน	๗๐
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๙๔
๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๙๖
๔.๖ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย	๑๐๒
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๐๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๓
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	๑๒๔
ภาคผนวก ข ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	๑๓๐
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)	๑๓๖
ภาคผนวก ง ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)	๑๓๘
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๑๔๑

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)	๑๔๓
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๖
ภาคผนวก ซ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๖๔
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๗

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	สรุปบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน	๓๖
๒.๒	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๕๔
๔.๑	แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๒
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม	๖๔
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการหลีกเลี่ยง	๖๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการปรองดอง	๖๖
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการประนีประนอม	๖๗
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการร่วมมือ	๖๘
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบังคับ	๖๙
๔.๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ	๗๐
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ	๗๑
๔.๑๐	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการประนีประนอม	๗๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๑	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการบังคับ	๗๓
๔.๑๒	การเปรียบเทียบบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการศึกษา	๗๔
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการหลีกเลี่ยง	๗๕
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาท ผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการปรองดอง	๗๖
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีโดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการประนีประนอม	๗๗
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการร่วมมือ	๗๘
๔.๑๗	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีโดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการบังคับ	๗๙
๔.๑๘	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ	๘๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้าน บึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการประนีประนอม	๘๙
๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้าน บึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการร่วมมือ	๙๐
๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้าน บึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้งใน ด้านการบังคับ	๙๑
๔.๓๐ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาท ผู้นำฝ่าย ปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้ง ตามสมมติฐานที่ ๑ – ๕	๙๒
๔.๓๑ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหา ความ ขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๙๔
๔.๓๒ ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	๙๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๕๑
๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๐๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำฝ่ายปกครองเป็นสถาบันที่มีอยู่คู่สังคมไทยมาช้านาน ถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า “การปกครองท้องที่” กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ช่วยในเรื่องการประสานงาน การประชุมลูกบ้าน การแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านทราบ และดูแลความสุขทุกข์ของลูกบ้านในด้านต่างๆ ดังนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีสถานะที่เป็นทั้งผู้แทนประชาชนและเป็นผู้นำของชุมชน กล่าวคือผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบบทบาทสองด้านพร้อมกัน คือ กิ่งข้าราชการประจำและกิ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทยในการเป็นผู้นำตำบลหมู่บ้าน ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็น ผู้ช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ประสานประชาชนในพื้นที่ นำแนวนโยบายของรัฐ กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ มาปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชนหรือภาคธุรกิจเอกชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น

เพื่อให้ประชาชนในตำบลหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดี และชุมชนมีความสุข เพราะนอกจากการปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นผู้ช่วยเหลือราชการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๔๗ ตลอดจนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นๆ หลายฉบับ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ประสานงานระหว่างราชการส่วนภูมิภาค ตำบล หมู่บ้าน และในการนำนโยบายสำคัญของรัฐบาลไปปฏิบัติให้บังเกิดผลในพื้นที่ จึงจะเห็นได้ว่านโยบายสำคัญของรัฐบาลทุกเรื่องล้วนมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทั้งสิ้น^๑

ในอดีตสังคมชนบทของไทยเป็นสังคมที่มีความสงบ เรียบง่าย มีความสมัครสมานสามัคคี เป็นสังคมที่ช่วยเหลือกันและกัน โดยหากมีการอยู่รวมกันในสังคมด้วยคนจำนวนมาก ก็เป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งและปัญหาเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องจากสภาพนิสัยใจคอ บุคลิกภาพ ทักษะในชีวิต และความรู้ความสามารถของแต่ละคนมีไม่เท่ากัน บางครั้งปัญหาที่เกิดขึ้นก็มีความ

^๑อุสมาน ซาและ,อับดุลละาะ ยูโซะ “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา”, วารสาร AL-NUR, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒๐ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๔๙): ๑๑๗.

รุนแรงจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลที่ขัดแย้งกัน และส่งผลต่อความสามัคคีของในชุมชนตามมาอีกด้วย^๒

ปัจจุบันความขัดแย้งเป็นปัญหาที่พบกันเป็นประจำในสังคมและเกิดเพิ่มขึ้นอย่างมากในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม กลุ่ม/บุคคลกับองค์กร/หน่วยงานของรัฐหรือในชุมชนสังคมหรือประเทศชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากความเจริญเติบโตของตัวเมืองอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง หรือการจัดการชุมชนของตนมากขึ้นตามสิทธิที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ การมีช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วตามการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้สภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนลักษณะการคิดและการจัดการเกิดเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ รวมถึงกับหน่วยงานของรัฐในโครงการสาธารณะต่างๆ หรือในการให้บริการต่างๆ ถึงแม้จะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมประพฤติและข้อพิพาทของคนในสังคม โดยมีกระบวนการยุติธรรม อันประกอบด้วยองค์กรของรัฐ คือ ตำรวจ อัยการ และศาลยุติธรรม เป็นกลไกในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมาย ซึ่งแต่ละองค์กร มีภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามแบบพิธีการ เริ่มตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้องคดี เรื่อยไปจนกระทั่งได้มีการพิจารณา และชี้ขาดข้อพิพาทโดยศาลยุติธรรมก็ตาม แต่การดำเนินกระบวนการยุติธรรมโดยองค์กรต่างๆ มีกฎเกณฑ์ขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติตามบทกฎหมาย ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนที่ซับซ้อนมาก ดังนั้น จึงต้องใช้เวลาในการดำเนินการที่ใช้เวลายาวนานและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก โดยสุดท้ายแล้วการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมก็ไม่ได้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย อีกทั้งบางครั้งการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมของคู่กรณีกลับสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำฝ่ายปกครองมีบทบาทในด้านต่างๆ ทั้งในบทบาทของการเป็นตัวแทนของประชาชน บทบาทในการเป็นตัวแทนของทางการ และบทบาทการเป็นตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านและตำบล ด้วยความเป็นผู้นำหมู่บ้านหรือตำบลที่มาจากการเลือกตั้งของคนในหมู่บ้านและตำบล และยังคงมีสถานภาพเป็นผู้นำตามธรรมชาติที่มีอำนาจบารมีเหนือกว่าคนในหมู่บ้านและตำบลอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในตำบลและหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะมีบทบาทในฐานะผู้ปกครองท้องถิ่นในการยุติปัญหาคความขัดแย้งและไกล่เกลี่ย ไม่ให้กลายเป็นข้อพิพาทเป็นคดีความสู่ศาล ซึ่งการแสดงออกถึงบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน แต่ละวิธีย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการปัญหาคความขัดแย้ง รวมทั้งการศึกษาอาจจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในชุมชน^๓ กำนันผู้ใหญ่บ้าน

^๒เนตรพัฒนา ยาวีราช, ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์, (กรุงเทพมหานคร: ทริปปี้ล กรุ๊ป, ๒๕๕๖), หน้า ๙-๑๐.

^๓สุพรรณิ เกสรินทร์, บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคความขัดแย้งในชุมชนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.hu.ac.th/Symposium2014/proceedings/data/3501/3501-4.pdf> [๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐].

เป็นผู้มีอำนาจทางตุลาการตัดสินความขัดแย้งหรือข้อพิพาทโดยไม่ต้องมีกฎหมายของบ้านเมืองให้อำนาจรองรับ และเป็นที่เชื่อถือของคนทั้งหมู่บ้าน^๔ ซึ่งแนวทางในการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งต่างๆ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องยึดหลักการจัดการความขัดแย้งให้ถูกวิธี ต้องมีความเข้าใจและเข้าใจถึงการแก้ไขความขัดแย้ง รู้ประเด็นปัญหาที่แท้จริงและเลือกใช้วิธีการจัดการที่ดีที่สุด อาจใช้การบังคับ การหลีกเลี่ยง การปรองดอง การประนีประนอม หรือการร่วมมือกัน

บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านนั้นจะเป็นที่ยอมรับหรือได้รับความศรัทธาของประชาชนมากน้อยเท่าใดก็ขึ้นอยู่กับกำนันผู้ใหญ่นั้นๆ กำลังใจ กำลังความสามารถในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน^๕ ทั้งนี้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสาเหตุของการแสดงบทบาทการจัดการความขัดแย้ง ๓ ประการ คือ (๑) เรื่องของความไม่ชัดเจนในระเบียบ กฎหมาย โดยเฉพาะบทบาท อำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ซึ่งถูกกำหนดโดยกฎหมายคนละฉบับ ซึ่งมีความซ้ำซ้อนกันอยู่ (๒) ปัญหาของการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากต่างฝ่ายต่างมาจากการเลือกตั้ง ทำให้ต้องเป็นคู่แข่งทางการเมืองกัน และ (๓) มารยาทในการทำงานและความขัดแย้งส่วนตัว สำหรับกระบวนการซึ่งทั้งสองฝ่ายนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกัน มีทั้งการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่กล่าวถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งว่าเป็นหน้าที่ของผู้ผู้นำ^๖ ถ้าพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง ผู้นำมีส่วนที่จะสร้างเงื่อนไขหรือกำหนดบทบาทระหว่างบุคคลได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนในการลดปัญหาความขัดแย้งหรือขจัดความขัดแย้งให้หมดไป

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งจึงไม่มีกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีอะไรที่แน่นอน แต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาพแวดล้อม เวลา เป้าหมาย บทบาทหน้าที่และแบบของผู้นำ ผู้นำที่ฉลาด มีประสบการณ์ มีความยุติธรรม มีความสามารถสูงใจคน มีขีดความสามารถในการตัดสินใจสูง ซื่อสัตย์สุจริต หนักแน่น ไม่หวั่นไหว สามารถวิเคราะห์เหตุและผลได้ดี รู้จักใช้อำนาจที่เหมาะสม ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ตลอดจนสามารถกำหนดบทบาทและแบบของผู้นำให้เหมาะสมก็จะสามารถ

^๔ศศิกาญจน์ อิงคินันท์, “บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนนทบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการเสริมสร้างสันติสุข”, เอกสารวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๕), หน้า ๘-๙.

^๕อภินันท์ คำเจริญ, “การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุ้มผาง และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี”, งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙), หน้า ๓.

^๖พรหมเพ็ญ พันจักรสาย, “บทบาทการจัดการความขัดแย้งระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑).

แก้ไขปัญหาลดระดับลงได้ หรือขจัดความขัดแย้งให้หมดไป”^๗ กล่าวได้ว่า ปัญหาในการจัดการความขัดแย้งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประการหนึ่งมักมาจากความไม่ชัดเจนในระเบียบ กฎหมาย โดยเฉพาะ บทบาทและอำนาจหน้าที่ ประการที่สองคือ ความขัดแย้งส่วนตัวกับผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในหน่วยงานอื่น ประการที่สามคือ ความไม่ทุ่มเทในการทำงานอย่างจริงจัง และยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ประการที่สี่คือ ความร่วมมือของคู่กรณี และประการสุดท้ายคือ การให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในตำบลและหมู่บ้านจะได้รับการแก้ไขมากน้อยเพียงใดเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งเป็นสำคัญ ซึ่งการแสดงออกถึง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะได้ผลมากน้อยเพียงใดวัดได้จากสถิติในการยุติปัญหาความขัดแย้ง ไม่ให้กลายเป็นข้อพิพาทเป็นคดีความสู่ศาลมากขึ้น การจัดการปัญหาความขัดแย้งแต่ละวิธีย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของความขัดแย้ง สถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาและอำนาจในการจัดการความขัดแย้ง^๘ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษว่า บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวมถึง สภาพปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน เพื่อให้การจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

^๗สุพรรณิ เกสรินทร์, บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอกุ่งสูง จังหวัดนครราชสีมา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.hu.ac.th/Symposium2014/proceedings/data/3501/3501-4.pdf> [๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^๘สมยศ นาวิการ, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๖), หน้า ๗๘๙.

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดของสมิต สัจฉกร^๙ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น ๘ ตำบล ซึ่งมีจำนวนประชากร ๗๘,๑๗๒ คน^{๑๐} ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๘ คน โดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๒ คน ได้แก่

๑) นายอำเภอบ้านบึง	จำนวน ๑ คน
๒) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	จำนวน ๘ คน
๓) ปลัดอำเภอบ้านบึง	จำนวน ๒ คน
๔) ตำรวจ	จำนวน ๑ คน

^๙สมิต สัจฉกร, การบริหารความขัดแย้ง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร (เดือนตุลา) ๒๕๕๐.

^{๑๐}ที่ว่าการอำเภอบ้านบึง, ข้อมูลผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. ๒๕๕๗, (เอกสารอัดสำเนา).

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แบ่งเป็น ๘ ตำบล ประกอบด้วย ตำบลมาบไฟ ตำบลหนองบอลแดง ตำบลบ้านบึง ตำบลหนองขี้ซาก ตำบลหนองอิรุณ ตำบลคลองกิว ตำบลหนองไผ่แก้ว และตำบลหนองซาก

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมระยะเวลา ๔ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ ๕ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง ภาระหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอบริหารพื้นที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในพื้นที่รับผิดชอบของตน

ผู้นำฝ่ายปกครอง หมายถึง บุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

การจัดการปัญหา คือ การเข้าไปแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของไปประชาชนในอำเภอบ้านบึง ด้วย การบังคับ การหลีกเลี่ยง การปรองดอง การประนีประนอม การร่วมมือกัน

ความขัดแย้ง หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะขอความไม่เป็นมิตรหรือตรงกันข้าม หรือไม่ลงรอยกัน หรือไม่สอดคล้องกัน เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ อาจเป็นเรื่องของความคิด เป้าหมาย ทศนคติ ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น

การจัดการปัญหาความขัดแย้ง หมายถึง การที่จะทำให้ความขัดแย้งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกิดขึ้นในชุมชนลดน้อยหรือหมดสิ้นไป แบ่งออกเป็น ๕ วิธีการ คือ ๑) การหลีกเลี่ยง ๒) การปรองดอง ๓) การประนีประนอม และ ๔) การร่วมมือกัน และ ๕) การบังคับ

การหลีกเลี่ยง หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยง ไม่ปะทะกับฝ่ายตรงข้าม

การปรองดอง หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามบรรลุความต้องการของตนเป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่อีกฝ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง

การประนีประนอม หมายถึง เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่บุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายที่มีความขัดแย้งกัน สามารถตกลงกันได้โดยวิธี “พบกันครึ่งทาง” ต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการของตนบางส่วน

การร่วมมือกัน หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาที่บุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายที่มีความขัดแย้งกัน ทำความ ตกลงกันในลักษณะของการบรรลุถึงข้อยุติ โดยวิธีการซึ่งคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจและยินยอมพร้อมใจด้วยกัน

การบังคับ หมายถึง วิธีการแก้ปัญหาด้วยการใช้อำนาจและความก้าวร้าวเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑.๗.๒ ได้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑.๗.๔ ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยสำหรับหน่วยงานอื่นๆ หรือผู้ที่สนใจศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหความขัดแย้งในชุมชนต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีบทบาท แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำฝ่ายปกครอง แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครอง

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง

๒.๒ ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครอง

๑) ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาทว่า หมายถึง การทำตามบท การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู^๑ ในขณะที่นักวิชาการสาขาต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้ สุนธยา พลศรี ได้ให้ความหมายว่า บทบาท (Role) หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย^๒ เนื่องจากบทบาทคือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกตามหน้าที่หรือตำแหน่งที่มีอยู่ให้เป็นที่รู้เห็นของบุคคลอื่นซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจตรงกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือไม่ก็ได้^๓ ดังนั้น บทบาทจึงเป็นการกระทำ

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐๒.

^๒สุนธยา พลศรี, หลักสูตรจิตวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒.

^๓ปราโมทย์ คล้ายศิริ, “การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษา: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

หรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้ บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่^๔ เป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่ง ซึ่งประกอบด้วยสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใดก็ต้องแสดงพฤติกรรมตามระบุเป็นบทบาทของตำแหน่งนั้น^๕ เป็นแบบแผน ความต้องการ เป้าประสงค์ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและการกระทำของสมาชิกที่ชุมชนคาดหวังว่าจะต้องเป็นตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง^๖ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรมที่แสดงออกตามสถานภาพของบุคคลในสังคม เป็นแบบแผน ความต้องการ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และการกระทำของสมาชิกที่คาดหวังว่าจะต้องเป็นไปตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆ หรือสิทธิหน้าที่ เป็นการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง^๗ กล่าวได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่เป็นอยู่ หรือได้รับมอบหมายตำแหน่ง หรือเป็นภาระหน้าที่เป็นการแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคลซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขาทำภายใต้สถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน บทบาทที่ทำให้คนในสังคมสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของบุคคลอื่น รู้ว่าบุคคลอื่นต้องการอะไรจากตน ทำให้เกิดประโยชน์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม เช่น ครูมีบทบาทหน้าที่ในการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียน ตำรวจมีบทบาทหน้าที่ในการรักษาความสงบภายในประเทศ เป็นต้น^๘

ส่วนนักวิชาการต่างประเทศ อาทิ เบอร์กowitz (Berkowitz) ได้กล่าวว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมที่คาดหวังของบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคม มายรวมถึง การกระทำที่บุคคลในสถานภาพนั้นแสดงออก^๙ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพหรือตำแหน่งในสังคม^{๑๐} เป็นพฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดก็ตาม ที่มีกฏการคาดคะเนว่าผู้อื่นหวังที่จะเห็น

^๔ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, **หลักสังคมวิทยา**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๑๑๑.

^๕ สงวนศรี วิรัชชัย, **จิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพรการพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๒๐.

^๖ พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ ชุติณฺโรร), “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองจังหวัดปทุมธานี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๗ พระอธิการนิพล สุธมโม (โพธิเจริญ), “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๘ พระอธิการอรณพ จรณธมโม (รัตนะ), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๙ Berkowitz, L., **Social Psychology**, (Illinois: Scott Foresma, 1972), p.20.

^{๑๐} Broom, L. and Selznick, P., **Sociology**, 5thed., (New York: Harper and Row Publishers, 1973), p. 26.

ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรปฏิบัติเช่นไรเป็นแนวทาง ส่วนมากมักจะสังเกตผู้ดำรงตำแหน่งอื่นแล้วมา กำหนดบทบาทของตนเอง^{๑๑}

สรุป จากการนิยามคำว่าบทบาทจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลตามสถานภาพที่เป็นอยู่ หรือได้รับมอบหมายตำแหน่ง หรือเป็น ภาระหน้าที่เป็นการแสดงออกหรือการทำหน้าที่ของบุคคลซึ่งสมาชิกคนอื่นของสังคมมุ่งหวังให้เขาทำ ภายใต้อาณัติทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน

๒) ประเภทของบทบาท

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและผลงานทางวิชาการต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการได้ ให้แนวคิดเกี่ยวกับประเภทของบทบาทไว้หลากหลาย ดังต่อไปนี้

จำนง อติพัฒนสิทธิ์ ได้แบ่งบทบาทออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) บทบาทในอุดมคติ เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคม ซึ่งผู้มี สถานภาพหนึ่งๆ ควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามก็ได้ ๒) บทบาทที่บุคคลควรเข้าใจ เป็นบทบาทที่ ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทศนคติ บุคลิกภาพ ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล และ ๓) บทบาทที่แสดงออกจริง เป็นการกระทำที่บุคคล ปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับ สถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้น สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่างๆ และบทบาทที่กระทำจริง อาจสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้^{๑๒} ในขณะที่ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ แบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) บทบาทตามใบสั่ง บทบาท ประเภทนี้มุ่งมุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตนและทักษะในการแสดง บทบาทมีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับความคาดหวังของสถานภาพนั้นๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภท นี้ นั้น ตรงระดับการยอมรับปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง ๒) บทบาท ตามใจ บทบาทประเภทที่สองมุ่งไปยังจุดที่ว่าความคาดหวังต่างๆ จะต้องผ่านอัตรา หรือตัวตน เสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวตนนี้เอง ตัวตนก็จะกลั่นกรองพิจารณา เลือกสรร ลดทอน พลิกแพลงความคาดหวังนั้นๆ ให้เหมาะกับตน จุดสนใจของการวิเคราะห์จึงอยู่ที่แบบหรือ สไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร และ ๓) บทบาทจริง บทบาทประเภทนี้คือ พฤติกรรมจริงของ ปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอน ๒ ขั้นตอนข้างต้นมาแล้ว หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผยก็จะดูความซับซ้อน หรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้ามุ่งไปที่บทบาทเปิดเผย จุดการ วิเคราะห์ก็จะพุ่งตัวความคาดหวังหรือการตีความความคาดหวังตามสถานภาพนั้น^{๑๓}

^{๑๑}Sarbin, T.R., "Role Theory", *Handbook of Psychology*, (New York: Addison Wesley Publishing Company, 1975), p. 72.

^{๑๒}จำนงค์ อติพัฒนสิทธิ์ และคณะ, *สังคมวิทยา*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗-๓๘.

^{๑๓}สัญญา สัญญาวิวัฒน์, *ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์เบื้องต้น*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๙.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ได้แบ่งบทบาทออกเป็น ๕ ประเภท คือ ๑) บทบาทที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์กรกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์กรนั้นๆ ๒) บทบาทที่ผู้อื่นคาดหวัง หมายถึง บทบาท หรือรูปแบบของพฤติกรรมที่คนอื่น(ผู้เกี่ยวข้อง) คาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ เช่น นักเรียนคาดหวังว่าครูจะช่วยอธิบายปัญหาข้อข้องใจเกี่ยวกับบทเรียนให้กับตน เป็นต้น บทบาทนี้มักจะสอดคล้องกับบทบาทที่กำหนด ๓) บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิด และเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่ ๔) บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติ หรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของเจ้าตัวผู้อยู่ในตำแหน่ง และ ๕) บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อื่นในตำแหน่ง^{๑๔}

นักวิชาการต่างประเทศ เช่น เพอร์วิน (Pervin) กล่าวถึงบทบาทในลักษณะของกระบวนการแสดงบทบาทว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบ ๔ ประการ คือ ๑) บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) เป็นบทบาทตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นบทบาทที่องค์กรหรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่ ๒) มโนทัศน์ของบทบาท (Role Conception) คือ การที่บุคคลมองเห็นบทบาทตามการรับรู้ของตนเอง ว่าตนเองจะมีบทบาทหรือพฤติกรรมอย่างไร ทั้งนี้การรับรู้บทบาท (Role Perception) และความคาดหวังต่อบทบาทของตนเอง (Role Expectation) ซึ่งทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน ๓) การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) ซึ่งเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม (บทบาทในอุดมคติ) การรับรู้บทบาทและความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทตนเอง และ ๔) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้แสดงจริง (Actual Role) ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้ และความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับระดับของการยอมรับบทบาทของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่^{๑๕}

ส่วน บรูมและเซลซ์นิค (Broom and Selznick) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑) บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระบุเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำการกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ ๒) บทบาทที่เป็นจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ซึ่งจะขึ้นกับการ สังเคราะห์จากความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคมในระยเวลานั้นๆ ด้วย ๓) บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อ หรือหวังว่าควรกระทำ

^{๑๔}สงวน สุทธิเลิศอรุณ, **ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรพัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๓), หน้า ๖๘.

^{๑๕}Pervin, A. L., **Personality Theory and Research**, (New York: John Wiley, 1989), p. 146.

ตามตำแหน่งที่ได้รับแต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ, กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความคิดนึก ประสบการณ์และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย^{๑๖}

สรุป จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นพบว่า บทบาทถึงแม้จะมีการแบ่งออกเป็นหลายประเภทก็ตาม แต่หากสรุปได้เป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ๑) บทบาทที่เป็นจริง เป็นพฤติกรรมที่บุคคลนั้นๆ หรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในขณะนั้นได้กระทำจริง ๒) บทบาทที่คาดหวัง เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อ หรือคาดหวังว่าตนเองควรกระทำอย่างไรในตำแหน่งที่ได้รับ และ ๓) บทบาทที่ควรปฏิบัติ เป็นบทบาทที่ผู้อื่นหรือบทบาทที่องค์กรหรือสังคมต้องการให้บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ แสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่เป็นอยู่ บางทีอาจเรียกว่า บทบาทที่สังคมกำหนด

๓) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาท

นักวิชาการค้นพบว่า เหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด (บทบาท) ของมนุษย์ เกิดจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ๑) เป็นเป้าประสงค์หรือจุดประสงค์ (Goal) เป็นความมุ่งหมายที่จะให้บรรลุในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ผู้กระทำจะมีการกำหนดเป้าประสงค์ไว้ล่วงหน้าก่อนแล้ว ๒) ความเชื่อ (Belief Orientation) เกิดจากความคิด ความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเลือกกระทำทางสังคม ๓) ค่านิยม (Value Standard) ๔) นิสัยและธรรมเนียม (Habit and Customs) เป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันด้วยประเพณี หากละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วย ๕) การคาดหวัง (Expectation) เป็นท่าทีของบุคคลอื่นมีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติหรือปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ ๖) ข้อผูกพัน (Commitment) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าถูกผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นๆ ๗) การบังคับ (Force) เป็นตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำการได้เร็วขึ้น ๘) โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าการตัดสินใจกระทำใดๆ โอกาสจะเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ เช่น การมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ๙) ความสามารถ (Ability) เป็นการตระหนักถึงความสามารถที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำทางสังคม และ ๑๐) การสนับสนุน (Support) เป็นสิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่น^{๑๗}

๔) บทบาทผู้นำฝ่ายปกครอง

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านถือเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการเมืองการปกครอง ซึ่งได้ถือกำเนิดและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในเขตตำบลและหมู่บ้าน ที่เรียกกันว่า “การปกครอง

^{๑๖}Broom, L. and Selznick, P., **Sociology**, 5thed., (New York: Harper and Row Publishers, 1973), p. 36.

^{๑๗}พระครูสังฆรักษ์ชุมพล โสวโร, “บทบาทของพระสงฆ์ด้านงานสังคมสงเคราะห์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ท้องที่” กำนันผู้ใหญ่จึงมีฐานะเป็นผู้แทนของรัฐที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ช่วยในเรื่องการประสานงาน การประชุมลูกบ้าน การแจ้งข่าวสารของทางราชการให้ลูกบ้านรับทราบ และดูแลความสุขทุกข์ของลูกบ้านในด้านต่างๆ ดังนั้น กำนันผู้ใหญ่บ้าน จึงสถานะที่เป็นทั้งผู้แทนประชาชน และเป็นผู้นำของชุมชน^{๑๘} กล่าวคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสวมบทบาทสองด้านพร้อมกันคือ กิ่งข้อราชการประจำและกิ่งข้าราชการการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านเปรียบเสมือนกลไกที่สำคัญของการปกครองในส่วนท้องถิ่นและเป็นตัวแทนของกระทรวงมหาดไทยในการเป็นผู้นำตำบลหมู่บ้านที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยเหลือนายกการในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนในตำบลหมู่บ้าน ประสานประชาชนในพื้นที่ นำแนวนโยบายของรัฐกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ มาปฏิบัติในพื้นที่ และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับส่วนต่างๆ รวมทั้งประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนหรือภาคธุรกิจเอกชนร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในตำบลหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดี และชุมชนมีความสุข^{๑๙}

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำฝ่ายปกครองเป็นสถาบันที่มีอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน^{๒๐} เป็นผู้ที่มาจากการเลือกของประชาชนโดยตรงปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นผู้ช่วยเหลือนายการของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในพื้นที่ตำบลหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยทำหน้าที่ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านของตน เป็นผู้ปกครองในหมู่บ้านและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุขของประชาชน อำนาจของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีดังนี้ คือ

๑. อำนาจความเป็นธรรมและดูแลรักษาความเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน

๒. สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องที่

๓. ประสานหรืออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในหมู่บ้านในการติดต่อหรือรับบริการกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ

^{๑๘}ชาญชัย จิตรเหล้าอาภรณ์, กำนันผู้ใหญ่กับอำนาจการเมือง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://it.ripa.ac.th/humanity/py.html>. [๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑].

^{๑๙}สุริยะ วิริยะสวัสดิ์, “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน”, วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน, ๖๒ (๓), (มี.ค.๕๒), หน้า ๑๑-๑๕.

^{๒๐}กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, กำนัน ผู้ใหญ่, (กรุงเทพมหานคร: ฉัตรบ้อง ฉัตรภูติ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒.

๕. ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. ควบคุมดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยกระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำ

๗. อบรมหรือชี้แจงให้ราษฎรมีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการ กฎหมาย หรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในการนี้ สามารถเรียกราษฎรมาประชุมได้ตามสมควร

๘. แจ้งให้ราษฎรให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณประโยชน์เพื่อบำบัดปัดป้องภัยอันตรายสาธารณะอันมีมาโดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย

๙. จัดให้มีการประชุมราษฎรและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

๑๐. ปฏิบัติตามคำสั่งของกำนันหรือทางราชการและรายงานเหตุการณ์ที่ไม่ปกติซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้านให้กำนันทราบ พร้อมทั้งรายงานต่อนายอำเภอด้วย

๑๑. ปฏิบัติตามภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอมอบหมาย^{๒๑}

นอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจดังกล่าวข้างต้นแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นผู้นำในทางสังคมหรือเป็นผู้นำชุมชน ทั้งยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นๆ อีกนั้น บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงแบ่งออกได้เป็น ๓ ประการ คือ

๑. บทบาทของการเป็นตัวแทนประชาชน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ประชาชนเลือกโดยตรง เมื่อเป็นเช่นนี้ฐานะของผู้ใหญ่บ้านย่อมเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชน ซึ่งต้องรับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อน ทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรในหมู่บ้าน แจ้งต่อส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขหรือช่วยเหลือ ดังนั้น เมื่อราษฎรในความปกครองมีเรื่องเดือดร้อนต้องถือเป็นธุระให้ ในขณะเดียวกันก็ต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่หรือการให้บริการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับทุกภาคส่วนจึงค่อนข้างใกล้ชิดและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒. บทบาทของการเป็นตัวแทนของทางการ บทบาทนี้เกิดขึ้นตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๔๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในด้านการปกครอง ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย อำนาจหน้าที่ทางอาญา อำนวยความสะดวก ฯลฯ การกำหนดบทบาทดังกล่าว ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีฐานะเป็นตัวแทนของราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งจะพบว่ากฎหมายกำหนดอำนาจการบังคับบัญชาของผู้ใหญ่บ้าน โดยให้ข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งจะพบว่ากฎหมายกำหนดอำนาจการบังคับบัญชาของผู้ใหญ่บ้าน โดยให้ข้าราชการปกครอง อันได้แก่ ผู้ว่า

^{๒๑}กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย, กำนัน ผู้ใหญ่, (กรุงเทพมหานคร: ฉัตรบ้อง ฉัตรภูติ, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒.

ราชการจังหวัด นายอำเภอ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา สามารถให้คุณให้โทษแก่ผู้ใหญ่บ้านได้ สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ใหญ่บ้านมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ และกลายเป็นจักรกลที่สำคัญของการปกครองในราชการส่วนภูมิภาคในที่สุด และข้อเท็จจริงจะปรากฏอยู่เสมอว่า ในการติดต่อระหว่างหน่วยราชการต่างๆ กับราษฎรในหมู่บ้านไม่ว่าเรื่องใดๆ จะต้องอาศัยผู้ใหญ่บ้านเป็นสื่อกลางในการประสานงาน ทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้าน

๓. บทบาทของการเป็นผู้นำชุมชน เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานปกครอง มีอำนาจปกครองดูแลราษฎรในท้องที่ของตน ผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้นำทางการ แต่หากศึกษาจากข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ในสังคมแล้ว จะเห็นว่าผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำทางธรรมชาติ มีฐานะและบทบาททางสังคมเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมชนบท ดังนั้น โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ใหญ่บ้านจะมีความประพฤติถูกทำนองคลองธรรม เป็นผู้นำที่กล้าแสดงออกเพื่อปกป้องช่วยเหลือประชาชน ลูกบ้านจึงแสดงความเคารพเชื่อถือ ด้วยเหตุนี้ผู้ใหญ่บ้านจึงมีฐานะเป็นผู้นำทางสังคม บทบาทดังกล่าวนี้ทำให้ผู้ใหญ่บ้านจะเข้าไปมีส่วนอย่างมากในการบริหารและจัดการพัฒนาทางสังคม ผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นตัวแทนประชาชนมีหน้าที่ช่วยเหลือพัฒนาท้องถิ่นของตน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน แหล่งน้ำ และการพัฒนาอาชีพ โดยใช้งบประมาณจากรายได้ของท้องถิ่นหรือจากส่วนราชการ จากความเคารพนับถือของประชาชนที่มีต่อผู้ใหญ่บ้าน^{๒๒}

ถึงแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และฉบับที่ผ่านๆ มา จะได้ลดบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านลง โดยกำหนดให้มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนปกครองกันเอง จัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ที่สมาชิกส่วนใหญ่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน มีการบริหารและจัดการงบประมาณในท้องถิ่นด้วยตนเอง อีกทั้งโครงสร้างของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่เน้นผลงานด้วยตัวชี้วัด โดยวัดจากความพึงพอใจของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานที่แต่เดิมเคยมอบหมายให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านไปดำเนินการให้ แต่ในปัจจุบันต้องหันไปดำเนินการเอง ประกอบกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพชุมชนไทย จากสังคมชนบทไปสู่ความเป็นชุมชนเมือง ซึ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ต้องลดบทบาทและความสัมพันธ์กับประชาชนไปบ้างไม่มากนักน้อย แต่ถึงกระนั้นกำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและได้รับมอบหมายให้แก่ประชาชนในท้องที่ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน สรุปได้ว่าบทบาทของผู้ใหญ่บ้านสามารถแบ่งออกเป็น ๙ ประการ ดังนี้

๑. บทบาทในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับหน่วยราชการ ในปัจจุบันหลายตำบลและหลายหมู่บ้านทุกจังหวัดในประเทศไทย ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ยังมีสภาพเป็นชุมชนชนบท หมู่บ้านหลายแห่งยังใกล้ชิดความเจริญ ถึงแม้จะมีไฟฟ้าใช้แต่การเดินทางของชาวบ้านจากหมู่บ้านไปติดต่อราชการที่อำเภอก็ยังคงเป็นไปด้วยความยากลำบาก หรือแม้แต่ช่วง

^{๒๒} ประสิทธิ์ อินทโชติ, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔).

สถานการณ์ฉุกเฉิน เจ็บป่วยไม่สบาย คลอดบุตร ดังนั้น บทบาทของกำนันผู้ใหญ่ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนดังกล่าวในการติดต่อกับอำเภอและหน่วยงานราชการ จึงยังคงเป็นบทบาทที่สำคัญและมีอยู่ต่อไป

๒. บทบาทการสนองและดำเนินกิจกรรมตามนโยบายของรัฐ อำเภอถือเป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยสุดท้ายที่จะถ่ายทอดนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชนตามตำบลและหมู่บ้าน โดยนายอำเภอจะสั่งการผ่านทางกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เพราะกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่อยู่ในท้องที่ร่วมกับชาวบ้าน มีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุด นโยบายของรัฐบาลทุกกระทรวงหรือกรมหรือหน่วยราชการต่างๆ ที่ต้องการดำเนินการในเรื่องใดหรือต้องการความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องใด นายอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ จะสั่งการและมอบหมายนโยบายหรือแผนงานต่างๆ ให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านไปปฏิบัติ และด้วยกลไกและโครงสร้างอำนาจของกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงต้องรับนโยบายและแผนงานต่างๆ เหล่านั้น ไปดำเนินการประสานกับชาวบ้านในพื้นที่เพื่อปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานนั้นๆ ต่อไป อนึ่ง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นในทุกพื้นที่แล้วก็ตาม แต่โดยสถานะทางกฎหมาย รัฐบาล หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ จังหวัดและอำเภอ ก็ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งการหรือมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านั้นทำตาม คงมีแต่เพียงการขอความร่วมมือเท่านั้น ซึ่งต่างจากกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่นายอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ มอบหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๓. บทบาทการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานต่างๆ ของรัฐ การบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคคงจะไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ได้โดยตรงเหมือนกับกำนันและผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นที่หน่วยงานต่างๆ เหล่านั้นต้องอาศัยกำนันและผู้ใหญ่บ้านให้ดำเนินการแทน เช่น การสำรวจข้อมูลต่างๆ การจัดเทศกาลต่างๆ การระดมชาวบ้านร่วมงานต่างๆ ที่หน่วยราชการจัดขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากประเทศไทยไม่มีกำนันและผู้ใหญ่บ้าน งานต่างๆ ก็จะไม่สำเร็จลงได้ยาก บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานต่างๆ ของรัฐในการดำเนินกิจกรรมทั้งปวงในพื้นที่

๔. บทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนในยามประสบภัยพิบัติ ประเทศไทย มักเกิดภัยพิบัติต่างๆ อยู่เป็นประจำ เช่น ภัยแล้ง ภัยหนาว ภัยน้ำท่วม เป็นต้น และก็จะจะมีหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนที่อาสาเข้าไปช่วยเหลือประชาชนอยู่หลายองค์กร กำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นคนที่อยู่ในพื้นที่และรู้จักภูมิประเทศเป็นอย่างดี จะเป็นผู้ประสานและนำความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ไปสู่ชาวบ้านที่ประสบภัยได้ดีและรวดเร็วกว่าหน่วยอื่นๆ

๕. บทบาทในการเป็นสื่อกลางระหว่างชาวบ้านกับรัฐ บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการเป็นสื่อกลางระหว่างชาวบ้านกับรัฐมีมานานแล้ว และในปัจจุบัน กำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นสื่อกลาง เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ที่ตรงและมีประสิทธิภาพมากที่สุด และในทางกลับกัน กำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ยังมิบทบาทในการนำปัญหาความเดือดร้อนของชาวบ้านไปสู่ภาครัฐเพื่อให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนอีกทางหนึ่ง

๖. บทบาทในการเป็นแหล่งข่าวของรัฐ ในอดีตกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทหน้าที่ในการหาข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ ของคนในหมู่บ้านและที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านให้แก่ทางอำเภอได้ รับทราบ เช่น กิจกรรมต่างๆ ของชาวบ้าน การขนยาเสพติดผ่านหมู่บ้านหรือท้องที่เป็นต้น และในปัจจุบันกำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ความเจริญยังเข้าไม่ถึง กำนันและผู้ใหญ่บ้านก็ยังคงมีบทบาทหน้าที่นั้นอยู่

๗. บทบาทในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันและผู้ใหญ่บ้านจะเป็นที่เคารพนับถือของคนในหมู่บ้านและตำบล ด้วยความเป็นผู้นำหมู่บ้านหรือตำบลที่มาจากการเลือกตั้งของคนในหมู่บ้านและตำบล และยังคงมีสถานภาพเป็นผู้นำตามธรรมชาติที่มีอำนาจบารมีเหนือกว่าคนในหมู่บ้านและตำบลอีกด้วย กำนันและผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างคนในหมู่บ้านหรือตำบลด้วย อาจถือได้ว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีอำนาจทางตุลาการตัดสินความขัดแย้งหรือข้อพิพาท โดยไม่ต้องมีกฎหมายของบ้านเมืองให้อำนาจรองรับ และเป็นที่เชื่อถือของคนในหมู่บ้าน

๘. บทบาทในการเป็นผู้นำทางความคิด ด้วยความที่กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำของคนในหมู่บ้านและตำบล จึงได้รับการยอมรับจากชาวบ้านให้เป็นผู้นำทางความคิดในการแก้ปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้น ในส่วนของลูกบ้านเมื่อมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ก็จะมาปรึกษาหารือกับกำนันและผู้ใหญ่บ้านเพื่อขอคำแนะนำชี้แนะหรือนำในการตัดสินใจ เช่น ตั้งชื่อเรื่อง ส่งลูกเข้าเรียนหนังสือ เป็นต้น

๙. บทบาทการเป็นการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้นำคือการสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในองค์กร กำนันและผู้ใหญ่บ้านก็มีบทบาทและหน้าที่อันสำคัญ ที่จะต้องสร้างความปรองดองและความสงบสุขให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านและตำบลด้วยเช่นกัน เพราะจะส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทั้งปวงเกิดความร่วมมือร่วมใจจากชาวบ้านอย่างเต็มที่ แต่ถ้าไม่มีความสามัคคีเกิดความแตกแยก การดำเนินกิจกรรมทั้งปวงของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ก็จะมีปัญหาและอุปสรรคและอาจไม่สำเร็จได้ ซึ่งกิจกรรมหรือนโยบายต่างๆ ที่มีส่วนในการเสริมสร้างความสามัคคีของคนในหมู่บ้านและตำบล เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล เป็นต้น^{๒๓}

สรุป จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านแบ่งออกเป็น ๓ ประการ คือ ๑) บทบาทของการเป็นตัวแทนประชาชน ๒) บทบาทของการเป็นตัวแทนของทางการ และ ๓) บทบาทของการเป็นผู้นำชุมชน มีรายละเอียดดังนี้คือ ๑) บทบาทในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อกับหน่วยราชการ ๒) บทบาทการสนองและดำเนินกิจกรรมตามนโยบายของรัฐ ๓) บทบาทการเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานต่างๆ ของรัฐ ๔) บทบาทเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนในยามประสบภัยพิบัติ ๕) บทบาทในการเป็นสื่อกลาง

^{๒๓} ฐิติกาญจน์ อิงคินันท์, บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการเสริมสร้างสันติสุข, เอกสารวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๕), หน้า ๖-๘.

ระหว่างชาวบ้านกับรัฐ ๖) บทบาทในการเป็นแหล่งข่าวของรัฐ ๗) บทบาทในการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในหมู่บ้าน ๘) บทบาทในการเป็นผู้นำทางความคิด และ ๙) บทบาทการเป็นการเป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่บ้าน

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง

๑) ความหมายของความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง พฤติกรรมชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีบุคคลหรือกลุ่มมีความคิดเห็น การรับรู้ การคาดหวัง ความเชื่อ และค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ระหว่างบุคคล รวมทั้งความขัดแย้งภายในตัวบุคคลด้วย ความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องของการต่อสู้ การทะเลาะวิวาท ความแตกต่างที่อยู่ตรงข้ามกัน^{๒๔}

ความขัดแย้งตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๖ หมายถึง การไม่ลงรอยกัน โดยให้คำอธิบายของคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตาม ฝ่าฝืน ขึ้นไว้ ส่วน “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรงกันหรือไม่ลงรอยเดียวกัน ด้านไว้ ทานไว้ รวมความแล้ว ความขัดแย้งหมายถึง สภาพความไม่ลงรอยกันคือไม่ยอมทำตามและยังมีความต้านทานไว้ ซึ่งการที่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทำตามกันแล้วยังพยายามที่จะต้านเอาไว้อีกด้วย^{๒๕} เป็นความไม่เห็นด้วยระหว่างบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป หรือกลุ่มบุคคล เกิดขึ้นจากการที่เขาต้องแบ่งส่วนทรัพยากรต่างๆ หรือกิจกรรมการทำงาน หรือเกิดจากความแตกต่างในฐานะตำแหน่ง เป้าหมาย คุณค่าและการรับรู้^{๒๖} หรืออาจเป็นความไม่ลงรอยกัน หรือสถานะที่ไม่เห็นพ้องต้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์ ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางด้านการต้องการความปรารถนา ค่านิยม และทัศนคติ^{๒๗} สรุปได้ว่า ความขัดแย้ง หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลสองฝ่ายไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้ อันเนื่องมาจากความแตกต่างในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านความคิดเห็น ค่านิยม จุดมุ่งหมายและเป้าหมาย รวมทั้งเป็นการต่อสู้เพื่อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือการที่ฝ่ายหนึ่งรุกล้ำหรือขัดขวางการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้เป้าหมายของตนบรรลุผลซึ่งเป็นปฏิริยาในทางลบ ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดความรู้สึกลำบากใจหรือพฤติกรรมที่สวนทางกัน โดยต่างฝ่ายต่างพยายามแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของตนเองหรือถูกต้องกว่าความขัดแย้ง จึงเป็นความรู้สึกลำบากใจหรือปฏิริยาของบุคคลหรือกลุ่มคนที่จะต้อง

^{๒๔}พ ศรีบุญนาท, พฤติกรรมองค์กร, (กรุงเทพมหานคร: สุทรไพศาล, ๒๕๔๕), หน้า ๙๑.

^{๒๕}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๖, ๑๗๗.

^{๒๖}ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๕๘.

^{๒๗}วันชัย วัฒนศัพท์, ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา, (พิมพ์ครั้งที่ ๒), (นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๑๖.

เกิดขึ้นเสมอ และจะเป็นผลดีถ้าหากสามารถจัดการความขัดแย้งนั้นให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม^{๒๘} กล่าวคือ เมื่อคนหรือกลุ่มคนในหมู่บ้านที่มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความพยายามที่จะดิ้นรนต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนเองต้องการ ความขัดแย้งจึงเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคนในหมู่บ้าน อาจนำไปสู่ความสมานฉันท์หรือความรุนแรงได้ ขึ้นอยู่กับสาเหตุของปัญหากับสถานการณ์การตัดสินใจของแต่ละฝ่าย^{๒๙}

ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมที่ทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ที่ไปด้วยกันไม่ได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำหรือจุดมุ่งหมาย ไม่ว่าการรับรู้จะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ตาม คนที่อยู่ในความขัดแย้งจะมีความรู้สึกว้าวุ่นถ้าหากฝ่ายหนึ่งชนะ อีกฝ่ายหนึ่งก็จะแพ้^{๓๐} เป็นพฤติกรรมที่ไม่ลงรอยกัน หรือพฤติกรรมที่ไปด้วยกันไม่ได้ระหว่างฝ่ายต่างๆ ที่มีความสนใจแตกต่างกันพฤติกรรมที่ไปด้วยกันไม่ได้ในที่นี้หมายถึงการกระทำของฝ่ายหนึ่งที่ตั้งใจไปยับยั้ง สกัดกั้นหรือสร้างความซับซ้อนใจให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง^{๓๑} หรืออาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ได้โต้แย้งในประเด็นของค่านิยม หรือแข่งขันช่วงชิงกันในเรื่องของอำนาจ สถานภาพ เป้าหมาย และทรัพยากรที่มีจำกัด อาจเป็นความขัดแย้งที่แฝงอยู่ กำลังเกิดขึ้น หรือออกอาการแสดงแล้ว^{๓๒} เป็นสถานการณ์ที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในประเด็นความสนใจ รวมทั้งมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สามารถนำมาเทียบเคียงกันได้ เพื่อหาข้อสรุปที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย^{๓๓} เกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มรับรู้ว่าคุณค่าหรือกลุ่มอื่นได้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจะส่งผลในทางลบ หรือสร้างความไม่เท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นต่อความต้องการหรือผลประโยชน์ของตน^{๓๔} หรือหมายถึงสถานการณ์ใดๆ ก็ตามที่ไม่เท่าเทียมกันของเป้าหมาย ทศนคติ และอารมณ์หรือพฤติกรรม นำไปสู่ความไม่ลงรอยกันหรือตรงข้ามกันระหว่าง ๒ ฝ่ายขึ้นไป^{๓๕} เป็นสถานการณ์ที่บุคคล ๒ ฝ่าย หรือมากกว่ามีเป้าหมาย ค่านิยมหรือเหตุการณ์

^{๒๘}สมศักดิ์ จังตระกุล, “การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐.

^{๒๙}สุพรรณิ เกสรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

^{๓๐}Myers, David, D., *Psychology*, (Tokyo: McGraw-Hill International, 1983), p. 499.

^{๓๑}Brown, David, L., *Managing Conflict at Organization Interfaces*, (Massachusetts: Addison-Wesley, 1983), pp.4-5.

^{๓๒}Tillett, G. J., *Resolving Conflict: a Practical Approach*, (South Melbourne: Sydney University Press, 1991), p.7.

^{๓๓}นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗).

^{๓๔}Greenberg, J. and Baron, R. A., *Behavior in Organizations*, (6th ed.), (New Jersey: Prentice - Hall, 1997), p.380.

^{๓๕}Nelson, D. E. and Quick, J.C., *Organization Behavior: Foundations, Realities and Challenges*, (4thed.), (Mason, Ohio: Thomson/South-Western, 2001), p.350.

ขัดแย้งกัน หรือเข้ากันไม่ได้ หรือทำให้แบ่งเป็น ๒ ฝ่าย^{๓๖} ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายต่างๆ ไม่เห็นด้วย หรือมีความเห็นไม่ตรงกันในสิ่งหรือประเด็นสำคัญ หรือเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทบกระทั่งเป็นปรปักษ์ หรือการเกิดการต่อต้านทางอารมณ์ ทำให้เกิดแรงต้านระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม^{๓๗}

สรุป จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ความขัดแย้ง หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่ามีเป้าหมาย ค่านิยม หรือเหตุการณ์ที่เข้ากันไม่ได้ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อฝ่ายต่างๆ ไม่เห็นด้วย หรือมีความเห็นไม่ตรงกันในสิ่งหรือประเด็นสำคัญ หรือเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทบกระทั่งเป็นปรปักษ์กัน หรือเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต้องเผชิญกับเป้าหมายที่ไม่สามารถทำให้ทุกฝ่ายพอใจได้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของความขัดแย้งในผลประโยชน์ระหว่างผู้มีอำนาจเหนือกว่ากับกลุ่มที่มีอำนาจต่ำกว่า

๒) ประเภทของความขัดแย้ง

การแบ่งประเภทของความขัดแย้งโดยมองที่ความสัมพันธ์ของปัจจัยสองด้านที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง คือ ความสนใจและพฤติกรรม ซึ่งความสนใจของทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันอาจเหมือนหรือต่างกันได้ เช่นเดียวกับพฤติกรรมที่อาจไปด้วยกันได้และไปด้วยกันไม่ได้ ผลของความสนใจและพฤติกรรมจะทำให้เกิดความขัดแย้งใน ๔ ลักษณะ คือ

ลักษณะที่หนึ่ง หากบุคคลหรือกลุ่มมีพฤติกรรมไปด้วยกันไม่ได้และความสนใจต่างกัน ก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้น เป็นความขัดแย้งที่แท้จริง

ลักษณะที่สอง หากบุคคลหรือกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไปด้วยกันไม่ได้ แต่มีความสนใจเหมือนกัน ก็จะเกิดความขัดแย้งเท็จ คือ ทั้งสองฝ่ายดูภายนอกจะเกิดความขัดแย้งกัน แต่ความจริงแล้วต่างฝ่ายต่างไม่เกี่ยวข้องกัน

ลักษณะที่สาม บุคคลหรือกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไปด้วยกันได้ แต่มีความสนใจต่างกันก็จะเกิดความขัดแย้งแฝง คือ ดูภายนอกว่าทั้งสองฝ่ายไม่มีอะไรที่ขัดแย้งกัน แต่ความจริงทั้งคู่มีความขัดแย้งกันอยู่ภายใน

ลักษณะที่สี่ บุคคลหรือกลุ่มมีพฤติกรรมที่ไปด้วยกันได้และความสนใจเหมือนกัน จึงไม่มีความขัดแย้งกัน^{๓๘}

มัวร์ (Moore) ใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “วงกลมของความขัดแย้ง” วิเคราะห์ความขัดแย้ง โดยแบ่งความขัดแย้งออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้คือ ๑) ความขัดแย้งด้านข้อมูลข่าวสาร (Data Conflict) เป็นปัญหาพื้นฐานของความขัดแย้งจากข้อมูลน้อยหรือมากเกินไป ทำให้การแปลผลผิดพลาด การวิเคราะห์ออกมาด้วยความเห็นต่างกัน บางครั้งก็เป็นปัญหาในเรื่องความแตกต่างในการ

^{๓๖}Dubrin, A. J., *Fundamentals of Organizational Behavior*, (Thomson: Southwestern, 2004), p.17.

^{๓๗}Schermerhorn, J.R., Hunt, J.G. and Osborn, R.N., *Organizational Behavior*, (John Wiley & Sons, 2005)

^{๓๘}Brown, L.D., *Managing Conflict at Organizational Interfaces*, (Massachusetts: Addison-Wesley, 1983), pp. 5-6.

รับรู้ข้อมูล (Perception Conflict) ๒) ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ (Interest Conflict) เป็นเหตุผลแห่งการแย่งชิงผลประโยชน์ในสิ่งเหมือนมีหรือมีไม่เพียงพอ ๓) ความขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ (Relationships Conflict) เป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมต่างๆ ในอดีต อารมณ์ที่รุนแรง ความเข้าใจผิด การสื่อสารที่บกพร่อง ๔) ความขัดแย้งด้านโครงสร้าง (Structure Conflict) เป็นเรื่องของอำนาจ แย่งชิงอำนาจ การใช้การกระจายอำนาจ ปัญหาโครงสร้าง รวมไปถึงกฎระเบียบ บทบาท ภูมิศาสตร์ ระยะเวลา และระบบ และ ๕) ความขัดแย้งด้านค่านิยม (Value Conflict) เป็นปัญหา ระบบของความเชื่อ ความแตกต่างในค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี การขัดเกลาทางสังคมหรือสังคมประกิต (Socialization) ความขัดแย้งสามประเภทแรก คือ ความขัดแย้งด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านผลประโยชน์และด้านความสัมพันธ์ มีแนวโน้มที่จะเจรจาได้ง่ายกว่าสองประเภทด้านล่าง คือ ความขัดแย้งที่สัมพันธ์กับค่านิยมและโครงสร้าง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าความขัดแย้งประเภทต่างๆ จะเกิดขึ้นเฉพาะประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงประเภทเดียวเท่านั้น แต่จริงๆ แล้วจะผสมผสานกันอยู่เกือบทุกประเภท หรือมีทุกประเภทในเรื่องเดียวกัน จะแตกต่างกันในเรื่องของความรุนแรงของแต่ละประเภทเท่านั้น^{๓๙}

มาร์ช และไซมอน (March and Simon) ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ความขัดแย้งต่อตนเอง (Individual Conflict) เป็นความขัดแย้งภายในใจของ ตัวบุคคล (Internal Conflict) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลมีปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจเพื่อกำหนดทางเลือกใดๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติภาระหน้าที่ของตน แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ ๑) ความขัดแย้งที่เกิดจากความต้องการเพ่งพินิจกัน (Approach - Approach Conflict) เป็นความต้องการหรือพอใจทั้งสองอย่างแต่เลือกได้เพียงอย่างเดียว เรียกว่า “รักพี่เสียดายน้อง” ๒) ความขัดแย้งที่เกิดจากความไม่ต้องการทั้งสองอย่าง (Avoidance - Avoidance Conflict) เป็นความรู้สึกที่ไม่ต้องการไม่ปรารถนาทั้งสองอย่าง แต่ต้องเลือกหนึ่งอย่าง เรียกว่า “หนีเสือปะจระเข้” และ ๓) ความขัดแย้งที่เกิดจากความจำใจ (Approach -Avoidance conflict) เป็นความรู้สึกที่สิ่งทีพอใจและไม่พอใจอยู่ร่วมกัน จำเป็นต้องเผชิญหน้าทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน

๒. ความขัดแย้งในองค์กร (Organizational Conflict) ความขัดแย้งในองค์กรเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลในองค์กรเดียวกัน หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหน่วยต่างๆ อาจจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม เพราะเมื่อแต่ละคนมาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน จะมีความคิดเห็นต่างกัน มีวิธีการคิดที่ไม่เหมือนกัน ค่านิยม อคติ การรับรู้ ผลประโยชน์ เกิดจากการแบ่งทรัพยากรและงบประมาณมีจำนวนจำกัด หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคในการทำงาน ความแตกต่างในหน้าที่การทำงาน ล้วนเป็นสาเหตุที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ทั้งสิ้น

^{๓๙}วันชัย วัฒนศัพท์ และรัตนภรณ์ วัฒนศัพท์, การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘), หน้า ๓๙.

๓. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (Inter - Organizational Conflict) หมายถึง การไม่ลงรอยกันระหว่างหน่วยงานหนึ่งกับอีกหน่วยงานหนึ่ง หรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม เช่น ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายผลิตกับฝ่ายขาย (เรื่องคุณภาพของสินค้า) ความเห็นที่แตกต่างกันในการปกครองระหว่างกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนกับคณะกรรมการแนะแนว เป็นต้น ความขัดแย้งประเภทนี้มักจะสร้างพลังต่อรองระหว่างกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่มใดมีมากกว่าก็ได้รับชัยชนะ ทำให้เกิดภาวะการณ์แพ้ - ชนะขึ้น ซึ่งอาจสร้างบรรยากาศที่เสียหายได้^{๔๐}

ความขัดแย้งและการแข่งขันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันปกติของมนุษย์ ความขัดแย้งไม่ได้เป็นเรื่องที่ไม่ดีเสมอไป แต่อาจส่งผลดีต่อการทำงาน ถ้าผู้บริหารสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากพิจารณาถึงความขัดแย้งในองค์กร พบว่า ความขัดแย้งถูกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ๑) ความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ (Functional Conflict) หมายถึง การเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มหรือสมาชิกในองค์กรเพื่อสร้างประโยชน์หรือผลในเชิงบวกให้แก่บุคลากร กลุ่มและองค์กร ความขัดแย้งประเภทนี้เปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้ระบุปัญหาและโอกาสที่ถูกมองข้าม ซึ่งทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นในองค์กร และ ๒) ความขัดแย้งที่ไม่สร้างสรรค์ (Dysfunctional Conflict) หมายถึง การเผชิญหน้ากันระหว่างกลุ่มหรือสมาชิกในองค์กรที่สร้างผลเสีย หรือผลกระทบในเชิงลบให้แก่บุคลากร กลุ่มและองค์กร ความขัดแย้งประเภทนี้มักเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มในองค์กรไม่สามารถทำงานร่วมกันได้ เนื่องจากความเกลียดชังหรือเป็นปรปักษ์ต่อกัน หรือมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน ความขัดแย้งแบบนี้ทำให้ระดับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานลดลง อาจมีการขาดงาน และนำไปสู่การลาออกจากงาน ทำให้ผลผลิตในการทำงานน้อยลง ซึ่งเป็นอันตรายต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องหาทางขจัดความขัดแย้งประเภทนี้ให้หมดไปจากองค์กร^{๔๑} ในขณะที่ ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ ๑) ความขัดแย้งภายใน ได้แก่ ความขัดแย้งในแง่ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ พฤติกรรม เป้าหมาย และทัศนคติที่แตกต่างกัน และ ๒) ความขัดแย้งภายนอก ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดจากผลประโยชน์ ข้อมูล ความสัมพันธ์ ค่านิยม และโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน^{๔๒}

^{๔๐}ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, “ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง: บริบทในสังคมไทย”, วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, : ๖๖ - ๖๗. และ สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์, “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาจังหวัดปทุมธานี”, รายงานผลการศึกษา, (ส่วนงานในมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๖), : ๑๗-๑๘.

^{๔๑}ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, Conflict Management (การจัดการความขัดแย้งในองค์กร), (กรุงเทพมหานคร: เอ็กเปอร์เน็ท, ๒๕๖๐), หน้า ๑๖.

^{๔๒}ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี, “ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง : บริบทในสังคมไทย”, วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๒: ๖๐-๘๑. และ สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์, “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาจังหวัดปทุมธานี”, รายงานผลการศึกษา, (ส่วนงานในมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๖), : ๒๐-๒๘.

สรุป จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของความขัดแย้งสามารถแบ่งได้หลายวิธี นักวิชาการบางกลุ่มแบ่งความขัดแย้งออกเป็น ๓ ประเภท คือ ๑) ความขัดแย้งต่อตนเอง เป็นความขัดแย้งภายในใจของตัวบุคคล ๒) ความขัดแย้งในองค์การ ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลในองค์การเดียวกัน หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหน่วยต่างๆ อาจจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่างกลุ่มต่อกกลุ่ม และ ๓) ความขัดแย้งระหว่างองค์การ เกิดจากการไม่ลงรอยกันระหว่างหน่วยงานหนึ่งกับอีกหน่วยงานหนึ่ง หรือระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม ความขัดแย้งประเภทนี้มักจะสร้างพลังต่อรองระหว่างกลุ่ม อิทธิพลของกลุ่มใดมีมากกว่าก็ได้รับชัยชนะ ในขณะที่นักวิชาการบางกลุ่มแบ่งประเภทของความขัดแย้งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่) ความขัดแย้งภายใน ซึ่งเป็นความขัดแย้งในแง่ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ พฤติกรรม เป้าหมายและทัศนคติที่แตกต่างกัน และ ๒) ความขัดแย้งภายนอก ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดจากผลประโยชน์ ข้อมูลความสัมพันธ์ ค่านิยม และโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างกัน

๓) ระดับของความขัดแย้ง

ลูธานส์ (Luthans) แบ่งความขัดแย้งออกเป็น ๔ ระดับ^{๔๓} คือ

๑. ความขัดแย้งส่วนบุคคล (Intrapersonal Conflict) เป็นความขัดแย้งภายในของแต่ละบุคคล ซึ่งเกิดจากแรงกดดันที่ได้รับเป้าหมายหรือความคาดหวังที่ไม่สอดคล้องกัน หรือเป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อแต่ละบุคคลเกิดความสับสน วิดกกังวล หรือเกิดความตึงเครียด ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑.๑ ความขัดแย้งที่ต้องเลือกระหว่างสิ่งที่พอใจทั้งสองอย่าง (Approach – approach conflict) เป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจะต้องเลือกระหว่างทางเลือกที่พอใจเท่ากัน แต่ต้องตัดสินใจเลือกเพียงทางเดียวเท่านั้น ซึ่งหากตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่ง ก็จะทำให้เสียโอกาสในทางเลือกอีกทางหนึ่งไป ตัวอย่างเช่น การเลือกระหว่างการเลื่อนตำแหน่งที่มีคุณค่าในองค์การ กับการทำงานที่ตนพอใจในองค์การอื่น ซึ่งเลือกได้เพียงหนึ่งทางเท่านั้น

๑.๒ ความขัดแย้งที่ต้องเลือกระหว่าง (Avoidance - approach conflict) เป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจะต้องเลือกระหว่าง

๑.๓ ความขัดแย้งที่ต้องเลือกระหว่างสิ่งที่ไม่พึงพอใจทั้งสองอย่าง (Avoidance-avoidance conflict) เป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจะต้องเลือกระหว่างทางเลือกสองทางเลือกที่ไม่ดี และเป็นทางเลือกที่ต้องการหลีกเลี่ยงทั้งคู่ ตัวอย่างเช่น การดยกย้ายงานไปจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งในสองจังหวัด ซึ่งไม่เป็นที่พึงพอใจทั้งคู่ เป็นต้น การหลีกเลี่ยงปัญหานั้นเป็นการถอนตัวจากปัญหาหรือปิดบังอำพรางข้อขัดแย้งไว้ ซึ่งเป็นการละทิ้งปัญหาโดยไม่กระทำสิ่งใดเลย หรือแสร้งทำว่าไม่มีความขัดแย้ง โดยคาดว่าความขัดแย้งจะคลี่คลายหายไปเอง

๑.๔ ความขัดแย้งที่ต้องเลือกระหว่างสิ่งที่พึงพอใจแต่ต้องยอมรับสิ่งที่ไม่พึงพอใจ (Approach – avoidance conflict) เป็นความขัดแย้งซึ่งก่อให้เกิดทั้งผลลัพธ์ทางบวกและทางลบขึ้นมาพร้อมๆ กัน

^{๔๓}ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ และธนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ, การจัดการและพฤติกรรมองค์การ, (กรุงเทพมหานคร: ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๑๒.

เกิดขึ้นเมื่อบุคคลจะต้องตัดสินใจทำบางสิ่งที่มีผลดีและผลเสีย ตัวอย่างเช่น การเลือกทำงานที่มีผลตอบแทนสูง แต่ตนเองไม่ชอบและไม่ต้องการทำ เป็นต้น

๒. ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลสองบุคคลขึ้นไปมีความขัดแย้งกัน ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะด้านเหตุผล หรือด้านอารมณ์ หรือทั้งสองอย่างรวมกัน ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งด้านเหตุผล เช่น บุคคลสองคนได้โต้เถียงกันเรื่องความประพฤติของพนักงานความคิดสร้างสรรค์ ตัวอย่างของความขัดแย้งด้านอารมณ์ เช่น บุคคลทั้งสองไม่เห็นด้วยกับสีของเสื้อผ้าที่อีกฝ่ายหนึ่งใส่ทำงาน หรือเป็นความขัดแย้งเนื่องจากที่มีผลประโยชน์จำนวนจำกัด แต่มีโอกาสได้เพียงหนึ่งคนเท่านั้น เป็นต้น

๓. ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม (Intergroup Conflict) เป็นความไม่ลงรอยกันหรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มในองค์การ ความขัดแย้งเหล่านี้เกิดขึ้นเนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ความต้องการในการรับรู้ ทัศนคติ และการขาดความเข้าใจกัน หรือเป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในองค์การ หรือเป็นความขัดแย้งทางด้านเหตุผลและอารมณ์ระหว่างกลุ่มเฉพาะกิจขึ้น อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

๔. ความขัดแย้งระหว่างองค์การ (Between-group Conflict) เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างองค์กรธุรกิจต่างๆ ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งระหว่าง ๗-eleven สาขาที่อยู่ใกล้เคียงกัน ความขัดแย้งระหว่างองค์การจะมีขอบเขตที่กว้างขวาง ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะการแข่งขันด้านการตลาดอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความขัดแย้งระหว่างสหภาพแรงงานและองค์การที่พนักงานเป็นสมาชิกระหว่างหน่วยงานรัฐบาล หรือระหว่างองค์การและผู้ขายปัจจัยการผลิต เป็นต้น

สรุป จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ความขัดแย้งขององค์การแบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ๑) ความขัดแย้งส่วนบุคคล เป็นความขัดแย้งซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจะต้องเลือกระหว่างทางเลือกใจเท่ากัน แต่ต้องตัดสินใจเลือกเพียงทางเดียวเท่านั้น ๒) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลสองบุคคลขึ้นไปมีความขัดแย้งกัน ๓) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มเป็นความไม่ลงรอยกันหรือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มในองค์การ และ ๔) ความขัดแย้งระหว่างองค์การ เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างองค์การ

๔) สาเหตุของความขัดแย้ง

นักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งคือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการเมือง ความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกัน การมีค่านิยมที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมต่างกัน การมีภูมิลำเนาที่ต่างกัน การมีชาติพันธุ์ที่ต่างกัน^{๔๔}

อาภรณ์ ภูวพิทยพันธุ์ ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ว่าคุณทำงานใดๆ ก็ตามความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกเมื่อ และคงจะไม่มีใครหนีปัญหาความขัดแย้งได้ ความขัดแย้งเป็นรูปแบบของพฤติกรรมในลักษณะหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความคิดเห็น คำพูด และการกระทำที่ไม่ตรงกันหรือสอดคล้องกันระหว่างคนสองคนหรือมากกว่า ทั้งนี้เบื้องหลังของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจจะมาจาก

^{๔๔}จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๕๕.

ผลประโยชน์ที่ไม่ตรงกัน หรือความต้องการแสดงอำนาจ เมื่ออำนาจถูกกลืนกลืนสิทธิ์ก็จะเป็นเหตุจุดประกายให้คนเกิดความขัดแย้งขึ้น ซึ่งปัญหาความขัดแย้งจะเกิดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกันไปพิจารณาได้ดังต่อไปนี้ ๑) การไม่ให้ข้อมูลหรือความร่วมมือใดๆ หรือบางครั้งอาจเกิดการกักข้อมูล กว่าจะได้เอกสารหรือข้อมูลต่างๆ ต้องใช้ระยะเวลานานมาก ๒) การกลั่นแกล้ง ใส่ร้าย การพูดจาเสียดสี ทำให้คนอื่นเข้าใจผิด หรือเกิดความคิดเชิงลบ (Negative Thinking) กับคนๆ นั้น โดยไม่ว่าเค้าจะพูดหรือคิดอะไร ๓) การแสวงหาพรรคพวก พยายามสร้างเครือข่ายเพื่อให้ตนเองมีอำนาจและสามารถต่อรองกับคนที่ไม่ชอบหรือไม่พอใจได้ โดยจะเห็นจากการแบ่งเป็นก๊ก เป็นพวก และหากคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันเริ่มมีทัศนคติที่ไม่เป็นไปตามเสียงส่วนใหญ่ ๔) การสูญเสียคนดีมีฝีมือ ซึ่งปัญหาข้อนี้จะเป็นปัญหาที่สำคัญและองค์กรไม่ควรละเลย แต่กลับถูกกลั่นแกล้ง ใส่ร้าย โดยไม่สามารถทนต่อแรงอิทธิพลของการแบ่งก๊ก แบ่งเหล่าได้^{๔๕}

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไป เมื่อเกิดความขัดแย้งย่อมเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องกำจัดความขัดแย้ง เอกชัย กี่สุขพันธ์ ได้กล่าวว่า ความขัดแย้งเกิดจากสาเหตุ ๕ ประการ ดังนี้คือ ๑) ผลประโยชน์ ซึ่งมักเป็นสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล หรือกลุ่มบุคคลก็ตาม ทั้งนี้เพราะคนมีแนวโน้มที่จะทำผลประโยชน์ต่อตนเองอยู่แล้ว ผลประโยชน์ที่วุ่นไม่เฉพาะทรัพย์สินเงินทองเท่านั้น แต่ยังหมายถึงตำแหน่งหน้าที่การงาน โอกาสก้าวหน้าและความสะดวกสบายต่างๆ ในการปฏิบัติงานด้วย ๒) บทบาทไม่ชัดเจน หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งบางครั้งผู้ปฏิบัติงานไม่แน่ใจว่าเขามีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง หัวหน้าหรือผู้บริหารคาดหวังว่าเขาจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง ความรับผิดชอบของเขามีมากน้อยเพียงใด เขาควรรายงานความก้าวหน้าในการทำงานกับใคร เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งได้ ๓) เป้าหมายการทำงาน เป้าหมายในการทำงานขององค์กรกับเป้าหมายการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอาจมีความแตกต่างกัน บางครั้งมีผู้ปฏิบัติงานอาจไม่เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับในเป้าหมายการทำงานที่องค์กรกำหนดขึ้น ๔) อำนาจในที่นี้หมายถึง อำนาจตามตำแหน่ง (Authority) และอำนาจบารมี (Power) ในภาพความเป็นจริงแล้วบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ระดับเดียวกัน แม้จะมีอำนาจหน้าที่เท่ากันแต่อาจมีอำนาจบารมีไม่เท่ากัน อำนาจที่แตกต่างกันเช่นนี้อาจทำให้ได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกันด้วย จนเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งได้เช่นกัน ๕) การเปลี่ยนแปลง การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง (Resistance to change) เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ไม่ควรจะเป็นความเปลี่ยนแปลงความคาดหวังของผู้ปฏิบัติการเปลี่ยนตำแหน่ง การเปลี่ยนวิธีปฏิบัติงาน หรือการเปลี่ยนเป้าหมายของการทำงาน เหล่านี้ล้วนเป็นความขัดแย้งทั้งสิ้น^{๔๖}

^{๔๕}ธีรวัฒน์ ปถมพานิษฐ์, “ปัจจัยที่มีผลให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท กอดี อาร์ท จำกัด”, การศึกษาเฉพาะบุคคลหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๕), หน้า ๒๐.

^{๔๖}สมภพ วรรณแมน, “การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น, (วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑), หน้า ๒๐.

แก้วิบูลย์ แสงพลสิทธิ์ ได้อธิบายสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในองค์กรว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะงานที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน (Task Interdependence) ปัจจัยประการแรกนี้หมายถึง การที่หน่วยงานสองหน่วยงานหรือมากกว่านั้น ไม่สามารถเป็นอิสระแก่กันได้ จะต้องมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องข้อมูล ความช่วยเหลือหรือการประสานงานกัน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ การทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในองค์กรไม่สามารถเป็นอิสระแก่กันได้อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง

๒. การแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้านมีมากขึ้น (Increased Specialization) จากผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน พบว่า การแบ่งงานตามความชำนาญมากเท่าใด ยิ่งเกิดความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น เพราะบุคลากรในแต่ละหน่วยงานมีแนวความคิดต่อการปฏิบัติและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของงานแตกต่างกันไปตามความถนัดของแต่ละบุคคล และเมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องประสานงานหรือทำงานร่วมกันแล้ว โอกาสที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้นได้

๓. การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานไม่ชัดเจน (Ambiguously Defined Responsibilities) ทำให้เกิดความสับสน ก้าวกำในการทำงานหรือทำงานซ้ำซ้อนกัน ซึ่งเป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง

๔. อุปสรรคของการติดต่อสื่อสารหรือการสื่อข้อความ (Communication Obstruction) อาจเกิดขึ้นจากบุคลากรในแต่ละหน่วยงานมีพื้นฐานความรู้ การศึกษา หรือการอบรมที่แตกต่างกัน เช่น วิศวกร นายแพทย์ และนักสังคมศาสตร์ เป็นต้น มักจะมีภาษาที่ใช้สื่อความหมายเฉพาะตัวตามสาขาอาชีพ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมาก ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล กลุ่ม หรือหน่วยงานขาดความเข้าใจ หรือเกิดการเข้าใจผิดซึ่งกันและกัน ผลทำให้นำไปสู่ความขัดแย้งตามมาในท้ายที่สุด

๕. การแข่งขันเพื่อแย่งชิงทรัพยากรที่มีจำกัด (Competition for Limited Sources) บุคลากรหรือหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กรมักจะเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวกับการแย่งชิงเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรขององค์กรที่มีค่อนข้างจำกัด เช่น ในเรื่องของงบประมาณ วัสดุ หรือทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น^{๔๗}

พน์วแมน และ บรูห์ล (Pneuman and Bruehl) แบ่งสาเหตุของความขัดแย้งออกเป็น ๓ ประการ คือ

๑. ตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมีความแตกต่างกันจะทำให้เกิดความขัดแย้ง ประกอบด้วย ๑) ภูมิหลังที่แตกต่างกัน ได้แก่ วัฒนธรรม การศึกษา ค่านิยมความเชื่อและประสบการณ์ ๒) แบบฉบับ (style) ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้คือ แบบฉบับทางจิตวิทยา (psychological style) เช่น วิธีคิด ความรู้สึก ประสาทสัมผัส แบบฉบับทางอารมณ์ (emotional

^{๔๗} สุกัญญา รุ่งทองใบสุริย์, “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาจังหวัดปทุมธานี”, รายงานวิจัย, (ส่วนงานในมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ๒๐-๒๑.

style) แบบฉบับทางการเจรจา (negotiation style) แบบฉบับทางภาวะผู้นำ (leadership style) ๓) การรับรู้ที่บิดเบือน และการตีความหมายของการรับรู้ที่แตกต่างกัน และ ๔) ความรู้สึกของแต่ละคนที่แตกต่างกันจะนำมาสู่ความขัดแย้งได้

๒. การสื่อสารระหว่างกัน (communication) ที่ไม่ดี พิจารณาจากกระบวนการซึ่งประกอบไปด้วย ๓ ส่วน คือ ๑) ปัญหาจากผู้ส่งข่าว ได้แก่ ผู้ส่งข่าวส่งข่าวไม่สมบูรณ์ หรือส่งข่าวน้อยไป ไม่มีความชัดเจน ใส่ความหมายไม่ถูกต้อง การแปลงความคิดเป็นข่าวสารไม่ถูกต้อง ๒) ปัญหาจากสื่อที่ไม่ดี ไม่เหมาะสม โดยมีการบิดเบือนมากเกินไป หรือมีสิ่งรบกวน ๓) ปัญหาจากผู้รับ กล่าวคือ ผู้รับมีความสามารถในการตีความไม่ดีพอ ความเข้าใจไม่ตรงกันกับผู้ส่งข่าว

๓. สภาพของตัวองค์กรที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง คือ ๑) การมีทรัพยากรจำกัด จะทำให้มีการแข่งขันและแก่งแย่งกันก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ๒) ความไม่โปร่งใสความคลุมเครือในบทบาทหน้าที่ หรือโครงสร้างก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ๓) กฎเกณฑ์ในการทำงานที่เข้มงวดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ๔) การแข่งขันในเรื่องต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้ และ ๕) บุคคลหรือกลุ่มที่ได้รับข้อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามบทบาท หรือมาตรฐานที่กำหนดก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งได้^{๔๘}

นักวิชาการของสถาบัน อเล็กซานเดอร์ เฮมิลตัน (Alexander Hamilton Institute) ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลมักจะเกิดจากสาเหตุดังนี้ คือ ๑) ความแตกต่างกันทางบุคลิกภาพและวัฒนธรรม ๒) ความแตกต่างกันทางค่านิยม คุณธรรม อุดมการณ์ ปรัชญา การเลี้ยวตุ การศึกษา ศาสนา ๓) ความแตกต่างกันทางการรับรู้และประสบการณ์ ๔) ความแตกต่างกันทางเป้าหมาย ภูมิหลัง ๕) การแข่งขันกันเพื่อให้ได้ทรัพยากรจำกัด เช่น คน เงิน สิ่งของต่างๆ ยศ ตำแหน่ง เป็นต้น ๖) การพึ่งพาอาศัยกัน งานที่เกี่ยวข้อง การแข่งขันเรื่องของผลงาน ๗) แรงกดดันจากบทบาทที่ได้รับ ๘) การถูกแทรกแซงสถานภาพ ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ^{๔๙} มัวร์ (Moors) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของความขัดแย้งของบุคคล ซึ่งหมายถึงเงื่อนไขที่นำไปสู่ความขัดแย้งในองค์กร ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ มากมายและแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก สาเหตุของความขัดแย้งมี ๕ ประการใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้คือ ๑) ความขัดแย้งจากข้อมูล (Data Conflict) หมายถึง การขาดข้อมูล ข้อมูลไม่ตรงกัน สื่อสารบกพร่อง ความแตกต่างของวิธีการแปลผลข้อมูล ความแตกต่างในการรับรู้ข้อมูล เป็นต้น ๒) ความขัดแย้งจากผลประโยชน์ (Interest หมายถึง การแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การแก่งแย่งเพื่อตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ความรัก เกียรติยศ ชื่อเสียง เป็นต้น ๓) ความขัดแย้งทางด้านโครงสร้าง (Structure หมายถึง กระบวนการทำงาน ระบบความยุติธรรมและเสมอภาค ระบบการควบคุม ระบบอำนาจและบารมี ระบบการกระจายทรัพยากร เป็นต้น ๔) ความขัดแย้งจากความสัมพันธ์ (Relationship

^{๔๘}Pneuman, W. R. and Bruehl, E. M. **Managing Conflict**, Englewood Chiffs, (New Jersey: Prentice-Hall, 1982).

^{๔๙}พรนพ พุกกะพันธ์, **การบริหารความขัดแย้ง**, (กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘๗-๑๙๐.

หมายถึง ความแตกต่างหรือเข้ากันไม่ได้ในเรื่องของบุคลิกภาพ พฤติกรรม การสำคัญผิด การสื่อสารบกพร่อง ๕) ความขัดแย้งจากค่านิยม (Value ความแตกต่างในโลกทัศน์ ความเชื่อ ความคาดหวัง ทัศนคติ เป้าหมาย ฐานคติ การตัดสินใจ พฤติกรรม การตีค่า ประเมิน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติส่วนตัว การเลี้ยงดู เป็นต้น^{๔๐}

โดยสรุปแล้วความขัดแย้งที่เกี่ยวกับบุคคลหรือกลุ่ม มีสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. สาเหตุความขัดแย้งในบุคคล (Interpersonal conflict) เกิดจากการที่จะต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งของบุคคลโดยมากเกิดจากการที่ต้องการจะบรรลุเป้าหมาย (Goal Mechanism) แบ่งออกเป็น ๗ แบบ คือ

แบบที่ ๑ ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เกิดจากการที่บุคคลมีความต้องการ ที่จะบรรลุเป้าหมายบางอย่าง จึงสร้างแรงขับ (Drive) เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น แต่บุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้เพราะมีอุปสรรคขัดขวาง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคที่เปิดเผยได้หรือไม่เปิดเผยก็ได้ จึงทำให้บุคคลมีความข้องใจ (Frustration) และสร้างกลไกในการป้องกันตนขึ้น (Defense Mechanism) กลไกในการป้องกันตนเอง อาจเป็นการก้าวร้าว (Aggression) การถอนตัว (Withdrawal) การสู้หัวชนฝา (Fixation) หรือ การประนีประนอม (Compromise)

แบบที่ ๒ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ แต่เป้าหมายที่ตนปรารถนานั้นมีทั้งส่วนที่ตนเองชอบและไม่ชอบปนกัน หรือมีทั้งส่วนที่ตนเองอยากได้และไม่อยากได้ปนกันจึงทำให้เกิดสภาพ “ทั้งรักทั้งชัง”

แบบที่ ๓ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ แต่มีวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายได้มากกว่าหนึ่งวิธี ความขัดแย้งเกิดจากการที่ต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

แบบที่ ๔ มีเป้าหมายสองอย่างที่พอใจเท่าๆ กัน แต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง ความขัดแย้งแบบนี้เกิดในสภาพ “รักที่เสียดยามอง”

แบบที่ ๕ มีเป้าหมายสองอย่างที่ไม่ว่าพอใจเท่าๆ กัน แต่ต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง บุคคลจะต้องเลือกหรือจะต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจากสิ่งต่างๆ ที่ตนเองไม่ชอบ ซึ่งเกิดในลักษณะ “หนีเสือปะจระเข้”

แบบที่ ๗ สามารถบรรลุเป้าหมายได้ แต่ประสงค์จะเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ ความขัดแย้งแบบนี้เกิดจากการที่บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายที่หนึ่งโดยไม่มีอุปสรรคขัดขวาง แต่เป็นความขัดแย้งที่ยากแก่การแก้ไขเพราะเป็นปัญหาที่ไม่มีปัญหา เนื่องจากบุคคลพลาดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายที่สองโดยปล่อยให้เวลาผ่านไป^{๔๑}

^{๔๐}ธีรวัฒน์ ปถมพานิษฐ์, “ปัจจัยที่มีผลให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท กอดีอาร์ต จำกัด”, การศึกษาเฉพาะบุคคลหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๕), หน้า ๒๑.

^{๔๑}เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อสร้างสรรค์, (กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ ลิฟ เพรส, ๒๕๔๐), หน้า ๔๙-๕๒.

๒. สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal conflict) เกิดจากสาเหตุสำคัญต่างๆ คือ ความแตกต่างของบุคลิกภาพ ค่านิยม การรับรู้ เป้าหมาย การแข่งขัน เพื่อจะได้ทรัพยากรที่จำกัด การพึ่งพาอาศัยของบุคคล ความกดดันต่อบทบาทและความแตกต่างของสถานภาพ^{๕๒} สอดคล้องกับแนวคิดของ ทรัสตี (Trusty) ที่กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายหรือกระบวนการปฏิบัติงาน ความพยายามที่จะควบคุมคนอื่นหรือมีอำนาจเหนือผู้อื่น การมีความรับผิดชอบที่ซ้ำหรือเหลื่อมล้ำกัน และความจำกัดหรือความไม่เพียงพอของทรัพยากร นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ ไปที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้อีก เช่น ความขัดแย้งที่เกิดจากปรัชญาและความคิดที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งด้านบุคลิกภาพหรือความขัดแย้งในเรื่องของอำนาจ สรุปสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลไว้ ๓ ประการ คือ การมีค่านิยมที่แตกต่างกัน การท้าทายต่อความรู้สึกที่ว่าตนมีค่าหรือมีความสำคัญ และการคุกคามต่อจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของบุคคล^{๕๓}

๓. สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม โดยปกติแล้วบุคคลจะมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ความสนใจหรือเป้าหมายแตกต่างกัน แต่การที่บุคคลมารวมกันเป็นกลุ่มจะทำให้กลุ่มเหล่านั้นมีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาระหน้าที่ เป้าหมายหรือความสนใจ เมื่อต้องมาทำงานร่วมกัน จึงก่อให้เกิดการกระทบกระทั่งอันนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มในที่สุด ซึ่ง ชุงและเมกกินสัน (Chung and Megginson) ให้ความเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ได้แก่ ความแตกต่างในเป้าหมายของกลุ่มภารกิจที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ความแตกต่าง ในสิ่งแวดล้อมของการทำงาน การแข่งขันเพื่อจะได้ทรัพยากรที่มีจำกัด ระบบการแข่งขันเพื่อจะได้รับรางวัล และความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นการส่วนตัว^{๕๔}

๕) แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไปมาอยู่รวมกันในสังคม ทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันขึ้น รวมทั้งมีการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และการแข่งขันเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้มีอำนาจเป็นผู้แสวงหาแนวทางในการคลี่คลายหรือควบคุมความขัดแย้งโดยการใช้อำนาจที่มีอยู่ใน

^{๕๒}Alexander Hamilton Institute, *Conflict Management: Vital Skill for the Successful Executive*, (New York: Modern Business, 1983), pp. 31-38.

^{๕๓}Trusty, F.M., *Managing the Tensions that Go with the Planning Process*, in *Strategic Planning and Leadership in Continuing Education*, ed. Robert G. Simerly and Associates, (San Francisco: Jossey – Bass, 1987), p. 105.

^{๕๔}สมศักดิ์ จังตระกุล, “การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาครรัฐและภาคเอกชน*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗.

สังคมบังคับ เช่น การออกกฎระเบียบ ข้อกำหนด ข้อบังคับ หรือใกล้เคียงประนีประนอม ระบุข้อขัดแย้ง เป็นต้น^{๕๕}

แนวคิดการจัดการความขัดแย้ง มีนักวิชาการให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า การจัดการความขัดแย้งมีทั้งแนวทางเสริมสร้างและทำลายความขัดแย้งอย่างการเอาชนะและการประนีประนอม รวมทั้งการบูรณาการ (Integration)^{๕๖} การจัดการความขัดแย้ง จึงถือเป็นแนวทางหนึ่งที่คนในสังคมจะดูแลให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐกับประชาชน หรือประชาชนกับประชาชนไม่มีความรุนแรงหรือลดระดับลง^{๕๗} ซึ่งพฤติกรรมจัดการกับความขัดแย้งของกลุ่มอาจเป็นไปในรูปการแข่งขันการร่วมมือ การแบ่งปัน การหลีกเลี่ยง และการให้ยืม ซึ่งผลของการจัดการดังกล่าวอาจเป็นผลดีและมีประโยชน์ หรืออาจเป็นผลเสียและไม่มีประโยชน์สำหรับกลุ่มก็ได้^{๕๘} สอดคล้องกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบ ๓ วิธี คือ ๑) การเอาชนะ (Domination) การจัดการกับความขัดแย้งโดยการที่ฝ่ายหนึ่งมีชัยชนะเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งนับเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดและรวดเร็วที่สุด แต่เป็นวิธีที่ให้ผลน้อยที่สุด ในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง ๒) การประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีการที่มีคนใช้มากที่สุด เป็นวิธีที่แต่ละฝ่ายลดความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะยุติความขัดแย้ง แต่ทั้งสองฝ่ายไม่ได้รับผลเต็มตามความต้องการ ๓) การบูรณาการ (Integration) เป็นการนำเอาความคิดทั้งสองฝ่ายมาผสมผสานกัน เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ผสมเอาความต้องการของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน วิธีนี้จะได้ผลดีที่สุดในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้ง^{๕๙}

ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้น ผู้แก้ไขต้องมีความเข้าใจและเข้าใจถึงการแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งการเจรจาจะต้องกล่าวถึงประเด็นปัญหาที่แท้จริง วิธีทางเลือกที่ดีที่สุดคือ การตกลงจากการไกล่เกลี่ยโดยต้องมีคนกลางเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ช่วยคู่กรณีหรือคู่เจรจาทางออกร่วมกัน ยอมรับกันทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย อันจะนำไปสู่ทางออกของความขัดแย้งระหว่างกัน โดยพยายามไม่ให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะเอาชนะกันจนเกิดว่าฝ่ายหนึ่งแพ้ฝ่ายหนึ่งชนะ ซึ่งคนกลางจำเป็นต้องมีบทบาท ดังนี้ ๑) ทำหน้าที่สนับสนุนกระบวนการให้ดำเนินไปโดยการส่งเสริมการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ของคู่เจรจา ๒) มีความรู้สึกร่วมกับคู่เจรจา ๓) ทำหน้าที่อย่างเป็นคนกลาง ๔) แสดงให้เห็นแง่มุมทั้งบวกและลบของแต่ละฝ่าย ๕) ช่วยคู่เจรจาเข้าใจธรรมชาติของข้อพิพาทและเหตุผลที่ซ่อนอยู่ ๖) ส่งเสริมให้คู่เจรจาพิจารณาทางเลือก ๗) ถามวิธีทางเลือกอื่นที่คู่กรณีคิดว่าดีที่สุดที่จะทำ หากไม่มาเจรจาทหาข้อตกลง ๘) ช่วยคู่เจรจาทหาทางออกที่ตอบสนองความต้องการทุกฝ่าย

^{๕๕} นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗), หน้า ๓๑.

^{๕๖} Mary Parker Follet, *Dynamic Administration*. (New jersey: Clifton, 1997), p.169.

^{๕๗} มารค ตามไท, “การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี”, เอกสารประกอบการบรรยาย ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, (ส่วนงานคณะ: ม.ป.ท., ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^{๕๘} Robbins, S.P., *Managing Organization Conflict: A Nontraditional Approach*, (New Jersey: Prentice-Hall, 1983), p.340.

^{๕๙} Mary Parker Follet, *Dynamic Administration*, p.169.

เช่น การเสนอทางเลือกให้คู่กรณีใช้ประกอบการตัดสินใจ เป็นต้น ๙) ช่วยคู่เจรจาร่างข้อตกลงที่เป็นไปได้จากทางออกต่างๆ ๑๐) ปกป้องความเชื่อถือของกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย ในการนี้คนกลางจะเป็นคนเดียว สองคนหรือมากกว่าก็ได้ แล้วแต่กรณี แต่คนกลางจะต้องเป็นที่ยอมรับของคู่กรณีหรือคู่เจรจา รู้จักและเข้าใจกระบวนการดำเนินไปของความขัดแย้ง และสามารถกำกับกระบวนการให้ดำเนินไป รวมทั้งต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) ในเรื่องที่ขัดแย้งกัน^{๖๐}

รูปแบบเบื้องต้นในการจัดการความขัดแย้ง ประกอบด้วย ๑) การเจรจาต่อรอง (Negotiation) คือ การเจรจาไกล่เกลี่ยชนิดหนึ่งที่ฝ่ายต่างๆ เริ่มพิจารณาถึงทางออกและเสนอทางออกซึ่งกันและกัน ให้ข้อเสนอและคัดค้านข้อเสนอจนกระทั่งสามารถถึงทางออกทางใดทางหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายโดยไม่มีคนกลางแต่คู่กรณีจะพูดจากันเอง ในการเจรจาชนิดนี้มีจุดอ่อน คือ แต่ละฝ่ายยึดจุดยืนอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งบางครั้งยืนอยู่สุดโต่งเกินกว่าที่ฝ่ายอื่นๆ จะยอมรับได้บางครั้งเกิดการโต้เถียงจนหาข้อยุติไม่ได้ ๒) การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง (Mediation) เป็นการเข้าไปมีบทบาทในการเจรจาหรือในความขัดแย้งของบุคคลที่สามซึ่งเป็นที่ยอมรับ และเป็นบุคคลที่มีอำนาจการตัดสินใจที่จำกัดหรือไม่มีเลย แต่เป็นคนช่วยให้คู่กรณีหาทางออกเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงในประเด็นความขัดแย้งร่วมกันโดยสมัครใจ ผู้ไกล่เกลี่ยคนกลางจะเป็นบุคคลที่สามที่ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกันในข้อพิพาท ซึ่งเรียกว่า กระบวนการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เหมาะสม หรือทางเลือกของกระบวนการแก้ไขข้อพิพาท (Appropriated or Alternative Dispute Resolution Process หรือ ADRP) ๓) อนุญาโตตุลาการ (arbitration) เป็นกระบวนการแก้ไขข้อพิพาทโดยมีลักษณะคล้ายกับการตัดสินพิพาทของศาล แต่มีการปรับให้เหมาะสมโดยมีบุคคลที่สามที่รับฟังปัญหาข้อพิพาทและทำหน้าที่ตัดสิน อาจจะผูกพันในการปฏิบัติตามหรือไม่ผูกพันก็ได้ และ ๔) การตัดสินพิพาท (adjudication) เป็นการฟ้องร้องกันในความหมายทั่วไปใช้ระบบศาลยุติธรรม โดยอาศัยข้อกำหนดที่ชัดเจนพิจารณาถึงเหตุการณ์และกระบวนการ และอ้างกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการตัดสินแก้ไขปัญหาดังกล่าว^{๖๑}

วิธีการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบการรับมือกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สรุปสาระสำคัญดังนี้ ๑) แบบร่วมมือร่วมใจ (Collaborating) เป็นการแก้ไขความขัดแย้งที่ต้องให้มีการร่วมมือร่วมใจของกลุ่มคนที่เห็นไม่ตรงกัน โดยให้ทั้งสองฝ่ายได้สื่อสารถึงปัญหาและ ความต้องการของตน โดยจะรักษาผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมักจะใช้เมื่อทั้งสองฝ่ายมีความเกี่ยวข้องกันอย่างมาก และพร้อมที่จะให้ความเชื่อใจและกัน เช่น ความขัดแย้งของสามีภรรยา เป็นต้น ๒) แบบเอื้ออำนาจ (Accommodating) เป็นเทคนิคที่มักจะใช้เมื่อมีปัญหาความขัดแย้งในสถานการณ์ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

^{๖๐}วันชัย วัฒนศัพท์, ความรู้เบื้องต้นเรื่องกระบวนการแก้ปัญหาข้อพิพาทอย่างเหมาะสม, (ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท, ๒๕๔๓).

^{๖๑}บรรพต ดันธีระวงศ์, เอกสารคำบรรยายการเจรจาไกล่เกลี่ยระงับความขัดแย้งในกระบวนการแพทย์และสาธารณสุข ทางเลือกใหม่ที่ท้าทายในโลกยุคปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

ไม่สามารถเกิดความพึงพอใจได้ทั้งสองฝ่าย หรือเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งที่มีความรู้สึกรุนแรงในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งรู้สึกเฉยๆ หรือในสถานการณ์ของการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งค้นพบว่าตนเองเป็นฝ่ายผิดในประเด็นที่ถกเถียงกัน หรือเมื่อต่อสู้กันไปจนถึงที่สุด เมื่อไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเอาชนะกันได้เลย โดยไม่เน้นการรักษาผลประโยชน์แต่จะให้ความร่วมมือ ๓) แบบบังคับ (Forcing) เป็นเทคนิคของการใช้อำนาจและความก้าวร้าวเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้เมื่อรู้ว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้อง และเมื่อต้องการความรวดเร็วในการตัดสินใจ ๔) แบบหลีกเลี่ยงปัญหา (Avoiding) เป็นวิธีการที่พยายามหลีกเลี่ยงปัญหา โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของตนเองและผู้อื่น เช่น การถอนตัว การหลบเลี่ยงไม่พูดถึงความขัดแย้ง ดังกล่าว และ ๕) แบบประนีประนอม (Compromising) เป็นการพบกันครึ่งทางระหว่างความต้องการทั้งสองฝ่าย มักจะใช้เมื่อไม่สามารถร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายได้^{๖๒}

การจัดการกับความขัดแย้ง มีการทดลองใช้วิธีใช้วิธีแก้ไขความขัดแย้งหลายวิธี แต่ก็ยากที่จะหาวิธีที่ถูกต้องแน่นอนใช้กับทุกสถานการณ์ วิธีที่ถือว่าการแก้ไขความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ด้วยการมองลงไปที่เนื้อหาของความขัดแย้งแทนที่จะมองที่ตัวบุคคล เป็นการมุ่งที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นมากกว่าการตำหนิคู่กรณี ซึ่งไม่ได้สร้างผลดีอย่างไรเลย แต่กลับเป็นการก่อให้เกิดความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น วิธีการของผู้นำไปใช้ในการจัดการกับความขัดแย้ง ได้แก่ ๑) วิธีการปรองดอง (Accommodation) เป็นวิธีการแก้ปัญหาด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะให้ฝ่ายตรงข้ามบรรลุความต้องการของตน เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่อีกฝ่าย เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แต่วิธีนี้นั้นมักจะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ยินยอมให้ เพราะตนต้องยอมเสียสละความต้องการและเป้าประสงค์ของตนให้แก่ผู้อื่น ๒) วิธีการประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีที่บุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายที่มีความขัดแย้งสามารถตกลงกันได้ โดยวิธีพบกันครึ่งทาง ต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการของตนบางส่วน ดังนั้นวิธีการนี้จึงเป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วนเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้ง ๓) วิธีการร่วมมือกัน (Collaborate) โดยทั่วไปการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการพบหน้าพูดคุยเจรจาทำความเข้าใจกัน เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด จากวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ กล่าวมา เนื่องจากคู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะหันหน้าเข้าหาหรือกันเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการช่วยกันบริหารความขัดแย้ง การร่วมมือกันเป็นการทำเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจและยินยอมพร้อมใจชนะด้วยกัน (win-win) รวมทั้งยอมที่จะปฏิบัติตามผลของข้อยุตินั้น ๔) การนั่งลงเจรจา (Bargain Table) การที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมีความยินยอมตกลงร่วมมือกันแก้ไขปัญหา โดยการที่ทุกฝ่ายต้องมานั่งคุยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาวิธีการเพื่อให้สามารถส่งเสริมอีกฝ่ายให้บรรลุความต้องการของเขาและ ๕) การใช้บุคคลที่สาม (Third Party) ผู้นำทำหน้าที่ในการช่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งในลักษณะที่คู่กรณีไม่สามารถจัดการกับปัญหา หรือหาข้อยุติจากข้อขัดแย้งได้

^{๖๒}ความขัดแย้งขององค์การ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา.tv/blog/kataynoi09/2011/01/04/entry-1 [๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐].

บุคคลที่สามอาจจะเป็นคนกลางนอกที่คู่กรณีทุกฝ่ายให้ความเคารพ ไว้เนื้อเชื่อใจบุคคลที่อยู่ในระดับสูงกว่าในการเจรจาทำความตกลง^{๖๓}

สมิต สัชฌกร ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเลือกหาวิธีการต่างๆ มาจัดการกับความขัดแย้ง โดยใช้วิธีการตามพฤติกรรมที่เป็นหลักสำคัญมี ๕ วิธี ได้แก่

๑. การหลีกเลี่ยง (Avoidance) การหลีกเลี่ยงเป็นวิธีการที่ให้ประสิทธิผลน้อยที่สุดใน ๕ วิธีของการบริหารความขัดแย้งทั้งหมด เพราะเนื่องจากการหลีกเลี่ยงมิได้ทำให้ความขัดแย้งนั้นหมดไป แต่เป็นเพียงการหลบเลี่ยงจากปัญหาที่ไม่ได้เกิดการแก้ไขและพร้อมที่จะกลับมาเจอกับปัญหาได้อีกตลอดเวลา รวมทั้งยังอาจเป็นการก่อให้เกิดโทษได้ เช่น ฝ่ายตรงข้ามอาจจะคิดว่าเราไม่ให้ความสำคัญ หรือสนใจเพียงพอในการรับฟัง จึงกลับกลายเป็นการเพิ่มความขัดแย้ง โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้ามที่จะนำข้อโต้แย้งเข้ามาหาตน หรือโดยวิธีการเปลี่ยนประเด็นการสนทนา (Changing Issues) ดังนั้น วิธีการหลีกเลี่ยงจึงเป็นการหนีปัญหา ผู้ที่ใช้วิธีการหลีกเลี่ยงอาจต้องคอยหวาดระแวงว่า วันใดวันหนึ่งจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงนิยมใช้สำหรับผู้อ่อนแอไม่มีความสามารถในการเผชิญหน้า แต่อาจจะใช้ได้ดีสำหรับประเด็นปัญหาที่ไม่ค่อยจะสำคัญนัก

๒. การปรองดอง (Accommodation) เป็นวิธีการแก้ปัญหาด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะให้ฝ่ายตรงข้ามบรรลุความต้องการของตนเป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่อีกฝ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง แต่วิธีนี้มักจะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ยินยอมให้เพราะตนต้องยอมสละความต้องการและเป้าประสงค์ของตนให้แก่ผู้อื่น จึงเป็นการสร้างความคับแค้นใจที่ติดอยู่ในใจ วิธีการนี้จึงไม่ใช่วิธีที่มีประสิทธิภาพมากนักในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

๓. การประนีประนอม (Compromise) เป็นวิธีที่บุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายที่มีความขัดแย้งสามารถตกลงกันได้โดยวิธี “พบกันครึ่งทาง” ต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการของตนบางส่วน ดังนั้น วิธีการนั้นจึงเป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วน เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้ง มักจะพบได้ว่าบุคคลทั้ง ๒ ฝ่ายจะไม่ค่อยเห็นด้วยอย่างเต็มที่นักในระยะยาว เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องยอมเสียบางส่วนของตน อาจจะด้วยความไม่เต็มใจ อย่างไรก็ตามการใช้วิธีประนีประนอมเพื่อลดข้อขัดแย้ง อาจจะใช้ได้ผลกับความขัดแย้งในผลประโยชน์อันเกิดจากความจำกัดของทรัพยากร (Scarce Resources) ที่จะมียกย่องต่อความต้องการของแต่ละฝ่ายได้

๔. การแข่งขัน เป็นการใช้วิธีเอาแพ้เอาชนะ เพื่อให้ตนเองสามารถบรรลุความต้องการ อาจจะใช้อำนาจ หรือการแสดงความก้าวร้าวรุนแรง อันอาจจะเกิดมาจากเมื่อมีอุปสรรค หรือสิ่งขัดขวางมิให้บรรลุเป้าหมายจึงใช้วิธีการที่จะต้องทำลายอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนหวังไว้ผู้ที่อยู่ในลักษณะของการแข่งขันมักจะแสวงหาข้อโต้แย้งอยู่เสมอและจะคำนึงถึงจุดหมายเฉพาะของตน โดยใช้วิธีการบีบบังคับให้มีการยอมรับเพื่ออำนาจที่เหนือกว่า และจะรับรู้เฉพาะจุดดีของตน มองหา

^{๖๓}ประสิทธิ์ อินทโชติ, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔), หน้า ๓๕.

จุดบกพร่องของฝ่ายตรงข้าม วิธีการนี้เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ที่เป็นฝ่ายชนะ แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่เป็นฝ่ายแพ้อาจจะเก็บความคับแค้นใจไว้ในขณะหนึ่ง เพื่อรอเวลาที่จะหาทางแก้แค้นในที่สุด อย่างไรก็ตาม วิธีการแข่งขันถือได้ว่าเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลเมื่อทั้ง ๒ ฝ่ายมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้นและไม่มีความจำเป็นที่จะต้องรักษาสัมพันธภาพระยะยาว การแข่งขันจึงเป็นวิธีที่รวดเร็วของการแก้ไขข้อขัดแย้งในกรณีนี้แต่ไม่เหมาะที่ผู้นำทีมจะนำมาใช้ในทุกรณี

๕. การร่วมมือกัน โดยทั่วไปการแก้ไขความขัดแย้งด้วยการพบหน้าพูดเจรจาทำความเข้าใจกัน เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจากวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด คู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่ายยินยอมที่จะหันหน้าเข้าหากัน เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการช่วยกันบริหารความขัดแย้ง การร่วมมือกัน เป็นการทำความเข้าใจกันในลักษณะของการบรรลุถึงข้อยุติโดยวิธีการซึ่งคู่กรณี ทั้ง ๒ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจและยินยอมพร้อมใจชนะด้วยกัน (Win-win) รวมทั้งยอมที่จะปฏิบัติตามผลของข้อยุตินั้น อย่างไรก็ตามวิธีการนี้จำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลามากในการจัดการแก้ไขปัญหาก็เป็นวิธีที่ดีที่สุด สำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งทุกฝ่ายที่มีสัมพันธภาพในการทำงานอยู่ร่วมกันในระยะยาว

นอกจากวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง ๕ วิธี ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีวิธีอื่นๆ อีก ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันได้ผลทั้งในระดับประเทศและระดับความขัดแย้งต่างๆ ไปในหน่วยงาน ดังนี้ ๑) การนั่งลงเจรจา (Bargain Table) เป็นวิธีหนึ่งในลักษณะของการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งมีความยินยอมตกลงร่วมมือกันแก้ไขปัญห โดยที่ทุกฝ่ายต้องมานั่งคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาวิธีการเพื่อให้สามารถส่งเสริมอีกฝ่ายให้บรรลุความต้องการของเขา ในขณะที่เราก็สามารถที่จะบรรลุเป้าประสงค์ในขั้นที่ทั้งสองฝ่ายได้รับความพึงพอใจ ๒) การใช้บุคคลที่สาม (Third Party) ผู้นำทีมทำหน้าที่ในการช่วยไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งในลักษณะที่คู่กรณีไม่สามารถจัดการกับปัญหา หรือหาข้อยุติจากข้อขัดแย้งได้บุคคลที่สามอาจจะเป็นคนกลางนอกที่คู่กรณีทุกฝ่ายให้ความเคารพ ไว้นับถือเชื่อใจ บุคคลที่อยู่ในระดับสูงกว่าในหน่วยงาน ในการเจรจาทำความเข้าใจบุคคลที่สามเข้ามาช่วยไกล่เกลี่ยนั้น จะต้องได้รับการยินยอมพร้อมใจจากคู่กรณีทั้ง ๒ ฝ่าย ในการที่จะมาช่วยไกล่เกลี่ย บุคคลที่สามจึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลในการแก้ไขความขัดแย้ง ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่สามจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในความขัดแย้งเพิ่มขึ้นมา ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของคู่กรณีไม่ยอมรับให้มีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวข้อง^{๒๔}

๖) บทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการความขัดแย้ง

บทบาทผู้นำ คือ พฤติกรรมหรืองานของผู้นำที่มีความสามารถ มีอิทธิพลเหนือกลุ่ม มีวิสัยทัศน์ มีค่านิยมที่เหมาะสม ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจที่เป็นการตัดสินใจที่ยากและซับซ้อนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น เป็นบทบาทที่มีความสำคัญต่อกลุ่มเป็นอย่างยิ่ง เพราะกลุ่มจะเข้มแข็งและประสบความสำเร็จได้ต้องมีผู้นำที่มีบทบาทที่ดี ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม

^{๒๔}สมิธ สัมฤทธิ์. การบริหารความขัดแย้ง พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: พ.ศ. ๒๕๕๐

มีความมั่นใจในตัวเอง เฉลียวฉลาดและรู้งาน ดังนั้น ผู้นำชุมชนก็เป็นผู้ที่มีบทบาทความเป็นผู้นำในชุมชนที่ตนปกครองดูแล มีพฤติกรรมและแสดงออกในถึงบทบาทในฐานะผู้นำในชุมชน^{๖๕}

การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งเป็นหน้าที่ของผู้นำ ถ้าพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาคือความขัดแย้ง ผู้นำมีส่วนที่จะสร้างเงื่อนไขหรือกำหนดบทบาทระหว่างบุคคลได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนในการลดปัญหาคือความขัดแย้งหรือจัดความขัดแย้งให้หมดไป ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งจึงไม่มีกฎเกณฑ์หรือทฤษฎีอะไรแน่นอน แต่จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ สภาวะแวดล้อม เวลา เป้าหมาย บทบาทหน้าที่และแบบของผู้นำ ผู้นำที่ฉลาดและมีประสบการณ์ มีความยุติธรรม มีความสามารถสูงใจคน มีขีดความสามารถในการตัดสินใจสูง ซื่อสัตย์สุจริต หนักแน่น ไม่หวั่นไหว สามารถวิเคราะห์เหตุและผลได้ดี รู้จักใช้อำนาจที่เหมาะสม ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ ตลอดจนสามารถกำหนดบทบาทและแบบของผู้นำให้เหมาะสม ก็สามารถแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งให้ลดระดับลงหรือจัดความขัดแย้งให้หมดไปได้^{๖๖}

มีงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงบทบาทของผู้นำในการจัดการความขัดแย้ง อาทิ การศึกษาเรื่อง บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ของสุพรรณิ เกศรินทร์^{๖๗} ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนด้วยวิธีการการปรองดองมากที่สุด รองลงมาคือ ความร่วมมือร่วมใจ การประนีประนอม การหลีกเลี่ยง และการบังคับตามลำดับ

คัมภีร์ ทองพูน^{๖๘} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชน อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้วิธีการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งด้วยการแก้ไขปัญหาร่วมกันเป็นวิธีแรก ตามด้วยการประนีประนอม การใช้อำนาจและการระงับโดยการให้เสียส่วนใหญ่ การไกล่เกลี่ย การหลีกเลี่ยง และการบังคับ

^{๖๕}สุพานี สฤษฏ์วานิช, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๙), หน้า ๒๙๖.

^{๖๖}พิทักษ์ แจ่มประดิษฐ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างแบบของผู้นำ ปัญหาความขัดแย้งและวิธีแก้ปัญหาคือความขัดแย้งของผู้บริหารศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๘), หน้า ๔๓.

^{๖๗}สุพรรณิ เกศรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน** (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๗).

^{๖๘}คัมภีร์ ทองพูน, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชน อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยราชธานี, ๒๕๕๔).

ชญานันท์ ตระกูลพิชยะชัย^{๒๔} ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวม ผู้ใหญ่บ้านใช้วิธีการปรองดอง ความร่วมมือร่วมใจ การประนีประนอม การบังคับและการหลีกเลี่ยง

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้นำในการจัดการความขัดแย้งของนักวิชาการต่างๆ และอำนาจหน้าที่ของผู้นำฝ่ายปกครองแล้ว ผู้วิจัยสามารถสรุปบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ สรุปบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน

นักวิชาการ	การจัดการความขัดแย้ง				
	การหลีกเลี่ยง	การปรองดอง	การประนีประนอม	ความร่วมมือร่วมใจ	การบังคับ
สุพรรณิ เกศรินทร์ (๒๕๕๓)	✓	✓	✓	✓	✓
ประสิทธิ์ อินทโชติ (๒๕๕๔)	✓	✓	✓	✓	✓
คัมภีร์ ทองพูน (๒๕๕๔)	✓	✓	✓	✓	✓
ชญานันท์ ตระกูลพิชยะชัย (๒๕๕๒)	✓	✓	✓	✓	✓
สมิต สัมมกร (๒๕๕๒)	✓	✓	✓	✓	-
เกสร เสวตนิสากร (๒๕๕๙)	✓	✓	✓	✓	✓
ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ (๒๕๕๖)	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ ๒.๑ สรุปบทบาทของผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้ดังนี้คือ

^{๒๔}ชญานันท์ ตระกูลพิชยะชัย, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน ในจังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๕๒).

๑. การหลีกเลี่ยง หมายถึง การที่ผู้นำเลือกที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยการหนีปัญหา อาจเกิดจากการไม่รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น หรือรู้ปัญหาแต่ไม่สนใจที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง ผู้นำมักจะแสดงบทบาทในลักษณะที่ไม่กล่าวถึงหรือไม่ให้ความสนใจในสิ่งๆ หนึ่งเรียกว่า หนี หรือคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเรียกว่า หนี หรือไม่มีความพร้อมในการที่จะทำให้คู่กรณีพร้อมที่จะเจรจาปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกัน โดยพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะกระทบกระทั่ง หรือกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงขึ้น เป็นการซื้อเวลาและคาดการณ์ว่าความขัดแย้งอาจลดลงหรือสูญสลายไปเองตามระยะเวลาที่นานขึ้น หากความขัดแย้งที่มีอยู่ไม่สามารถแก้ไขได้ก็จะใช้เสียงส่วนใหญ่เป็นตัวตัดสินปัญหา

๒. การปรองดอง หมายถึง เป็นบทบาทของผู้นำในการพยายามพูดคุยกับคู่กรณีแต่ละฝ่ายด้วยความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือความศรัทธาเชื่อมถือนมาช่วยไกล่เกลี่ยปรองดอง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากทั้ง ๒ ฝ่าย ใช้ความสมัคสมานกันในการแก้ปัญหา เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่ค่อนข้างเป็นมิตรแทนที่จะใช้การบังคับให้ยอมรับผลลัพธ์ โดยใช้แนวทางการเจรจาหาข้อยุติร่วมกัน โดยผู้เข้าร่วมเจรจาทอรองมุ่งหวังว่าตนจะต้องได้รับบางสิ่งบางอย่างตอบแทนในสิ่งที่ตนต้องยอมให้แลกเปลี่ยนจากการเจรจาทอรอง กล่าวคือ จะต้องเกิดประโยชน์ที่สอดคล้องกันทั้งสองฝ่ายจึงจะบรรลุความตกลงได้

๓. การประนีประนอม หมายถึง เป็นบทบาทของผู้นำในการจัดการความขัดแย้งโดยการเจรจาทอรองในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัย หรือที่เรียกว่า พบกันครึ่งทาง โดยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะลดความต้องการหรือเป้าหมายของตนลง เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการบางส่วน และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยเฉพาะคู่กรณีที่อำนาจต่อรองน้อยกว่า และหวังหาความสัมพันธ์ระหว่างกันจะช่วยสร้างผลประโยชน์ให้ตนเองในอนาคต เป็นการระงับข้อพิพาทที่คล้ายๆ กับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพียงแต่ความสำเร็จในการประนีประนอมความขัดแย้งเกิดจากการที่บุคคลที่สามหรือคนกลางทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประนีประนอมข้อขัดแย้งด้วยความเป็นกลาง สอดคล้องกับปัญหาแห่งกฎหมายเพื่่อมุ่งวัตถุประสงค์ของความยุติธรรมอย่างแท้จริง

๔. ความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง บทบาทผู้นำในการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการพยายามให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายลดความต้องการของตน เพื่อให้เกิดความพอใจของคู่กรณี โดยใช้การเจรจาทอรองให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไข ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง เพื่อหาทางออกที่ทั้งคู่ต่างพอใจและปฏิบัติงานได้ตามที่ต้องการ ซึ่งคู่กรณีจะต้องได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย โดยเริ่มต้นจากความเชื่อใจ เข้าใจและไม่เอาเปรียบกัน โดยคู่กรณีจะต้องเปิดใจทำการเจรจาแลกเปลี่ยนข้อมูลและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ต่างก็ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

๕. การบังคับ หมายถึง การแสดงบทบาทของผู้นำในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยการแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ ด้วยการใช้อำนาจที่ได้รับมาตัดสินหรือบังคับให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งที่ด้อยกว่ายอมจำนนหรือคล้อยตามการตัดสินใจของผู้ใช้อำนาจนั้น ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความไม่พอใจจากคู่กรณีได้ หรืออาจใช้ความเป็นเครือญาติของคู่เจรจามาช่วยในการบังคับให้ยอมรับเงื่อนไข

๒.๒ ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๒.๒.๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

สมัยดั้งเดิม ลักษณะพื้นที่อำเภอบ้านบึง โดยทั่วไปเป็นป่าทึบนานาพรรณ มีต้นไม้ต่างๆ และสัตว์ป่านานาชนิดได้อาศัย มีชุมชนที่เป็นหมู่บ้าน ตั้งเรียงรายกันเป็นระยะๆ ห่างไกลกันพอสมควร และมีอาชีพทางการเกษตรกรรม เช่น ปลูกพืชไร่ จับสัตว์ป่ายังชีพกันไปวันๆ ต่อมาเมื่อการอพยพคนมาตั้งรกรากมากขึ้น เกิดจากการทำอุตสาหกรรมป่าไม้ที่อำเภอศรีราชา โดยเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) จึงมีการทำป่าไม้ หักล้าง ถางพงเต็มพื้นที่ ผู้คนจึงอพยพมาไม่ขาดสายเพื่อมาแผ้วถางป่า ทำไร่ไถ และตัดไม้ส่งเป็นอุตสาหกรรม

๒.๒.๒ ตำแหน่งที่ตั้งและสภาพพื้นที่

อำเภอบ้านบึงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดชลบุรี ห่างจากศาลากลางจังหวัดชลบุรี ๑๔ กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข ๓๔๔(ชลบุรี – แกลง) ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๕๐ - ๖๕ เมตร ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอบ้านนาและอำเภอบ้านสนธิคม ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอหนองใหญ่และอำเภอศรีราชา ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอบ้านสนธิคม อำเภอบ่อทอง และอำเภอหนองใหญ่ และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเมืองและอำเภอศรีราชา

อำเภอบ้านบึงมีเนื้อที่ประมาณ ๖๔๖.๓๓๔ ตารางกิโลเมตร (๔๐๓,๙๕๘.๗๕ ไร่) อยู่บริเวณกลางพื้นที่ของจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีแนวเทือกเขาเขียว - เขาชมพู ด้านทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอศรีราชา ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน จะมีเฉพาะห้วย หนอง คลอง บึง

๒.๒.๓ การปกครอง

อำเภอบ้านบึงแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๘ ตำบล ประกอบด้วย ๑) ตำบลบ้านบึง ๒) ตำบลคลองกิ่ว ๓) ตำบลมาบไฟ ๔) ตำบลหนองซำซาก ๕) ตำบลหนองบอนแดง ๖) ตำบลหนองซาก ๗) ตำบลหนองอิรุณ และ ๘) ตำบลหนองไผ่แก้ว

๒.๒.๔ ประชากร

อำเภอบ้านบึงมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๑๐๕,๒๑๘ คน เป็นชาย ๕๑,๓๙๘ คน หญิง ๕๓,๘๒๐ คน

๒.๒.๕ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

อำเภอบ้านบึง มีสภาพส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีแนวเทือกเขา แต่ก่อนเหมือนเป็นเมืองปิด มีแต่อุตสาหกรรมน้ำตาลเป็นหลัก การเดินทางมีถนนเชื่อมชลบุรีเพียงสายเดียว มีถนน ๓๓๑ ที่กองทัพทหารอเมริกันมาสร้างสนามบินอยู่ตะเภา และได้ตัดถนนเชื่อมภาคอีสาน ถึงจังหวัดนครราชสีมา ถนนสายนี้ได้เป็นเส้นทางหลักเชื่อมกับถนนชนบทของชาวอำเภอบ้านบึง หลายสิบสาย สร้างความสะดวกสบายโดยเฉพาะการเดินทางสู่ภาคอีสาน ตลอดจนการขนส่งพืชผลการเกษตร การสัญจรทั่วไป เมื่อครั้งเกิดคณะปฏิรูปการปกครอง ซึ่งนำโดย พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครอง พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีนโยบายเร่งด่วนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ คือ

- ตัดถนนบ้านบึง-แกลง (๓๔๔) เชื่อมจังหวัดชลบุรี เพื่อลดระยะการเดินทางไป จันทบุรี ได้ถึง ๑๐๐ กิโลเมตร ทำให้การขนส่งพืชผลสะดวกรวดเร็ว ประหยัดน้ำมัน และเวลา

- **ตัดถนนบ้านบึง - บ้านค่าย** เพื่อรองรับการวางท่อก๊าซธรรมชาติที่ขึ้นจากอ่าวไทย ขนาบตามถนน และขยายถนนชลบุรี - บ้านบึง เป็นถนนคอนกรีตเชื่อมถนนสุขุมวิทกับ ถนนบางนา - ตราด

ต่อมาเมื่อถนนทุกสายสร้างเสร็จ บ้านบึงจึงกลายเป็นเมืองเปิดก่อให้เกิดธุรกิจอีกมากมายตามมา มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากจนระบบสาธารณูปโภครองรับไม่ทัน โดยเฉพาะขาดแคลนแหล่งน้ำขนาดใหญ่มารองรับอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นมากมาย

๒.๒.๖ ประเด็นความขัดแย้งในชุมชน

อำเภอบ้านบึงเป็นเมืองที่มีประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีประชากรจากต่างจังหวัดเข้ามาทำงานจำนวนมาก และบ้านเรือนของชาวบ้านก็อยู่ห่างไกล ซึ่งเป็นชุมชนเล็กบ้างใหญ่บ้าง จะมีหนาแน่นก็เพียงแค่ว่าเป็นเทศบาล และในภาวะปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง แม้จะก่อให้เกิดความก้าวหน้าแต่ก็มีผลกระทบ ทำให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ตามมาหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญสำหรับประชาชนในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขในสังคม และมีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น อำเภอบ้านบึงจึงมีนโยบายให้มีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น (อปพร.) และต่อมาได้มีการอบรมอาสาป้องกันและปราบปรามยาเสพติดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อทำหน้าที่สอดส่องดูแลและให้ความร่วมมือในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับตำรวจและอำเภอได้มีสายตรวจชุมชนตำบล (ตชต.) เกิดขึ้น โดยเป็นนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการทำให้ตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด และการจราจร โดยกำหนดให้มี ตชต. อยู่ทุกตำบล และร่วมออกตรวจตราพร้อมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นหัวหน้าชุด ซึ่งในการปฏิบัติงานกล่าว ไม่มีค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น สายตรวจชุมชนตำบล (ตชต.) เริ่มมีในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีจำนวนสมาชิก ๔๘๐ คน

ความขัดแย้งทางสังคมนั้นไม่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่สังคมตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแบ่งแยก (Division) อันเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันทางสังคม ปัจจัยต่างๆ เช่น ชั้นทางสังคม กลุ่มชน เพศ อายุ และเชื้อชาติ มีความเกี่ยวพันกับความไม่เท่าเทียมของการกระจายทรัพยากรที่มีคุณค่าในสังคม ได้แก่ เงิน อำนาจ การศึกษา และเกียรติยศทางสังคม ความขัดแย้งทางสังคมจะมองว่า ในสังคมเกิดการแข่งขันกันเพราะในสังคมมีความขัดแย้งกัน อันเนื่องมาจากคนกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้รับผลประโยชน์ที่คนในสังคมได้รับ มีความแตกต่างกันออกไปตามตำแหน่งและหน้าที่ทางสังคม อาทิ ความขัดแย้งระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชน ในเรื่องของมลภาวะเป็นพิษจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงาน ภาวะอากาศเป็นพิษจากควันของโรงงาน เป็นต้น

๒.๒.๗ การประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

การประนีประนอมยอมความ มีหัวใจสำคัญที่การทำสัญญาประนีประนอมกันซึ่งอาจมีการไกล่เกลี่ยหรือไม่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตกลงกันเองได้ แต่กระทรวงมหาดไทยได้แลเห็นความสำคัญให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ด้วยข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงาน

ประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการไว้ดังนี้

๑. หลักเกณฑ์การประนีประนอมข้อพิพาท

๑.๑ ข้อพิพาทที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะประนีประนอมได้คือ

(๑) ความแย้งทุกประเภท

(๒) ความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้

๑.๒ คู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงให้คณะกรรมการหมู่บ้านประนีประนอมข้อพิพาท

๑.๓ ข้อพิพาทดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่บ้านหรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ใน

หมู่บ้าน

๒. ขั้นตอนและวิธีการประนีประนอมข้อพิพาท

๒.๑ เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น (ความแย้งหรือความอาญาอันยอมความได้)

๒.๒ คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงในระดับหมู่บ้าน

ก็แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านทราบ

๒.๓ ผู้ใหญ่บ้านแจ้งคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงทำบันทึกยินยอมให้คณะกรรมการ

หมู่บ้านทำการประนีประนอมข้อพิพาท

๒.๔ ผู้ใหญ่บ้านนัดหมายคณะกรรมการหมู่บ้านขณะนัดหมายเพื่อประนีประนอมข้อ

พิพาทโดยไม่ชักช้า

(๑) คณะกรรมการหมู่บ้านจะมอบหมายให้คณะกรรมการไม่น้อยกว่า ๒ คน

ดำเนินการแทนได้

(๒) คณะกรรมการหมู่บ้านหรือคู่กรณี จะเชิญบุคคลอื่นที่เห็นสมควรเข้าร่วมการ

ประนีประนอมด้วยก็ได้

(๓) คณะกรรมการหมู่บ้านอาจเชิญที่ปรึกษาที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว เช่น นายอำเภอ

ปลัดอำเภอ พนักงานอัยการ ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือข้าราชการที่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ฯลฯ มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำก็ได้

(๔) ให้คณะกรรมการหมู่บ้านดำเนินการประนีประนอมโดยกระทำการอย่างเปิดเผยต่อ

หน้าคู่กรณี ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือที่อื่นที่เห็นว่าเหมาะสม ดังนี้

(ก) สอบถามข้อเท็จจริงจากคู่กรณีและบุคคลอื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับข้อพิพาท

(ข) เชิญผู้เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อเท็จจริงจำเป็น

(ค) ตรวจสอบเอกสารหรือวัสดุ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ตามความยินยอมของเจ้าของ

หรือผู้ครอบครอง

(๕) ให้คณะกรรมการดำเนินการประนีประนอม โดยอาศัยหลักกฎหมายหรือจารีต

ประเพณีแห่งท้องถิ่นซึ่งไม่ขัดต่อกฎหมาย

(๖) เมื่อการประนีประนอมแล้วเสร็จ

(ก) ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้ดำเนินการ ดังนี้คือ

- ยุติการประนีประนอมข้อพิพาทนั้นและแจ้งให้คู่กรณีทราบ

- รายงานให้นายอำเภอทราบเพื่อดำเนินตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

(ข) ถ้าตกลงกันได้ให้ดำเนินการ ดังนี้คือ

- ทำสัญญาประนีประนอมยอมความที่มีข้อความถูกต้องตรงกันขึ้น ๔ ฉบับ

- อ่านและอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจและให้ลงลายมือชื่อผู้กรณีไว้ในสัญญา โดยกรรมการหมู่บ้าน อย่างน้อย ๒ คน ลงนามเป็นพยาน

- มอบสัญญาให้คู่กรณีฝ่ายละ ๑ ฉบับ

- มอบให้ผู้ใหญ่บ้านเก็บรักษาไว้ ๑ ฉบับ

- รายงานผลพร้อมสัญญาอีก ๑ ฉบับให้นายอำเภอทราบในวันประชุมประจำเดือน

คดีอาญาประเภทความผิดอันยอมความกันได้ มีความแตกต่างจากความผิดอาญาแผ่นดินในการดำเนินคดี เช่น พนักงานสอบสวนได้ต้องมีคำร้องทุกข์เสียก่อนหรือถ้ามีการถอนคำร้องทุกข์ สภานิติบัญญัติอาญามาฟ้องยอมระงับและถ้าผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือนเป็นอันขาดอายุความ

สรุป กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑๑) พ. ศ. ๒๕๕๑ ในการเป็นตัวแทนของราษฎรในพื้นที่ตำบลหมู่บ้าน ที่ต้องรับฟังปัญหา ในท้องที่และนำความต้องการของเหล่าราษฎรไปแจ้งประสานกับหน่วยงานราชการ รวมทั้งมีภารกิจหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวกในท้องที่ตำบลหมู่บ้าน อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำนโยบายของรัฐไปปฏิบัติให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังต้องมีบทบาทในการจัดการความขัดแย้งในชุมชน โดยอาศัยข้อบังคับของกฎหมายและความเป็นผู้นำในชุมชนจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มักกระทำกันในลักษณะของการประนีประนอมยอมความ หรือการไกล่เกลี่ยเพื่อยุติข้อขัดแย้ง หากกระทำการดังกล่าวแล้ว ไม่บรรลุผลในการจัดการความขัดแย้ง ก็ให้ใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามาบังคับ เช่น กรณีของความขัดแย้งระหว่างชุมชนบ้านมาบไผ่กับโรงงานเขาเชิง ลาเท็กซ์ จำกัด เกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ทำให้พระภิกษุสามเณร นักเรียนและชาวในละแวกนั้นได้รับความเดือดร้อน และเกิดปัญหาสุขภาพจากการใช้น้ำในลำคลอง ในเบื้องต้นชาวบ้านได้แจ้งกับผู้ใหญ่บ้าน จากนั้น ผู้ใหญ่บ้านได้ดำเนินการประสานกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมาบไผ่และนายอำเภอบ้านบึง เพื่อร่วมปรึกษาหารือแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้มีการนัดผู้บริหารโรงงานมาพูดคุยและรับฟังปัญหาจากชาวบ้าน โดยกำนันและผู้ใหญ่บ้านและผู้เกี่ยวข้องได้ทำการไกล่เกลี่ยให้เจ้าของโรงงานดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และนายอำเภอได้มอบหมายให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ติดตามผลการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น กรณีนี้เป็นการแสดงให้เห็นบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการความขัดแย้งโดยการไกล่เกลี่ยและประนีประนอม ซึ่งหากโรงงานไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหให้หมดไป กำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้นำฝ่ายปกครองในชุมชนอาจต้องใช้อำนาจบังคับตามระเบียบกฎหมายจัดการในขั้นต่อไป

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตามที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านของนักวิชาการต่างๆ สรุปเป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๓.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องบทบาท

สุวรรณ มาลี ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ๑) การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญาและด้านอำนาจหน้าที่อื่นๆ ๒) ผลการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน^{๗๐}

ประสิทธิ์ อินทโชติ ได้ศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการป้องกันยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการ มีบทบาทในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ ส่วนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการมีบทบาทในเรื่องการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ อายุ วาระการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และขนาดของหมู่บ้านที่ปกครองต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕^{๗๑}

^{๗๐}สุวรรณ มาลี, “การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

^{๗๑}ประสิทธิ์ อินทโชติ, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*, ภาครัฐและภาคเอกชน (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔)

บุศรินทร์ เถาว์ลัย ได้ศึกษาบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ๑) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือและยอมรับประชาชน มีการสร้างทีมผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง รวมถึงการใช้กฎหมายหมู่บ้าน “ฮุกมปากัด” เครือข่ายชุมชนศรัทธาหรือ “กัมปงตักวา” ในการอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาโดยใช้สัจเป็นศูนย์กลางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น การทำกิจกรรมพัฒนาร่วมกันเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ โดยการแสดงบทบาทตามสถานะทางกฎหมาย ทั้งในฐานะผู้นำชุมชนและผู้เป็นกลางทางการเมือง ๒) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี พบว่า ปัจจัยที่สำคัญคือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ปลุกจิตสำนึกและศักดิ์ศรีของการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และความเป็นผู้นำชุมชนที่ดีกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ เสริมสร้างศักยภาพทางกายภาพให้มีความเข้มแข็ง ๓) แนวโน้มบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรมีบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านควรเป็นผู้ประสานงานที่ดี ควรมีการสร้างทีมงานในรูปแบบของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความมั่นคงและมีส่วนร่วมมากขึ้น ข้อเสนอแนะหนึ่งก็คือกำนันผู้ใหญ่บ้านมาจากการแต่งตั้งจากคนที่ถูกคัดสรรมีความโดดเด่น โดยมีหลักการในข้อตกลงร่วมกันตามกระบวนการทางศาสนา (ชูรอ) โดยผู้นำธรรมชาติและผู้อาวุโสในชุมชน เพื่อหาข้อตกลงที่เป็นเอกฉันท์^{๗๒}

พระมหาพุดิสสรค์ ปญญาวิโร (สมบุญ) ได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในภาพรวมและรายตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อยอันดับแรกคือ ด้านการกำหนดนโยบาย มาตรการ กิจกรรม ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน และด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๓) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่างๆ ถูกกำหนดจากบนลงล่างซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้

^{๗๒}บุศรินทร์ เถาว์ลัย, “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี”, บทความวิจัย, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ๔ (๒), กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖, [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.human.ubru.ac.th/journal-n/index.php/hu/article/view/17>, [๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑].

ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความรู้ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขาดงบประมาณและผู้นำไม่ค่อยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนและการแลกเปลี่ยนเรียนภายในชุมชนและชุมชนอื่นๆ ขาดความสามัคคีกันมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในชุมชน การส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล่าช้าไม่ต่อเนื่องการทำเกษตรพอเพียงนั้นยังไม่มากพอ ด้านข้อเสนอแนะควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม การส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากบุคลากรที่ประสบความสำเร็จแล้วมาให้ความรู้ควรมีการกำหนดงบประมาณให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม ควรใช้หลักพรหมวิหารธรรมมาใช้ในการพัฒนาตนเองและชุมชนควรส่งเสริมประชาชนอย่างต่อเนื่องและติดตามประเมินผลงานในแต่ละโครงการ กิจกรรม^{๗๓}

สุพรรณิ เกสรินทร์ ได้ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ๕ ปีขึ้นไป การวิเคราะห์บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้การปรองดองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะด้านอายุ การศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแตกต่างกัน^{๗๔}

๒.๓.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

ปราโมทย์ รวิยะวงศ์ ได้ศึกษาปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่: ศึกษากรณีอำเภอวังสราญ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ๑) สาเหตุความขัดแย้งมาจากด้านบุคคล ปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน และสภาพของพื้นที่และองค์กร เป็นความขัดแย้งด้านผลประโยชน์และเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และผลประโยชน์ทางการ

^{๗๓}พระมหาพุฒิสรรค์ ปญญาวิโร (สมบุญ), “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๗๔}สุพรรณิ เกสรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, **สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

เมืองก็อาจเป็นตัวแปรหรือปัจจัยในความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ๒) รูปแบบความขัดแย้ง ส่วนมากเป็นรูปแบบความขัดแย้งทางความคิด ทำให้การติดต่อสื่อสารขาดประสิทธิภาพ เกิดการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ๓) วิธีการจัดการความขัดแย้งส่วนใหญ่ใช้วิธีการประนีประนอม ๔) ผลกระทบของความขัดแย้งก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ผลเสียได้แก่ ความเป็นมิตรระหว่างบุคคลลดลง ความเชื่อถือไว้วางใจต่อกันหมดไป เกิดความแตกแยกเป็นฝักฝ่าย เกิดความบาดหมางระหว่างกัน อาจนำมาซึ่งการใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผลในการจัดการปัญหา สัมพันธภาพที่ลดลง นำไปสู่ความตึงเครียดและ/หรือหาทางออกด้วยความรุนแรง ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย ผลดี ได้แก่ เกิดความผิดพลาดในการทำงานลดลง เกิดความคิดสร้างสรรค์และแสวงหาข้อเท็จจริง มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจมากขึ้น ปัญหาชัดเจนมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เกิดความสามัคคีในหน่วยงาน และผลกระทบต่อหน่วยงาน ได้แก่ ทำให้ภาพพจน์ของหน่วยงานเสียหาย ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เกิดการต่อต้าน ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เกิดการพัฒนาที่ล่าช้า ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน^{๗๕}

สมศักดิ์ จังตระกุล ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ๑) บทบาทในการจัดการความขัดแย้งของนายอำเภอของประชาชนประกอบด้วย ๓ ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ตัวนายอำเภอของประชาชน ที่จะต้องทำงานด้วยความทุ่มเท เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย พฤติกรรมการทำงานที่เหมาะสม ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารงาน และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ ปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการ เป็นอำนาจหน้าที่ที่นายอำเภอมี โดยเป็นอำนาจตามกฎหมายและอำนาจทางการบริหาร และปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย และความจริงจังของผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้ง ๒) วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน มี ๓ วิธีการ คือ วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยส่วนบุคคล โดยการเกลี้ยกล่อม การประนีประนอม การเสริมสร้างความเข้าใจ การอดกลั้น การเชิญคู่กรณีมาพบโดยทันที และการเจรจาด้วยความยุติธรรม วิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยอำนาจตามโครงสร้างทางราชการ โดยการเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานและเวลา การให้ข้อมูลย้อนกลับที่สร้างสรรค์ การใช้อำนาจตามกฎหมาย การจัดการความขัดแย้งแบบวางแผนเป็นขั้นตอน การตั้งคณะกรรมการจัดการความขัดแย้ง และวิธีการจัดการความขัดแย้งโดยปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยการขอความร่วมมือผู้มีบารมี และการเสริมสร้างความจริงจังในการมีส่วนร่วมในการจัดการความขัดแย้งของทุกภาคส่วน ๓) ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงวิธีการจัดการ การพัฒนาทักษะ และการพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสมต่อการจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชน โดยอำเภอจะต้องมีกลไกยุติความขัดแย้งระดับชุมชน มีศูนย์บริหารงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ มีผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย (นิติกร) ประจำ

^{๗๕}ปราโมทย์ วิทยะวงศ์, “ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่: ศึกษากรณีอำเภอปางศิสุราษฎร์ จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔).

อำเภอ มีหน่วยจัดการความขัดแย้งเคลื่อนที่เร็ว และมีหลักสูตรเพื่อการถ่ายทอดความรู้วิธีการจัดการความขัดแย้ง^{๗๖}

อภิรดี พลีน้อย ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการความขัดแย้งในชุมชน โดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชนโดยอาสาสมัครไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน ผลการศึกษาพบว่าความขัดแย้งในชุมชนที่เกิดขึ้นในกรณีศึกษา ๕ กรณี มีสาเหตุมาจาก ด้านข้อมูล โดยมีเหตุปัจจัยด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านภายนอกและอารมณ์ เข้ามากระตุ้นให้เกิด ความขัดแย้งที่รุนแรง โดยที่แต่ละกรณีจะมีความรุนแรงที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับกระบวนการ ในการจัดการความขัดแย้งเหล่านั้น มีประสิทธิภาพเพียงใด ปัจจุบันได้มีแนวคิดในการจัดการความขัดแย้ง ด้วยสันติวิธี มาใช้ในการจัดการความขัดแย้งในชุมชนคือ การเจรจาไกล่เกลี่ยกันเอง การเจรจาไกล่เกลี่ย คนกลาง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้ง ในชุมชนโดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชนในระบบของศาลยุติธรรม หรือของอาสาสมัคร ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน พบว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ยุติลงได้ด้วยความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย ซึ่งความสำเร็จที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้การเจรจาไกล่เกลี่ยนี้ประสบผลสำเร็จก็คือ ผู้ไกล่เกลี่ยจะต้อง เป็นผู้ได้รับการยอมรับเป็นบุคคลที่น่าเคารพ มีทักษะด้านการไกล่เกลี่ยอย่างเพียงพอและมีความรู้ เกี่ยวกับหัวข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยเพื่อที่จะสามารถรับมือกับสถานการณ์ ความขัดแย้งนั้นๆ ให้คู่พิพาททั้งสองฝ่ายพึงพอใจ นอกจากนี้ยังพบว่าการมีอาสาสมัครไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทชุมชน ที่ได้รับการพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้งมาแล้วนั้นจะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการป้องกันความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้นได้อีก โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีแก่คู่พิพาททั้งสองฝ่าย และประชาชนในชุมชนนั้นๆ ให้เป็นอาสาสมัครไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชนที่มีคุณภาพสามารถจัดการ แก้ไขและป้องกันความขัดแย้งได้^{๗๗}

สฤญญา รุ่งทองใบสุรีย์ ได้ศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหา จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชน จังหวัดปทุมธานี ๒) ศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้งในรูปแบบต่างๆ ในชุมชนจังหวัดปทุมธานี และ ๓) ศึกษารูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหา จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น คนในชุมชนจังหวัดปทุมธานียอมรับว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน สามารถแก้ไขได้ถ้าแก้ไขสำเร็จจะทำให้ชุมชนพัฒนาขึ้นได้จริง ในชุมชนของตนมีความขัดแย้งในระยะต่อไปได้ถ้าไม่ได้รับการจัดการที่ดี ชุมชนในเขตเทศบาลมีจำนวนประเด็นความขัดแย้งที่ปรากฏออกมาแล้วมากกว่าชุมชนนอกเขตเทศบาล ด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชนมองว่ามีลักษณะแบบคนรู้จัก ๒) ประเภทความขัดแย้งแบ่งตามเนื้อหาสาระได้ ๔ กลุ่ม คือ

^{๗๖}สมศักดิ์ จังตระกุล, “การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๔).

^{๗๗}อภิรดี พลีน้อย, “การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งในชุมชน โดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชนโดยอาสาสมัครไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน”, วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒, (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕): ๓๙-๔๘.

ความขัดแย้งจากการไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการบริการของรัฐ ความขัดแย้งที่เกิดจากค่านิยมต่างกันตามความเคยชินที่เคยปฏิบัติกันมา ความขัดแย้งที่เกิดจากผลประโยชน์ขัดกัน และความขัดแย้งที่เกิดจากอุดมการณ์ที่แตกต่างกันทำให้เกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวก ๓) สาเหตุของความขัดแย้งลำดับที่ ๑ มาจากสาเหตุด้านผลประโยชน์ ลำดับที่ ๒ มาจากสาเหตุด้านความสัมพันธ์ ลำดับที่ ๓ มาจากสาเหตุด้านค่านิยม และลำดับที่ ๔ มาจากสาเหตุด้านข้อมูลและจากสาเหตุด้านโครงสร้าง/กฎระเบียบ การศึกษาแนวทางการจัดการความขัดแย้ง พบว่า ชุมชนจังหวัดปทุมธานี มี ๓ แนวทางใหญ่ ๆ เรียงลำดับดังนี้ การใช้สันติวิธี การไม่จัดการปัญหา และการใช้วิธีรุนแรง โดยการใช้สันติวิธีแบ่งออกได้ ๒ แนวทาง คือ การเจรจา โดยใช้วิธีเจรจาไกล่เกลี่ยกับเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง และการฟ้องร้อง ซึ่งรูปแบบการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยคนกลาง จัดเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดความรู้สึก ชนะ-ชนะ (win – win) ได้ผลสำเร็จเสียเป็นส่วนใหญ่^{๗๘}

ชูเรียนา บางปู ได้ศึกษาภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้งในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองยะลาจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า ตำบลพร่อนและตำบลท่าสาปมีการรับรู้ประเด็นปัญหาที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งแตกต่างกันตามสภาพของพื้นที่ โดยตำบลพร่อนมีการรับรู้ มีประเด็นปัญหาที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งในชุมชน ได้แก่ การทำลายทรัพย์สิน, สิ่งแวดล้อม, ยาเสพติด, การทำกิจกรรมทางศาสนา, การทำกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ และการเรียนรู้งบประมาณของ อบต. ส่วนตำบลท่าสาปมีการรับรู้ประเด็นปัญหา ได้แก่ ครอบครัว, ยาเสพติดและการก่ออาชญากรรม, การจัดการขยะ, ความหวาดระแวงระหว่างคนไทยพุทธและไทยมุสลิม และการทำกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน มีเพียง ๒ ประเด็นปัญหาที่มีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ เรื่องยาเสพติด และการทำกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน สำหรับสาเหตุของความขัดแย้งและประเภทของความขัดแย้ง ส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยระหว่างบุคคลและเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับกลุ่ม เช่น เรื่องยาเสพติด การทำกิจกรรมของกลุ่มต่างๆ การจัดการขยะ เป็นต้น ส่วนแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง พบว่า มีหลากหลายแนวทาง เริ่มด้วยการจัดการความขัดแย้งโดยบทบาทคู่ขัดแย้ง เช่น การประนีประนอม, การแก้ปัญหาแบบร่วมมือและการแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง การจัดการความขัดแย้งโดยบทบาทของผู้นำ พบว่า การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสมและการใช้การมีส่วนร่วม นำมาใช้ในการจัดการความขัดแย้งของชุมชนมากที่สุด ส่วนแนวทางการจัดการความขัดแย้งของฝ่ายที่สาม พบว่า การให้คนกลางมาช่วยไกล่เกลี่ยมีเพียงเรื่องเดียว คือ เรื่องสิ่งแวดล้อม^{๗๙}

นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ ได้ศึกษาความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐ ในการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ๑) สาเหตุของความขัดแย้งมี ๕ ประการ ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านความสัมพันธ์ ด้านผลประโยชน์ และ ด้าน

^{๗๘}สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์, “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหา จังหวัดปทุมธานี”, รายงานวิจัย, (ส่วนงาน/คณะ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ๓-๔.

^{๗๙}ชูเรียนา บางปู, “ภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้งในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา”, การค้นคว้าอิสระศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, (คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๗).

ค่านิยม ๒) กระบวนการคลี่คลายความขัดแย้ง พบว่า วิธีที่ถูกนำมาใช้มีหลากหลายวิธีผสมผสานกันไป ได้แก่ การเจรจาต่อรอง การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยบุคคลที่มีความเป็นกลาง นอกจากนี้ยังมีกระบวนการที่ประกอบด้วยการชุมนุมเรียกร้องของผู้เดือดร้อนหรือชาวบ้าน การยื่นข้อเรียกร้องต่อหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอิสลามตามรัฐธรรมนูญ การติดตามแก้ปัญหาของหน่วยงานภาครัฐและการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ๓) สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้น สามารถแก้ไขปัญหามาโดยการนำโครงการของรัฐไปปฏิบัติโดยผ่านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของคนในชุมชน การใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการตัดสินใจและใช้กลไกที่มีบุคคลซึ่งเป็นกลางหรือมีตัวแทนจากท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาค^{๔๐}

ชวงศ์ อุบลี ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น : กรณีศึกษา เขตพื้นที่ตำบลตะเคียนทอง อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า

๑. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องที่พบว่า ปัจจัยด้านโครงสร้างการทำงาน ถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากการทำงานของผู้นำท้องถิ่นและท้องที่เป็นการทำงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันแต่ต้องทำงานในพื้นที่และกลุ่มประชาชนเดียวกัน ในทางปฏิบัติพบว่า การกำหนดขอบเขต บทบาทหน้าที่การทำงาน ยังไม่มีความชัดเจน รวมทั้งผู้นำบางกลุ่มยังไม่เข้าใจบทบาทที่ถูกต้องทำให้มีการทำงานเกินหน้าที่หรือบางครั้งก็เป็นการผลักระเบิดความรับผิดชอบต่างๆ ที่เป็นหน้าที่ของตน

สำหรับปัจจัยที่ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานของความขัดแย้งและสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่คือปัจจัยด้านค่านิยมของกลุ่มผู้นำและปัจจัยด้านผลประโยชน์ เนื่องจากการมีทัศนคติความเชื่อบางอย่างที่แตกต่างกันหรือการแย่งชิงผลประโยชน์ต่างๆ มักก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ทั้งสิ้น

๒. แนวทางการจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสมในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่าง ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ที่สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) แนวทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ควรใช้การเจรจาพูดคุยเนื่องจาก ชุมชนตำบลตะเคียนทองเป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมเชิงเครือญาติสูง ดังนั้น การจัดการความขัดแย้งด้วยการเจรจาพูดคุยยังสามารถทำได้โดยใช้การเชื่อมโยงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมเชิงเครือญาติเป็นตัวกลางในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ๒) แนวทางในระยะยาว ควรใช้มาตรการหรือกระบวนการทางกฎหมายและการกดดันจากกลุ่ม เนื่องจากที่ผ่านมาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่น และผู้นำท้องที่ของชุมชนตำบล ตะเคียนทองยังเป็นความขัดแย้งที่ไม่รุนแรงและยังใช้การเจรจาพูดคุยได้อย่างไร้ก็ดีในระยะยาว แนวโน้มความรุนแรงจะเพิ่มขึ้น การจัดการความขัดแย้งระหว่างผู้นำ อาจจะต้องใช้กระบวนการทางกฎหมาย ขณะเดียวกันการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการความขัดแย้งก็เป็นสิ่งที่ต้องมีการดำเนินการควบคู่กัน โดยต้องสร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนได้รับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจและกดดันให้เกิดข้อยุติ ๓) แนวทางเฉพาะหน้าเพื่อป้องกันไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามบานปลายคือ การ หลีกเลียงความขัดแย้ง เพื่อให้ความขัดแย้งยุติลงเป็นการชั่วคราวก่อนที่จะ

^{๔๐}นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง”, รายงานวิจัย, (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗).

จะหาวิธีการจัดการอื่นมาใช้ จัดการความขัดแย้งต่อไป เนื่องจากการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งไม่สามารถทำให้ความขัดแย้งหมดไป ได้และพร้อมที่จะปะทุขึ้นมาได้ตลอดเวลา ดังนั้นมาตรการดังกล่าวจึงควรเป็นมาตรการเฉพาะหน้ามากกว่าที่จะนำมาเป็นหลักในการจัดการความขัดแย้ง^{๔๑}

ปณณพศ์ วงศ์ณาศรี ได้ศึกษาความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง : บริบท ในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแนวคิดของความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่ในระบบสังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ และเป็นพัฒนาการขับเคลื่อนทางสังคม ซึ่งความขัดแย้งมีทั้งที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเดิม และความขัดแย้งมีทั้งที่นำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต่ำกว่าเดิม และความขัดแย้งที่นำไปสู่ความเลวร้ายของสังคม สำหรับประเทศไทยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความขัดแย้งอันเกิดจากปัญหาทางการเมืองและการบริหารของชนชั้นนำตามโครงสร้างหลักของประเทศ และความแตกต่างในอุดมการณ์ของพลเมืองไทย แนวทางของการจัดการความขัดแย้งจึงอยู่ที่การประสานผลประโยชน์ และจัดการความแตกต่างด้วยความสันติวิธี^{๔๒}

กิตติศักดิ์ ปลาทอง ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ๒) ศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ๓) ศึกษาปัญหาจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร และ ๔) ถอดบทเรียนเกี่ยวกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ องค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบด้านการปฏิสัมพันธ์กัน และองค์ประกอบด้านสภาพองค์การ วิธีการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็นฝ่ายที่ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบตลาดฯ ทำหน้าที่ ออกแบบอาคารเท่านั้น และฝ่ายที่ทำหน้าที่ในการเจรจา ต่อบริการกับผู้เช่าซื้อแผงตลาดฯ มีลักษณะเป็น กระบวนการและใช้วิธีการจัดการความขัดแย้ง หลากหลายวิธีผสมผสานกันไป เช่น การเจรจาต่อรอง การ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการเข้าสู่ กระบวนการยุติธรรม ปัญหาการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาด พาหุรัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัญหาในการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด ความไม่พร้อมของบุคลากรของวัดฯ การออกแบบอาคารให้เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย การติดตามหาผู้เช่าซื้อแผงตลาดฯ ดังเดิม การที่ผู้เช่าซื้อแผงตลาดฯ (บางราย) ไม่ยอมย้ายออก การขาดข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับโครงการพัฒนาตลาดฯ การถูกก่อกวนในระหว่างรื้อถอนอาคาร และระยะเวลาในการต่อใบอนุญาตรื้อถอนอาคาร และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด

^{๔๑}ชูวงศ์ อุบลลี, “ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเขตพื้นที่ตำบลตะเคียนทองอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี”, วารสารการเมืองการปกครอง, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑, (ด-ด ป): ๑๘๑-๑๘๕.

^{๔๒}ปณณพศ์ วงศ์ณาศรี, “ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง: บริบทในสังคมไทย”, วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (ด-ด ป): ๖๐-๘๑.

(ปัญหาด้าน เศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมและปัญหาด้านจิตใจ) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารสองทาง ความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนาและความเลื่อมใสต่อเจ้าอาวาสฯ การมีผู้นำที่มีความจริงใจและความบริสุทธิ์ใจในการดำเนินการจัดการความขัดแย้ง ความตั้งใจ ความจริงใจ ความโปร่งใส และความบริสุทธิ์ใจ ของคณะกรรมการฯ การมีการวางแผนและการทำงานอย่างเป็นระบบของคณะกรรมการฯ รวมทั้งการใช้ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล และการใช้แนวคิดการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและกระบวนการยุติธรรม^{๘๓}

๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Variables) ประกอบด้วย ตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) มีรายละเอียดดังนี้

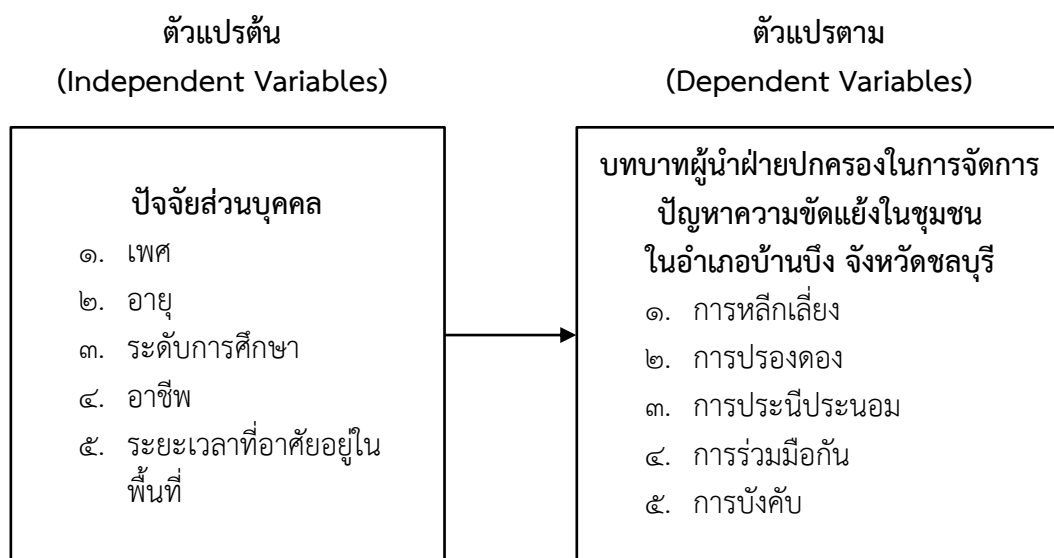
ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้สอบถาม ได้แก่ ๑) เพศ ๒) อายุ ๓) ระดับการศึกษา ๔) อาชีพ และ ๕) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งจากแนวคิดของสมิต สัชฌุกร^{๘๔} และ เกสร เสวตรนิสากร^{๘๕} และ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๑

^{๘๓}กิตติศักดิ์ ปลาทอง, “การจัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร”, **บทความวิชาการ**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา <https://tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/> [๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^{๘๔}สมิต สัชฌุกร, **บทบาทของผู้นำทีมในการจัดการความขัดแย้ง, Teamwork ที่ขาดไม่ได้**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา http://www.tpa.or.th/tpanews/upload/mag_content/22/ContentFile_253.pdf, [๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๐].

^{๘๕}เกสร เสวตรนิสากร, **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม**, (พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙), หน้า ๑๔๗-๑๕๓.

แผนภาพ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้ง ๘ ตำบล จำนวนทั้งสิ้น ๗๘,๑๗๒ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

๑) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕^๑

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรทั้งหมด ๗๘,๑๗๒ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{78,172}{1 + 78,172(0.05)^2}$$

$$n = \frac{78,172}{1 + 195.43}$$

$$n = \frac{78,172}{196.43}$$

$$n = 397.96$$

$$n = 398$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เท่ากับ ๓๙๘ คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๓๙๘ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

^๑สุรพล สุษะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๖-๑๐๗.

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
มาบไผ่	๖,๐๐๗	๓๐
หนองบอนแดง	๕,๖๕๓	๒๙
บ้านบึง	๑๑,๓๐๑	๕๘
หนองขี้ชา	๕,๙๗๙	๓๐
หนองอิรุณ	๑๖,๑๒๓	๘๒
คลองกิ่ว	๑๕,๒๔๖	๗๘
หนองไผ่แก้ว	๗,๓๑๐	๓๗
หนองซาก	๑๐,๕๕๓	๕๔
รวม	๗๘,๑๗๒	๓๙๘

๒) วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi Random Sampling) ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้^๒

(๑) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยการกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน พิจารณาจากจำนวนประชากรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจายให้สัมพันธ์
กับสัดส่วนประชากร โดยใช้จำนวนหมู่บ้านในแต่ละตำบลเป็นระดับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน
โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นของประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและ
อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวม ๓๙๘ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

(๒) จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากในแต่
ละตำบลจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In -depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
เกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย จำนวน ๑๒ คน (ภาคผนวก ข)

^๒สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๘-๑๐๙.

๑. นายพิเนตร เลิศชมทัต	นายอำเภอบ้านบึง
๒. นายอิสรานนท์ แก้วเนตร	ปลัดอำเภอบ้านบึง
๓. นางสาวปวีณา อีรสติธรรม	ปลัดอำเภอบ้านบึง
๔. นายสุเชษฐ์ แสงไพบุลย์	กำนันตำบลมาบไฟ
๕. นายศราวุธ ชูสวัสดิ์	กำนันตำบลบ้านบึง
๖. นายจิรวัฒน์ ลออรุ่งเรืองกิจ	กำนันตำบลหนองไผ่แก้ว
๗. นายสุทัศน์ พงษ์แผ้วพงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก
๘. นายวันเพ็ญ ลาภขจรกิจ	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง
๙. นายอภิชาติ สว่างไพร	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง
๑๐. นางบุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ
๑๑. นางนิจจารีย์ เนืองจำนง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซาก
๑๒. ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม	ตำรวจตำบลบ้านบึง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียดการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

๓.๓.๑ แบบสอบถาม(Questionnaire)

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามดังนี้

๑. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณา ถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕. นำเสนอร่างแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๑) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบของ “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน ๖ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน คือ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือ ๕) ด้านการบังคับ

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับ “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้าง เกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

๒) การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบไปด้วย

๑) ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ดร.ประเสริฐ ธิลาว อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ดร.กาญจนา คำจตุติ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) ดร.สุริยา รักษาเมือง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC)^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง ๐.๖ – ๑.๐ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

๓. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันคือ พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลสระขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α – coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๔ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๘๘ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกจ่ายกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

๔. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกจ่ายกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์

๑) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์

(๑) ศึกษาวิธีสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

(๓) ขอคำแนะนำจากกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant)

(๕) นำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้ เพื่อขอความเห็นชอบ

^๓ สมนึก ภัททิยธนี, การวัดผลการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒๐.

^๔ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคม, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุฬาลงกรณ์ฯ จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

(๖) นำแบบสัมภาษณ์ที่กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบแล้ว มาปรับแก้ไขเพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ต่อไป

๒) ลักษณะของแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) มีสาระสำคัญของการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสดงบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

(๑) ปัญหา อุปสรรคในการแสดงบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ

(๒) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

๑) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๒) นำแบบสอบถามแบบสุ่มไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๔๘ ชุด โดยแต่งตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๓๔๘ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

๑) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายถึง มีบทบาทน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายถึง มีบทบาทน้อย

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายถึง มีบทบาทปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายถึง มีบทบาทมาก

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายถึง มีบทบาทมากที่สุด^๕

๒) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

๓) การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด (Open ended Question) ที่แสดงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content

^๕ Best, John W, *Research in Education*, (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1981), pp.179 -182.

Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอในรูปของความเรียง

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๙๘ ชุด มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง ชลบุรี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๓๙๘ คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ แสดงด้วยความถี่และร้อยละ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๓๙๘)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	๒๑๓	๕๓.๕๐
	หญิง	๑๘๕	๔๖.๕๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
อายุ			
	๑๘ - ๒๙ ปี	๘๕	๒๑.๔๐
	๓๐ - ๔๙ ปี	๒๓๑	๕๘.๐๐
	๕๐ ปีขึ้นไป	๘๒	๒๐.๖๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	๓๕	๘.๘๐
	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๒๔๔	๖๑.๓๐
	ปริญญาตรี	๑๐๕	๒๖.๔๐
	สูงกว่าปริญญาตรี	๑๔	๓.๕๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
อาชีพ			
	รับจ้าง	๑๘๕	๔๖.๕๐
	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔๐	๑๐.๑๐
	ค้าขาย เกษตรกรรม พนักงานทั่วไป	๑๑๘	๒๙.๖๐
	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๕๕	๑๓.๘๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
	๑ - ๕ ปี	๕๓	๑๓.๓๐
	๖ - ๑๐ ปี	๑๒๓	๓๐.๙๐
	๑๑ - ๑๕ ปี	๘๓	๒๐.๙๐
	มากกว่า ๑๕ ปี	๑๓๙	๓๔.๙๐
	รวม	๓๙๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” จำแนกได้ดังนี้

เพศ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๐ ส่วนเพศหญิงมีจำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๐

อายุ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๙ ปี มีจำนวน ๒๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๐ มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๙ ปี มีจำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๐ มีอายุระหว่าง ๕๐ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๐ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน ๒๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๐ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๐๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๐ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน ๓๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๐ มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๐ตามลำดับ

อาชีพ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๐ มีอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พนักงานทั่วไป จำนวน ๑๑๘ คน มีอาชีพเป็นข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง มีจำนวน ๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๐ เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๐ ตามลำดับ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี มีจำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙๐ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๖-๑๐ ปี มีจำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๑๑-๑๕ ปี มีจำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๐ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๑-๕ ปี มีจำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๐ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ๑. ด้านการหลีกเลี่ยง ๒. ด้านการปรองดอง ๓. ด้านการประนีประนอม ๔. ด้านการร่วมมือ ๕. ด้านการบังคับ

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	๔.๑๑	๐.๔๗๘	มาก
๒. ด้านการปรองดอง	๔.๑๐	๐.๔๗๙	มาก
๓. ด้านการประนีประนอม	๔.๐๗	๐.๔๖๗	มาก
๔. ด้านการร่วมมือ	๔.๑๐	๐.๔๗๒	มาก
๕. ด้านการบังคับ	๔.๐๔	๐.๕๒๙	มาก
ภาพรวม	๔.๐๘	๐.๔๑๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = ๐.๔๑๔)

เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ๑. ด้านการหลีกเลี่ยง ($\bar{X} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๔๗๘) ๒. ด้านการปรองดอง ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๙) ๓. ด้านการร่วมมือ ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๒) ๔. ด้านการประนีประนอม ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๔๖๗) ๕. ด้านการบังคับ ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = ๐.๕๒๙) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการหลีกเลี่ยง

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการหลีกเลี่ยง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. กำหนดผู้ใหญ่บ้านมักตัดสินปัญหาของคูกรณีโดยหลีกเลี่ยงความเป็นเครือญาติ	๔.๓๒	๐.๗๖๓	มาก
๒. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน กำหนดผู้ใหญ่บ้านได้แสดงบทบาทแก้ไขปัญหาคู่กรณี เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความแตกแยก	๔.๐๔	๐.๗๐๕	มาก
๓. กำหนดผู้ใหญ่บ้านได้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าโดยห้ามทะเลาะโต้เถียงกันจนกว่าจะมีคนกลางเพื่อตัดสินยุติความกัน	๔.๐๙	๐.๗๙๙	มาก
๔. กำหนดผู้ใหญ่บ้านหลีกเลี่ยงการได้รับผลตอบแทนจากการแก้ไขปัญหาจบลง	๔.๐๘	๐.๗๘๖	มาก
๕. กำหนดผู้ใหญ่บ้านมักจะระงับเหตุการณ์ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหายืดเยื้อหรือเสียเวลา ระหว่างการสนทนาปัญหา	๔.๑๐	๐.๘๓๑	มาก
๖. กำหนดผู้ใหญ่บ้านจัดตัวแทนที่คู่กรณีเคารพนับถือ เป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	๔.๐๔	๐.๗๔๑	มาก
ภาพรวม	๔.๑๑	๐.๔๗๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการหลีกเลี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ = ๔.๑๑, S.D. = ๐.๔๗๘)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการปรองดอง

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการปรองดอง	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ใช้เวลาเข้าไปพูดคุยกับคู่กรณีแต่ละฝ่ายที่บ้านเพื่อลดความขัดแย้งก่อนจะมีข้อพิพาท	๔.๑๔	๐.๗๘๕	มาก
๒. เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเสนอให้มีการเจรจาเพื่อให้เกิดความพอใจกับทุกฝ่าย	๔.๒๒	๐.๗๙๒	มาก
๓. กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้คู่กรณียอมรับข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน	๓.๙๘	๐.๗๘๐	มาก
๔. กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความศรัทธาและความเชื่อถือจากลูกบ้านในการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยสันติวิธี	๔.๐๙	๐.๗๘๖	มาก
๕. กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงให้คู่กรณีเข้าใจถึงผลกระทบและโทษที่จะได้รับตามกฎหมายเมื่อคู่กรณีไม่ยอมรับข้อตกลงด้วยสันติวิธี	๔.๐๙	๐.๗๕๘	มาก
๖. กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้อำนาจหน้าที่ด้วยวิธีการรอมชอมในปัญหาก่อนใช้มาตรการทางกฎหมายแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	๔.๑๐	๐.๗๗๗	มาก
ภาพรวม	๔.๑๐	๐.๔๗๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการปรองดอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๙)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการปรองดอง อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการประนีประนอม

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการประนีประนอม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เมื่อมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือในกระบวนการแก้ไขปัญหาเพื่อหาข้อยุติ	๔.๑๔	๐.๗๖๖	มาก
๒. กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยในการต่อรองอะลุ่มอล่วยให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไข และข้อตกลงระหว่างกัน	๓.๙๘	๐.๗๗๗	มาก
๓. กำนันผู้ใหญ่บ้านอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นตามตัวบทกฎหมายกับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อประนีประนอมให้คู่กรณียุติความขัดแย้งระหว่างกัน	๔.๐๔	๐.๘๐๗	มาก
๔. กำนันผู้ใหญ่บ้านยกกรณีตัวอย่างความรุนแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการไม่ยอมความกัน เพื่อให้คู่กรณีทราบถึงคุณและโทษของความขัดแย้ง	๔.๐๘	๐.๗๘๗	มาก
๕. กำนันผู้ใหญ่บ้านแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยการเจรจาต่อรองให้ทั้ง ๒ ฝ่ายพบกันครึ่งทางเพื่อให้เป็นผลสำเร็จ	๔.๐๙	๐.๗๗๔	มาก
๖. เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อให้ทั้ง ๒ ฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับทุกฝ่าย	๔.๐๖	๐.๗๕๔	มาก
ภาพรวม	๔.๐๗	๐.๔๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการประนีประนอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๔๖๗) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการร่วมมือ

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการร่วมมือ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านมักแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชน	๔.๓๐	๐.๗๓๓	มาก
๒. กำนันผู้ใหญ่บ้านได้เชิญผู้อาวุโสหรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไขปัญหความขัดแย้ง	๓.๙๖	๐.๗๕๘	มาก
๓. กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	๔.๑๓	๐.๗๘๕	มาก
๔. กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ขอให้ลูกบ้านให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกระบวนการช่วยแก้ไขแก้ปัญหความขัดแย้งในหมู่บ้าน	๔.๐๘	๐.๗๘๔	มาก
๕. กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหความขัดแย้ง โดยถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนในชุมชน	๔.๐๙	๐.๘๐๖	มาก
๖. กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยเชื่อว่าการความคิดเห็นของทุกคนสำคัญ สามารถลดปัญหความขัดแย้งได้	๔.๐๒	๐.๗๒๙	มาก
ภาพรวม	๔.๑๐	๐.๔๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๒) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการร่วมมือ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบังคับ

(n=๓๙๘)

พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการบังคับ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่อริขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านได้แสดงบทบาทตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่ โดยการสั่งให้คู่อริยอมรับการแก้ไขตามคำสั่ง	๔.๑๒	๐.๘๓๘	มาก
๒. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างคู่อริขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านแสวงหาการสนับสนุนจากคนอื่นเพื่อป้องกันการโต้แย้งหรือการตัดสินใจตีความขัดแย้ง	๓.๙๑	๐.๗๘๓	มาก
๓. ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนยุติลง เนื่องจาก กำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่อริยอมรับเงื่อนไขการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น	๔.๑๑	๐.๘๐๙	มาก
๔. กำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่อริได้รับทราบถึงผลการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น	๓.๙๘	๐.๘๐๑	มาก
๕. กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความเป็นคนเคย บังคับให้คู่อริยอมรับเงื่อนไขการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น	๔.๑๖	๐.๘๓๘	มาก
๖. เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะเอาอำนาจ ตำแหน่ง บารมีหรือความได้เปรียบทางสถานะที่เหนือกว่ามากกล่าวอ้างประกอบเพื่อยุติความขัดแย้ง	๓.๙๗	๐.๘๔๕	มาก
ภาพรวม	๔.๐๔	๐.๕๒๙	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบังคับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = ๐.๕๒๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครอง ในการจัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๒๑๓ คน)		หญิง (๑๘๕ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	๔.๑๓	๐.๔๗๕	๔.๐๙	๐.๔๘๑	๐.๘๖๒	๐.๓๘๙
๒. ด้านการปรองดอง	๔.๑๓	๐.๔๖๗	๔.๐๘	๐.๔๙๑	๑.๐๗๔	๐.๒๘๓
๓. ด้านการประนีประนอม	๔.๐๘	๐.๔๙๑	๔.๐๕	๐.๔๗๒	๐.๗๗๑	๐.๔๔๑
๔. ด้านการร่วมมือ	๔.๑๐	๐.๔๖๗	๔.๐๙	๐.๔๗๙	๐.๑๙๖	๐.๘๔๕
๕. ด้านการบังคับ	๔.๐๕	๐.๕๓๗	๔.๐๔	๐.๕๒๐	๐.๑๗๖	๐.๘๖๑
รวม	๔.๑๐	๐.๔๐๙	๔.๐๗	๐.๔๒๑	๐.๗๑๐	๐.๔๗๘

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ($t = ๐.๗๑๐$, $Sig. = ๐.๔๗๘$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งไม่แตกต่างกันทุกด้าน

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้ง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๔๑	๒	๐.๑๗๐	๐.๗๔๖	๐.๔๗๕
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๒๐๒	๓๙๕	๐.๒๒๘		
	รวม	๙๐.๕๔๓	๓๙๗			
๒. ด้านการปรองดอง	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๗๘	๒	๐.๔๓๙	๑.๙๒๕	๐.๑๔๗
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๑๑๔	๓๙๕	๐.๒๒๘		
	รวม	๙๐.๙๙๒	๓๙๗			
๓. ด้านการ ประนีประนอม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๖๒	๒	๐.๘๘๑	๔.๑๐๑*	๐.๐๑๗
	ภายในกลุ่ม	๘๔.๘๗๒	๓๙๕	๐.๒๑๕		
	รวม	๘๖.๖๓๕	๓๙๗			
๔. ด้านการร่วมมือ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๑๖	๒	๐.๕๐๘	๒.๒๙๘	๐.๑๐๒
	ภายในกลุ่ม	๘๗.๓๐๔	๓๙๕	๐.๒๒๑		
	รวม	๘๘.๓๒๐	๓๙๗			
๕. ด้านการบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๕.๒๒๒	๒	๒.๖๑๑	๙.๗๕๖**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๕.๗๑๘	๓๙๕	๐.๒๖๘		
	รวม	๑๑๐.๙๔๑	๓๙๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๖๐	๒	๐.๗๓๐	๔.๓๒๙*	๐.๐๑๔
	ภายในกลุ่ม	๖๖.๕๙๗	๓๙๕	๐.๑๖๙		
	รวม	๖๘.๐๕๗	๓๙๗			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่าย
ปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม จำแนกตาม
อายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ($F=๔.๓๒๙$, $Sig.=๐.๐๑๔$) ดังนั้นจึง
ยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อ
บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งแตกต่างกันในด้านการประนีประนอม ($F=$
 ๔.๑๐๑ , $Sig.=๐.๐๑๗$) ส่วนด้านการบังคับบัญชา ($F=๙.๗๕๖$, $Sig.=๐.๐๐๐$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ ๐.๐๑ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี

ผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๕-๔.๑๖

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการประณีประนอม

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		๑๘ – ๒๙ ปี	๓๐ – ๔๙ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๔.๐๗	๔.๑๑	๓.๙๔
๑๘ – ๒๙ ปี	๔.๐๗	-	-๐.๐๔	๐.๑๓
๓๐ – ๔๙ ปี	๔.๑๑	-	-	๐.๑๗*
๕๐ ปีขึ้นไป	๓.๙๔	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๐ – ๔๙ ปีมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการประณีประนอม มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการบังคับ

(n=๓๙๘)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ		
		๑๘ – ๒๙ ปี	๓๐ – ๔๙ ปี	๕๐ ปีขึ้นไป
		๔.๐๕	๔.๑๒	๓.๘๒
๑๘ – ๒๙ ปี	๔.๐๕	-	-๐.๐๗	๐.๒๓*
๓๐ – ๔๙ ปี	๔.๑๒	-	-	๐.๓๐*
๕๐ ปีขึ้นไป	๓.๘๒	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ – ๒๙ ปี และอายุ ๓๐ – ๔๙ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการบังคับ มากกว่าประชาชนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานการวิจัยที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่าย
ปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามการศึกษา

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการจัดการ ปัญหาความขัดแย้ง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	ร ะ ห ว่ า ง	๕.๔๙๕	๓	๑.๘๓๒	๘.๔๘๖**	๐.๐๐๐
	กลุ่ม	๘๕.๐๔๗	๓๙๔	๐.๒๑๖		
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๕๔๓	๓๙๗			
	รวม					
๒. ด้านการปรองดอง	ร ะ ห ว่ า ง	๓.๒๗๑	๓	๑.๐๙๐	๔.๘๙๘**	๐.๐๐๒
	กลุ่ม	๘๗.๗๒๑	๓๙๔	๐.๒๒๓		
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๙๙๒	๓๙๗			
	รวม					
๓. ด้านการ ประนีประนอม	ร ะ ห ว่ า ง	๔.๖๒๔	๓	๑.๕๔๑	๗.๔๐๕**	๐.๐๐๐
	กลุ่ม	๘๒.๐๑๑	๓๙๔	๐.๒๐๘		
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๖๓๕	๓๙๗			
	รวม					
๔. ด้านการร่วมมือ	ร ะ ห ว่ า ง	๓.๗๘๗	๓	๑.๒๖๒	๕.๘๘๔**	๐.๐๐๑
	กลุ่ม	๘๔.๕๓๓	๓๙๔	๐.๒๑๕		
	ภายในกลุ่ม	๘๘.๓๒๐	๓๙๗			
	รวม					
๕. ด้านการบังคับ	ร ะ ห ว่ า ง	๘.๒๗๗	๓	๒.๗๕๙	๑๐.๕๘๙**	๐.๐๐๐
	กลุ่ม	๑๐๒.๖๖๔	๓๙๔	๐.๒๖๑		
	ภายในกลุ่ม	๑๑๐.๙๔๑	๓๙๗			
	รวม					
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๗๗	๓	๑.๔๙๒	๙.๒๔๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๕๘๑	๓๙๔	๐.๑๖๑		
	รวม	๖๘.๐๕๗	๓๙๗			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ($F=๙.๒๔๗$, $Sig.=0.000$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งแตกต่างกันในด้านการหลีกเลี่ยง ($F=๘.๔๘๖$, $Sig.=0.000$) ด้านการปรองดอง ($F=๔.๘๘๘$, $Sig.=0.00๒$) ด้านการประนีประนอม ($F=๗.๔๐๕$, $Sig.=0.000$) ด้านการร่วมมือ ($F=๕.๘๘๔$, $Sig.=0.00๑$) ด้านการบังคับ ($F=1๐.๕๘๘$, $Sig.=0.000$) ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๘-๔.๒๒

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการหลีกเลี่ยง

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๔.๐๔	๔.๑๘	๓.๙๔	๔.๓๙
ประถมศึกษา	๔.๐๔	-	-๐.๑๔	๐.๑๐	-๐.๓๕*
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๔.๑๘	-	-	๐.๒๔*	-๐.๒๑
ปริญญาตรี	๓.๙๔	-	-	-	-๐.๔๕*
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๓๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อบทบาทต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการหลีกเลี่ยง น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีความคิดเห็นต่อบทบาทต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ด้านการหลีกเลี่ยง มากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการปรองดอง

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
		๓.๙๘	๔.๑๗	๓.๙๙	๔.๐๕
ประถมศึกษา	๓.๙๘	-	-๐.๑๙*	๐.๐๑	-๐.๐๗
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๔.๑๗	-	-	๐.๑๘*	๐.๑๒
ปริญญาตรี	๓.๙๙	-	-	-	-๐.๐๖
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๐๕	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการประนีประนอม

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๙๒	๔.๑๕	๓.๙๒	๔.๐๐
ประถมศึกษา	๓.๙๒	-	-๐.๒๓*	๐.๐๐	-๐.๐๘
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๔.๑๕	-	-	๐.๒๓*	๐.๑๕
ปริญญาตรี	๓.๙๒	-	-	-	-๐.๐๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๐๐	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการร่วมมือ

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
		๓.๙๖	๔.๑๗	๓.๙๗	๔.๐๒
ประถมศึกษา	๓.๙๖	-	-๐.๒๑*	-๐.๐๑	-๐.๐๖
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๔.๑๗	-	-	๐.๒๐*	๐.๑๕
ปริญญาตรี	๓.๙๗	-	-	-	-๐.๐๕
สูงกว่าปริญญาตรี	๔.๐๒	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. และประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ระดับปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการบังคับ

(n=๓๙๘)

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา			
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
		๓.๙๙	๔.๑๕	๓.๘๔	๓.๘๐
ประถมศึกษา	๓.๙๙	-	-๐.๑๖	๐.๑๕	๐.๑๙
มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.	๔.๑๕	-	-	๐.๓๑*	๐.๓๕*
ปริญญาตรี	๓.๘๔	-	-	-	๐.๐๔
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๘๐	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๒๔	๓	๐.๙๗๕	๔.๓๘๓**	๐.๐๐๕
	ภายในกลุ่ม	๘๗.๖๑๙	๓๙๔	๐.๒๒๒		
	รวม	๙๐.๕๓๔	๓๙๗			
๒. ด้านการปรองดอง	ระหว่างกลุ่ม	๓.๒๖๙	๓	๑.๐๙๐	๔.๘๙๔**	๐.๐๐๒
	ภายในกลุ่ม	๘๗.๗๒๓	๓๙๔	๐.๒๒๓		
	รวม	๙๐.๙๙๒	๓๙๗			
๓. ด้านการ ประนีประนอม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๖๘	๓	๑.๕๕๖	๗.๔๙๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๑.๙๖๗	๓๙๔	๐.๒๐๘		
	รวม	๘๖.๖๓๕	๓๙๗			
๔. ด้านการร่วมมือ	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๕๙	๓	๑.๒๘๖	๖.๐๐๐**	๐.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๘๔.๔๖๒	๓๙๔	๐.๒๑๔		
	รวม	๘๘.๓๒๐	๓๙๗			
๕. ด้านการบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๘๐๘	๓	๓.๙๓๖	๑๕.๖๔๓**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๙๙.๑๓๓	๓๙๔	๐.๒๕๒		
	รวม	๑๑๐.๙๔๑	๓๙๗			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๖๑	๓	๑.๔๕๔	๘.๙๙๒**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๖๙๖	๓๙๔	๐.๑๖๒		
	รวม	๖๘.๐๕๗	๓๙๗			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหา
ความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ($F=๘.๙๙๒$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองใน
การจัดการปัญหาความขัดแย้งแตกต่างกันใน ด้านการหลีกเลี่ยง ($F=๔.๓๘๓$, $Sig.=๐.๐๐๕$) ด้านการ
ปรองดอง ($F=๔.๘๙๔$, $Sig.=๐.๐๐๒$) ด้านการประนีประนอม ($F=๗.๔๙๗$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ด้านการ

รวมมือ ($F=๖.๐๐๐$, $Sig.=๐.๐๐๑$) ด้านการบังคับ ($F=๑๕.๖๔๓$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๔-๔.๒๘

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการหลีกเลี่ยง

(n=๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		รับจ้าง	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง
รับจ้าง	๔.๒๐	-	๐.๑๓	๐.๑๘*	๐.๑๕*
สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔.๐๗	-	-	๐.๐๕	๐.๐๒
ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	๔.๐๒	-	-	-	๐.๐๓
ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๔.๐๕	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพ ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป และข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการปรองดอง

(n=๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		รับจ้าง	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง
		๔.๒๐	๔.๑๐	๔.๐๑	๓.๙๙
รับจ้าง	๔.๒๐	-	๐.๑๐	๐.๑๙*	๐.๒๑*
สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔.๑๐	-	-	๐.๐๙	๐.๑๑
ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	๔.๐๑	-	-	-	๐.๐๒
ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๓.๙๙	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป และข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการประณีประนอม

(n=๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		รับจ้าง	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	ค้าขาย เกษตรกรรม พนักงานทั่วไป	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง
		๔.๑๘	๔.๐๒	๓.๙๗	๓.๙๒
รับจ้าง	๔.๑๘	-	๐.๑๖*	๐.๒๑*	๐.๒๖*
สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔.๐๒	-	-	๐.๐๕	๐.๑๐
ค้าขาย เกษตรกรรม					
พนักงานทั่วไป	๓.๙๗	-	-	-	๐.๐๕
ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๓.๙๒	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน อาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พนักงานทั่วไป และข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการร่วมมือ

(n=๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		รับจ้าง	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง
		๔.๑๙	๔.๐๐	๔.๐๔	๓.๙๔
รับจ้าง	๔.๑๙	-	๐.๑๙*	๐.๑๕*	๐.๒๕*
สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔.๐๐	-	-	๐.๐๔	๐.๐๖
ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	๔.๐๔	-	-	-	๐.๑๐
ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๓.๙๔	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน อาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป และข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการบังคับ

(n=๓๙๘)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ			
		รับจ้าง	สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง
		๔.๑๗	๔.๐๓	๔.๐๓	๓.๖๔
รับจ้าง	๔.๑๗	-	๐.๑๔	๐.๑๔*	๐.๕๓*
สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน	๔.๐๓	-	-	๐.๐๐	๐.๓๙*
ค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป	๔.๐๓	-	-	-	๐.๓๙*
ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง	๓.๖๔	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป และข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง

สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และอาชีพค้าขาย เกษตรกรรม พลังงานทั่วไป มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

(n=๓๙๘)

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการหลีกเลี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๘๔	๓	๑.๕๙๕	๗.๓๒๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๕.๗๕๙	๓๙๕	๐.๒๑๘		
	รวม	๙๐.๕๔๓	๓๙๘			
๒. ด้านการปรองดอง	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๒๗	๓	๑.๔๗๖	๖.๗๑๖**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๖.๕๖๕	๓๙๕	๐.๒๒๐		
	รวม	๙๐.๙๙๒	๓๙๘			
๓. ด้านการประนีประนอม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๓๐	๓	๑.๕๗๗	๗.๕๘๕**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๑.๙๐๕	๓๙๕	๐.๒๐๘		
	รวม	๘๖.๖๓๕	๓๙๘			
๔. ด้านการร่วมมือ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๑๐	๓	๑.๕๓๗	๗.๒๓๒**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๘๓.๗๑๑	๓๙๕	๐.๒๑๒		
	รวม	๘๘.๓๒๐	๓๙๘			
๕. ด้านการบังคับ	ระหว่างกลุ่ม	๔.๖๖๕	๓	๑.๕๕๕	๕.๗๖๔**	๐.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๒๗๖	๓๙๕	๐.๒๗๐		
	รวม	๑๑๐.๙๔๑	๓๙๘			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๗๗	๓	๑.๔๙๒	๙.๒๔๗**	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๖๓.๕๘๑	๓๙๕	๐.๑๖๑		
	รวม	๖๘.๐๕๗	๓๙๘			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๔ ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ($F=๙.๒๔๗$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งแตกต่างกันใน ด้านการหลีกเลี่ยง ($F=๗.๓๒๗$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ด้านการปรองดอง($F=๖.๗๑๖$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ด้านการประนีประนอม ($F=๗.๕๘๕$, $Sig.=๐.๐๐๐$) ด้านการร่วมมือ ($F=๗.๒๓๒$, $Sig.=๐.๐๐๑$) ด้านการบังคับ ($F=๕.๗๖๔$, $Sig.=$

๐.๐๐๑) ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๐-๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการหลีกเลี่ยง

(n=๓๙๘)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
		๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	มากกว่า ๑๕ ปี
		๔.๑๕	๔.๒๓	๔.๑๕	๓.๙๗
๑ - ๕ ปี	๔.๑๕	-	-๐.๐๘	๐.๐๐	๐.๑๘*
๖ - ๑๐ ปี	๔.๒๓	-	-	๐.๐๘	๐.๒๖*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๕	-	-	-	๐.๑๘*
มากกว่า ๑๕ ปี	๓.๙๗	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๑ - ๕ ปี, ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการปรองดอง

(n=๓๙๘)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
		๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	มากกว่า ๑๕ ปี
		๔.๐๕	๔.๒๓	๔.๑๖	๓.๙๘
๑ - ๕ ปี	๔.๐๕	-	๐.๑๘*	-๐.๑๑	๐.๐๗
๖ - ๑๐ ปี	๔.๒๓	-	-	๐.๐๗	๐.๒๕*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๖	-	-	-	๐.๑๘*
มากกว่า ๑๕ ปี	๓.๙๘	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ๖ - ๑๐ ปี

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการประณีประนอม

(n=๓๙๘)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
		๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	มากกว่า ๑๕ ปี
		๓.๙๘	๔.๒๑	๔.๑๐	๓.๙๕
๑ - ๕ ปี	๓.๙๘	-	-๐.๒๓*	-๐.๑๒	๐.๐๓
๖ - ๑๐ ปี	๔.๒๑	-	-	๐.๑๑	๐.๒๖*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๐	-	-	-	๐.๑๕*
มากกว่า ๑๕ ปี	๓.๙๕	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการร่วมมือ

(n=๓๙๘)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
		๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	มากกว่า ๑๕ ปี
		๔.๐๗	๔.๒๔	๔.๑๐	๓.๙๗
๑ - ๕ ปี	๔.๐๗	-	-๐.๑๗*	-๐.๐๓	๐.๑๐
๖ - ๑๐ ปี	๔.๒๔	-	-	๐.๑๔*	๐.๒๗*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๑๐	-	-	-	๐.๑๓*
มากกว่า ๑๕ ปี	๓.๙๗	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ๑๑ - ๑๕ ปี และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในด้านการบังคับ

(n=๓๙๘)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่			
		๑ - ๕ ปี	๖ - ๑๐ ปี	๑๑ - ๑๕ ปี	มากกว่า ๑๕ ปี
		๓.๙๕	๔.๑๘	๔.๐๘	๓.๙๓
๑ - ๕ ปี	๓.๙๕	-	-๐.๒๓*	-๐.๑๓	๐.๐๒
๖ - ๑๐ ปี	๔.๑๘	-	-	๐.๑๐	๐.๒๕*
๑๑ - ๑๕ ปี	๔.๐๘	-	-	-	๐.๑๕*
มากกว่า ๑๕ ปี	๓.๙๓	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๑ - ๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง น้อยกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี และ ๑๑ - ๑๕ ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง มากกว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่าย
ปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนก
ตามบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง
ตามสมมติฐานที่ ๑ - ๕

(n=๓๙๘)

สมมติ ฐาน	ตัวแปร ต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	๐.๗๑๐	-	๐.๔๗๘	-	✓
๒.	อายุ	บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	-	๔.๓๒๙**	๐.๐๐๐	✓	-
๓.	ระดับ การศึกษา	บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	-	๙.๒๔๗**	๐.๐๐๐	✓	-
๔.	อาชีพ	บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	-	๘.๙๙๒**	๐.๐๐๐	✓	-
๕.	ระยะเวลา ที่อยู่อาศัย ในพื้นที่	บทบาทผู้นำฝ่าย ปกครองในการ จัดการปัญหาความ ขัดแย้ง	-	๙.๒๔๗**	๐.๐๐๐	✓	-

จากตารางที่ ๔.๓๐ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ
บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำ ฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน
การวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำ ฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการ
วิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๑ - ๔.๓๒

ตารางที่ ๔.๓๑ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ลำดับ	ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน
๑.	กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ใต้บาร์มีของผู้มีอำนาจในท้องถิ่น พอมีปัญหาเกิดขึ้นจึงไม่สามารถแก้ไข	๒
๒.	ผู้นำไม่ยอมหลีกเลี่ยง การปะทะและแบ่งฝ่ายแบ่งพวก	๒
๓.	ผู้นำบางท่านไม่ให้มีการเจรจากันทั้งสองฝ่ายเพราะเป็นญาติกัน	๓
๔.	ประชาชนไม่ฟังเหตุผลต่างคนต่างกระตบกันและโทษที่จะได้รับตามกฎหมายก็ตามมา	๔
๕.	ผู้อาศัยในชุมชนขาดความร่วมมือภายในชุมชน	๒
๖.	การเป็นเครือญาติระหว่างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้อาจไม่ได้รับความเชื่อถือ	๓
๗.	การเจรจาบางครั้งอาจไม่เป็นกลางเพราะถูกชี้นำ	๒
๘.	การใช้อำนาจในทางไม่ชอบธรรมไม่ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น	๒
๙.	การให้ความร่วมมือแสดงถึงเจตนารมณ์ในการที่จะให้สถานการณ์ดีขึ้นดังนั้นความร่วมมือจึงเป็นสิ่งที่มิในการเจรจาทุกขั้นตอนของคณะกรรมการทราบเหตุการณ์	๒
๑๐.	การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายคนละข้างกันจึงทำให้ปัญหาต่างๆบานปลายเพราะคนรอบข้างคอยยุยงทำให้ชุมชนแตกแยกกัน	๓
๑๑.	ส่วนมากประชาชนในชุมชนจะแบ่งเป็นกลุ่มๆเป็นฝักเป็นฝ่าย	๕
๑๒.	เมื่อเป็นผู้นำแล้วไม่ออกมาทำงานอย่างเต็มที่เอาแต่ประโยชน์ส่วนตน	๕

ตารางที่ ๔.๓๒ ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน
๑.	ต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือของต่างมาช่วยทำเป็นคณะ	๕
๒.	ต้องให้ฝ่ายปกครองของต่างอำเภอหรือจังหวัดลงมาพื้นที่มีปัญหาเกิดขึ้นและแก้ปัญหา	๒
๓.	ไม่ควรหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น ควรเข้าแก้ไขโดยด่วน	๒
๔.	ควรใช้ผู้ใหญ่ที่ทั้งสองฝ่ายหรือกลุ่มคนที่นับถือ มาช่วยเป็นกลางเพื่อแก้ไข	๑
๕.	ควรจัดสรรงานให้เหมาะสม กระจายงานให้ถูกกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ	๒
๖.	ค่อยๆ เจริญหาเหตุและผลที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไข	๑
๗.	ทุกคนต้องใช้เหตุผลในการลดปัญหาความขัดแย้ง	๑
๘.	ควรจัดโครงการอบรมปฏิบัติธรรมทุกเดือน	๒
๙.	คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆ ปัญหาจนเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาได้	๒
๑๐.	ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคีกลมเกลียวรักกันในชุมชนให้มีบ่อยๆ ขึ้นเพราะถ้ามีร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็จะซึมซับไปเรื่อยๆ แล้วชุมชนก็จะรักกัน	๕
๑๑.	ผู้นำควรเรียนรู้เรื่องกฎหมายการปกครองให้หลายๆ จะได้มีข้อมูลไว้แก้ปัญหาชุมชน	๑
๑๒.	ถ้ามีความขัดแย้งกันสองฝ่ายต้องมีเหตุต้องมีผลเพื่อมาสรุปปัญหาร่วมกันรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันทุกอย่างจะแก้ไขได้	๑

๔.๕ ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

การสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ตามแนวคิดของสมิต สัจฉกร ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการหลีกเลี่ยง ๒) ด้านการปรองดอง ๓) ด้านการประนีประนอม ๔) ด้านการร่วมมือกัน และ ๕) ด้านการบังคับ ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๒ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) ด้านการหลีกเลี่ยง

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยวิธีการหลีกเลี่ยง เป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้ปัญหาความขัดแย้ง ได้รับการแก้ไขแก้ไขให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร และปัญหานั้นก็ไม่ได้มีการแก้ไขวิธีการนี้ควรใช้กับปัญหาเล็กน้อยที่ไม่สำคัญอะไรต่อคู่กรณี ใช้ระยะเวลาทำให้ คู่กรณีที่มีความขัดแย้งนั้นเอง ควรหลีกเลี่ยงวิธีการนี้^๑ ควรให้ทุกฝ่ายหยุดปัญหาทั้งหมดแล้วค่อยหาแนวทางแก้ไข^๒ การแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการหลีกเลี่ยงนั้นถือว่าการแก้ไขปัญหาอีกวิธีหนึ่งที่ดีแต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาคู่กรณี กรณีที่สามารถใช้ได้คือ กรณีที่ผู้นำมีความขัดแย้งกับลูกบ้านหรือลูกบ้านไม่เชื่อถือว่าผู้นำสามารถใช้คนกลางที่สองฝ่ายมีความเชื่อถือให้มาไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี โดยที่ผู้นำไม่ต้องลงมาแก้ไขปัญหาเอง^๓ การแบ่งพรรคแบ่งพวกคนละข้างกันจึงทำให้ปัญหาต่างๆบานปลาย เพราะคนรอบข้างคอยยุแหยง ทำให้ชุมชน แตกแยกกัน คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆปัญหา จะเป็นแนวทางที่แก้ ปัญหาได้^๔ ผู้นำมีบุคลิกภาพเฉยชา ไม่กระทำการใดๆ ปลอบให้ปัญหานั้นคลี่คลายด้วยตัวเองโดยใช้ระยะเวลาจนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท^๕ ผู้นำขาดบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ไม่ยอมเข้าไปรับรู้ ปัญหา ปลอบปัญหานั้นคลี่คลายด้วยตนเองโดยไม่เข้าไปเจรจา ควรต้องพัฒนาบุคลิกภาพสำนึกของความเป็นผู้นำ เข้าหา ประเด็นปัญหาที่มีการร้องขอคือเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ^๖ ผู้นำขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้วก็ไม่ใส่ใจประชาชนที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ^๗ การแก้ไขปัญหาโดยการเจรจา ไม่ควรหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น^๘ ต้องพูดคุยรายละเอียดทั้งสองฝ่ายได้รับข้อตกลงกันใน ระดับแรกอธิบาย ข้อผิดพลาดของแต่ละฝ่ายและสรุปเรื่องที่เกิดขึ้น^๙ การไม่ปะทะหรือไม่เผชิญหน้ากับคู่กรณีที่คุยกันไม่เข้าใจ^{๑๐} ถือการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายคนละข้างกันจึงทำให้ปัญหาต่างๆบานปลายเพราะ

^๑ สัมภาษณ์ นายพินทร เลิศเขมทัต, นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นายอิสราณท์ แก้วเนตร, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นางสาวปวีณา ธีรสถิตยธรรม, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๔ สัมภาษณ์ นายสุเชษฐ์ แสงไพบุลย์, กำนันตำบลมาบฝั่, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นายสรารัฐ ชูสวัสดิ์, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ ลอรุ่งเรืองกิจ, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ นายสุทัศน์ พงษ์แผ้ว, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองขี้ปาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๘ สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ลาภขจรกิจ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๙ สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สว่างไพร, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐} สัมภาษณ์ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบฝั่, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

คนรอบข้างคอยยุยงทำให้ชุมชนแตกแยกกัน คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆ ปัญหาจะเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาได้^{๑๑} ผู้ใหญ่บ้านควรตัดสินใจปัญหาของชุมชนโดยหลีกเลี่ยงความเป็นเครือญาติ^{๑๒}

สรุป การหลีกเลี่ยง เป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้ปัญหาความขัดแย้ง ได้รับการแก้ไขแก้ไขให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร วิธีการหลีกเลี่ยงนั้นถือว่าการแก้ไขปัญหามีวิธีหนึ่งที่ดีแต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาคิดทุกกรณี กรณีที่สามารถใช้ได้คือ กรณีที่ผู้นำมีความขัดแย้งกับลูกบ้านหรือลูกบ้านไม่เชื่อถือว่าผู้นำสามารถใช้คนกลางทั้งสองฝ่ายมีความเชื่อถือว่าให้มาไกลเกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆ ปัญหาจะเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาได้

๒) ด้านการปรองดอง

เป็นวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งยอมตามความต้องการของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ออกมาจึงเป็นผลบวกของฝ่ายได้และเป็นผลลบของฝ่ายยินยอมเสีย จึงเป็นวิธีการที่ได้ต้องมีวิธีการที่ต้องมีประสิทธิผลมากนัก ยกเว้นคู่กรณีฝ่ายยินยอมเสีย มีจิตใจงามมีความเอื้ออาทร และต้องการให้ความขัดแย้งมันจบสิ้น หรือมีความเคารพนับถือผู้ทำหน้าที่ปรองดอง^{๑๓} ทุกฝ่ายต้องมีกิจกรรมหรือทำกิจกรรมร่วมกันจึงจะเกิดความรัก ความสามัคคี^{๑๔} ผู้นำควรเสนอให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเจรจาทกลงกันโดยใช้สันติวิธีและให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย แต่ผู้นำควรที่จะสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจแก่ลูกบ้านวิธีนี้ถึงจะใช้ได้ผลถ้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่เกิดความเชื่อถือ ถึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาคิด^{๑๕} ส่วนมากชุมชนต่างๆ จะแบ่งกันเป็นกลุ่ม พยายามหากิจกรรม ให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคี กลมเกลียว รักใคร่กัน ในชุมชนให้บ่อยไปขึ้นเพราะถ้ามีความร่วมมือและทำกิจกรรมร่วมกันก็จะทำให้ ชิมซับไปเรื่อยๆ แล้วชุมชนจะรักใคร่กัน^{๑๖} ผู้นำขาดบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือไม่เป็นผู้นำทางความคิดจิตใจของคนในชุมชน ต้องพัฒนาบุคลิกภาพและคุณภาพของผู้นำให้มีความสามารถเป็นที่พึ่งของคนในชุมชนยามเดือดร้อนได้ ใช้ทั้งพระเดชและพระคุณกับคนในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาคิดความเดือดร้อนของคนในชุมชนจนเกิดการยอมรับ เกิดศรัทธาความเชื่อถือ^{๑๗} กำนันผู้ใหญ่บ้านควรสร้างกิจกรรมหมู่บ้านเพื่อความปรองดองสามัคคี^{๑๘} ต้องจัดกิจกรรมร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้านของตนเอง และควรเข้าหาประชาชนอยู่ตลอดเวลาเพื่อความสามัคคีปรองดองกัน^{๑๙} เป็นการแก้ปัญหาด้วยการยอมเสียสละความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะให้ฝ่ายตรงข้ามบรรลุความต้องการของตน เพราะฉะนั้นควรหากิจกรรมที่เป็นรูปแบบของความสามัคคีช่วยกันทำงานบ่อยๆ จะได้ปรองดองกัน^{๒๐} หากิจกรรมเพิ่มในหมู่บ้านงานบุญต่างๆ ชวนมาร่วมงานในภาพหมู่บ้านและตำบลใช้

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม, ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายพิเนตร เลิศเขมทัต, นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายอิสราณท์ แก้วเนตร, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางสาวปวีณา อีร์สดีธรรม, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายสุเชษฐ์ แสงไพบูลย์, กำนันตำบลมาบไฟ, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายสราวุธ ชูสวัสดิ์, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ ลออรุ่งเรืองกิจ, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายสุทัศน์ พงษ์เผ่าพงษ์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ลาภจรรกิจ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม

กรรมการหมู่บ้านผู้ช่วยลงพื้นที่ ร่วมกิจกรรมต่างไปใกล้ชิดกับชาวบ้านให้มีส่วนร่วม^{๒๑} ต้องหาวิธีการพูดคุยกันปรับความเข้าใจซึ่งกันและกันในกรณีที่มีปัญหาความขัดแย้ง^{๒๒} ส่วนมากชุมชนต่างๆจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคีกรรมเกี่ยวรักกันในชุมชนให้มีบ่อยๆขึ้น เพราะถ้ามีร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็จะซึมซับไปเรื่อยๆแล้วชุมชนก็จะรักกัน^{๒๓} เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านควรใช้เวลาไปพูดคุยกับคู่กรณีแต่ละฝ่ายเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งนั้น^{๒๔}

สรุป การปรองดอง เป็นวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งยอมตามความต้องการของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ออกมาจึงเป็นผลบวกของฝ่ายได้และเป็นผลลบของฝ่ายยินยอมเสีย จึงเป็นวิธีการที่ได้ต้องมีวิธีการที่ต้องมีประสิทธิภาพมากนัก ยกเว้นคู่กรณีฝ่ายยินยอมเสีย มีจิตใจงามมีความเอื้ออาทรและต้องการให้ความขัดแย้งมันจบสิ้น หรือมีความเคารพนับถือผู้ทำหน้าที่ปรองดอง ส่วนมากชุมชนต่างๆจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคีกรรมเกี่ยวรักกันในชุมชนให้มีบ่อยๆขึ้นเพราะถ้ามีร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็จะซึมซับไปเรื่อยๆแล้วชุมชนก็จะรักกัน

๓) ด้านการประนีประนอม

เป็นวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมผ่อนเข้าหากัน พบกันครึ่งทาง คือต่างฝ่ายต่างยอมเสียสละ แต่เพื่อความสงบเรียบร้อย ไม่เกิดความขัดแย้ง จึงยินยอมทั้งสองฝ่าย เรียกว่าจบกันด้วยดี แต่เสียความรู้สึกนิดหน่อย แต่ถ้ากรณีเสียสละเพื่อส่วนรวม วิธีการนี้จะได้ผลดีผู้กำหนดที่ประนีประนอม ต้องมีวาทีศิลป์โน้มน้าวจิตใจคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเห็นแก่ส่วนรวม^{๒๕} ทุกฝ่ายต้องยอมรับปัญหาร่วมกันแล้วหาหนทางแก้ไข^{๒๖} การแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการประนีประนอมยอมความโดยส่วนใหญ่ผู้นำมักจะใช้วิธีนี้ในการแก้ไขปัญห่าเบื้องต้นเนื่องจากวิธีนี้ เป็นวิธีที่ผู้นำใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการแก้ไขปัญหโดยทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยอมรับในเงื่อนไขที่ดีที่สุดโดยไม่เกิดความขัดแย้งในพื้นที่เพิ่มขึ้นขึ้น^{๒๗} กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องหาข้อดีข้อเสียในปัญหานั้นไปและทำความเข้าใจทั้งสองฝ่ายว่าปัญหาเกิดจากอะไร บางครั้งเรื่องเล็กๆ น้อยๆทำให้เกิดปัญหาผู้นำควรเรียนรู้เรื่องกฎหมาย การปกครองให้มากๆ จะได้มีข้อมูลไว้ แก้ไขปัญหาชุมชน^{๒๘} ผู้นำขาดความรู้ในบทบาทของผู้นำที่มีหน้าที่ประนีประนอมขาดความรู้ในข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญห พัฒนาการความรู้ในข้อกฎหมายทั้งบทบาทของผู้นำที่ประนีประนอมและความขัดแย้ง^{๒๙} กำนันผู้ใหญ่บ้านควรความรู้ในการทะเลาะวิวาท ทำหน้าที่ของตนเองใช้ความสามารถของตนเองเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายยอม

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สว่างไพร, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๒} สัมภาษณ์ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๔} สัมภาษณ์ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม, ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายพิเนตร เลิศเขมทัต, นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายอิสราพันธ์ แก้วเนตร, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นางสาวปวีณา อีรสติยธรรม, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายสุเชษฐ์ แสงไพบุลย์, กำนันตำบลมาบไฟ, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายสรารัฐ ชูสวัสดิ์, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ความกันและรับข้อตกลงร่วมกันได้^{๓๐} ถ้าเรามีความเป็นผู้นำที่เคารพดูแลชาวบ้านอย่างดี รับรองไม่มีอุปสรรคอยู่ที่ผู้นำอย่างเดียว ช่วยให้เขาศรัทธาในตัวผู้นำการเจรจาหรือปัญหาก็ไม่เกิดขึ้นถึงเกิดขึ้นก็คุยกันได้^{๓๑} กำหนดผู้ใหญ่บ้านวิธีการแก้ไขปัญหาที่บุคคลทั้งสองฝ่ายที่มีความขัดแย้ง สามารถตกลงกันได้โดยวิธีพบกันครึ่งทางต่างฝ่ายต่างต้องยอมลดความต้องการบางส่วนของตนลง ดังนั้นวิธีการนั้นจึงเป็นการที่แต่ละฝ่ายต้องเสียสละบางส่วนเพื่อให้ได้ข้อตกลงที่สามารถยุติปัญหาความขัดแย้ง^{๓๒} กำหนด ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นกลางเรื่องต่างไปในพื้นที่ ไม่เอียงข้างใดข้างหนึ่งต้องกล้าทำฝ่ายไหนผิดถูก และต้องยอมรับกันได้ใช้เวทีประชุมรับฟังปัญหาพร้อมแก้ไข^{๓๓} กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการเรียกคู่กรณีมาไกล่เกลี่ยปัญหาที่ขัดแย้ง เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น^{๓๔} กำหนดผู้ใหญ่บ้านต้องหาข้อดีในปัญหานั้นๆและทำความเข้าใจทั้งสองฝ่ายว่าปัญหาเกิดจากอะไรบางครั้งเรื่องเล็กน้อยๆทำให้เกิดปัญหา ผู้นำควรเรียนรู้เรื่องกฎหมายการปกครองให้มากๆจะได้มีข้อมูลไว้แก้ปัญหาชุมชน^{๓๕} กำหนดผู้ใหญ่บ้านใช้ความคุ้นเคยกัน ไปพูดคุยต่อรอง อะลุ่มอล่วยให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยอมรับเงื่อนไขและข้อตกลงระหว่างกัน^{๓๖}

สรุป การประนีประนอม เป็นวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอม น้อมเข้าหากัน พบกันครึ่งทาง คือต่างฝ่ายต่างยอมเสียสละ แต่เพื่อความสงบเรียบร้อย ไม่เกิดความขัดแย้ง จึงยินยอมทั้งสองฝ่าย เรียกว่าจบกันด้วยดี แต่เสียความรู้สึกนิดหน่อย แต่ถ้ากรณีเสียสละเพื่อส่วนรวม วิธีการนี้จะได้ดีผู้กำหนดที่ประนีประนอม ต้องมีวาทีศิลปโน้มน้าวจิตใจคู่กรณีทั้งสองฝ่าย เห็นแก่ส่วนรวม และเป็นการแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการประนีประนอมยอมความโดยส่วนใหญ่ผู้นำมักจะใช้วิธีนี้ในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเนื่องจากวิธีนี้ เป็นวิธีที่ผู้นำใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการแก้ไขปัญหาโดยทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยอมรับในเงื่อนไขที่ดีที่สุดโดยไม่เกิดความขัดแย้งในพื้นที่เพิ่มขึ้นขึ้น

๔) ด้านการร่วมมือ

เป็นวิธีการใช้การเจรจา พุดคุยตกลงกันระหว่างคู่กรณี เป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุดเพราะข้อตกลงเกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ต้องวางตัวเป็นกลาง ควรดูตามเจรจาตกลงให้เป็นไปตามแนวทางที่คู่กรณีพึงพอใจ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการเจรจาทำความเข้าใจกัน^{๓๗} ทุกฝ่ายต้องมีกิจกรรมร่วมกัน เป็นกิจกรรมสาธารณประโยชน์ วันสำคัญๆ ทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมต่างๆร่วมกันของภาครัฐและเอกชน^{๓๘} การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งโดนการร่วมมือกันนั้นเป็นอีกวิธีที่ดีแต่สิ่งสำคัญคือ ตัวผู้นำจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่ไม่นับถือหรือผู้ที่คู่กรณีมีความ

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ ลอรุ่งเรืองกิจ, กำหนดตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายสุทัศน์ พงษ์พงษ์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองขี้ซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ลาภจรกิจ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สว่างไพร, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๔} สัมภาษณ์ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๖} สัมภาษณ์ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม, ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายพิเนตร เลิศเขมทัต, นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายอิสราพันธ์ แก้วเนตร, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

เคารพนับถือเพื่อให้มาช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งสามารถเจรจาต่อรองให้คู่กรณียอมทำตามข้อตกลงโดยดี^{๓๙} กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องขอความร่วมมือจากผู้นำมาทำงานร่วม กันแบบมีเหตุผล ทั้งชาวบ้านในชุมชนด้วย ถ้ามีความขัดแย้ง ทั้งสองฝ่าย ต้องมีเหตุผล เพื่อมาสรุปปัญหาร่วมกันรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันทุกอย่างจะแก้ไขได้^{๔๐} ผู้นำชุมชนอาจทำเพิกเฉยหรือทำเกินขอบเขตเพราะคู่กรณี ทั้งสองฝ่ายเจรจากันลงตัว หรือแสดงบทบาทของผู้เป็นคนกลางเกินความจำเป็น^{๔๑} กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต้องหาวิธีการเพื่อให้ชุมชนในหมู่บ้านอยู่กันอย่างสงบไม่ทะเลาะกัน ควรหากิจกรรมเล่นร่วมกันคือ กีฬาหมู่บ้าน^{๔๒} ถ้าเรามีความเป็นผู้นำที่เคารพดูแลชาวบ้านอย่างดี รับรองไม่มีอุปสรรคอยู่ที่ผู้นำอย่าง เดียว ช่วยให้เขาศรัทธาในตัวผู้นำการเจรจาหรือปัญหาก็ไม่เกิดขึ้นถึงเกิดขึ้นก็คุยกันได้^{๔๓} การร่วมมือ กันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดจากวิธีการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยินยอมที่จะ หันหน้าเข้าหาหรือกันเพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการช่วยกันแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง^{๔๔} กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ลง พื้นที่ร่วมกับ อสม. กรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยเป็นคนกลางเรื่องเทศบาลกับชาวบ้าน รับรู้ข่าวสารต่างๆ ในเวทีประชุมในแต่ละเดือน^{๔๕} กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรหาคนที่มีความเคารพนับถือในหมู่บ้าน มาพูดคุย เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น เพื่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นไม่บานปลายและยุติลงได้^{๔๖} ต้องขอความร่วมมือจากผู้นำมาทำงานร่วมกันแบบมีเหตุผลพร้อมทั้งชาวบ้านในชุมชนด้วย ถ้ามีความขัดแย้งกัน สองฝ่ายต้องมีเหตุต้องมีผลเพื่อมาสรุปปัญหาร่วมกันรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันทุกอย่างจะแก้ไขได้^{๔๗} กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่อเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้น^{๔๘}

สรุป การร่วมมือ เป็นวิธีการใช้การเจรจา พูดคุยตกลงกันระหว่างคู่กรณี เป็นวิธีการที่ ได้ผลดีที่สุดเพราะข้อตกลงเกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ต้องวางตัว เป็นกลาง ควรดูตามเจรจาทกลงให้เป็นไปตามแนวทางที่คู่กรณีพึงพอใจ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการ เสร็จทำความเข้าใจกันและการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งโดนการร่วมมือกันนั้นเป็นอีกวิธีที่ดีแต่สิ่ง สำคัญคือ ตัวผู้นำจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่ไม่นับถือหรือผู้ที่คู่กรณีมีความเคารพนับถือเพื่อให้มา ช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งสามารถเจรจาต่อรองให้คู่กรณียอมทำตามข้อตกลงโดยดี

๕) ด้านการบังคับ

^{๓๙} สัมภาษณ์ นางสาวปวีณา อธิสธิตยธรรม, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายสุเชษฐ์ แสงไพบูลย์, กำนันตำบลมาบไฟ, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายสรารัฐ ชูสวัสดิ์, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ ลอรุ่งเรืองกิจ, กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายสุทัศน์ พงษ์พงษ์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ลาภขจรกิจ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สว่างไพร, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๖} สัมภาษณ์ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๔๘} สัมภาษณ์ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม, ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

เป็นวิธีการแก้ปัญหา ที่ต้องใช้พระเดชหรือใช้อำนาจที่ตนมีอยู่มาบีบบังคับคู่กรณีให้ยินยอม ซึ่งผู้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาวินิจฉัยต้องเป็นผู้มีอำนาจ เป็นที่เคารพยำเกรงหรือสืบทอดกฎหมายมารองรับปัญหาอาจจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน อาจเกิดประทุขึ้นมาอีกได้^{๔๙} ผู้นำขาดบุคลิกภาพเป็นผู้นำ ขาดองค์ความรู้ในข้อปัญหาความขัดแย้ง พัฒนาบุคลิกภาพของผู้นำให้มีความน่าเชื่อถือกล้าตัดสินใจพัฒนาความรู้ในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องศึกษาแก่นแท้ของปัญหาและคู่กรณีเพื่อความแม่นยำในการตัดสิน^{๕๐} การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในด้านนี้เป็นวิธีที่น่าจะต้องใช้บทบาทอำนาจหน้าที่ทางกฎหมายบังคับลูกบ้านในฐานะตนเป็นผู้นำหมู่บ้านลูกบ้านจะต้องเชื่อฟังสิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องมีนั้นคือความรู้ทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ สามารถบอกลูกบ้านได้ว่าถ้าไม่ทำตามกฎหมายจะมีโทษอะไรบ้างเพื่อให้ลูกบ้านเชื่อฟังและยอมรับข้อตกลงตามเงื่อนไขโดยปราศจากความขัดแย้ง^{๕๑} ผู้นำต้องหาเหตุและผลของปัญหานั้นไปอธิบายให้คู่ กรณีสองฝ่าย เข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นต้องอธิบายทั้ง เหตุและผล ให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจในปัญหาต่างไปที่เกิดขึ้น^{๕๒} ผู้นำต้องหาเหตุและผลของปัญหานั้นๆอธิบาย ให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นนำข้อกฎหมายนั้นๆมาอธิบายให้คู่กรณีรับทราบ^{๕๓} กำหนดผู้ใหญ่บ้าน เสร็จแล้วแต่ยังหาข้อยุติไม่ได้ ก็เรียกตำรวจมาดำเนินคดีตามกฎหมาย^{๕๔} มันขึ้นอยู่กับผู้นำ ทำตัวให้ชาวบ้านศรัทธาก็แก้ปัญหาได้ดี บังคับลูกบ้านให้อยู่ในกำเอนท์ได้^{๕๕} กำหนดผู้ใหญ่บ้านอยู่ใต้บารมีของผู้มีอำนาจในท้องถิ่น พอมีปัญหาเกิดขึ้นจึงไม่สามารถแก้ไข ต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือของต่างมาช่วยทำเป็นคณะ^{๕๖} ในเรื่องปกครองต้องให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องข้อกฎหมายกระทำความผิดและการกระทำความผิดผู้ใหญ่จะคุยได้หรือไม่ต้องพูดให้ชาวบ้านรับข้อ เสนอเราให้ได้^{๕๗} เมื่อคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงกันไม่ได้ต้องใช้กฎหมายมาบังคับเพื่อให้ความขัดแย้งไม่รุนแรง^{๕๘} ส่วนมากก็ไม่มีการบังคับอะไรคุยกันทุกฝ่ายต้องใช้เหตุผลในการลดปัญหาความขัดแย้ง ถ้าปัญหานั้นรุนแรงเกินไปก็จะเข้าสู่กระบวนการกฎหมายต่อไป^{๕๙} กำหนดผู้ใหญ่บ้านนำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณี ได้รับทราบถึงผลการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น^{๖๐}

สรุป การบังคับ เป็นวิธีการแก้ปัญหา ที่ต้องใช้พระเดชหรือใช้อำนาจที่ตนมีอยู่มาบีบบังคับคู่กรณีให้ยินยอม ซึ่งผู้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาวินิจฉัยต้องเป็นผู้มีอำนาจ เป็นที่เคารพยำเกรงหรือสืบทอดกฎหมายมารองรับปัญหาอาจจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน อาจเกิดประทุขึ้นมาอีก

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายพิเนตร เลิศเขมทัต, นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายอิสราพันธ์ แก้วเนตร, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นางสาวปวีณา อธิสทธิธรรม, ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสุเชษฐ์ แสงไพบูลย์, กำหนดตำบลมาบไฟ, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายสรารัฐ ชูสวัสดิ์, กำหนดตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายจิรวัฒน์ ลอรุ่งเรืองกิจ, กำหนดตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๕} สัมภาษณ์ นายสุทัศน์ พงษ์พงษ์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๖} สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ ลาภขจรกิจ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๗} สัมภาษณ์ นายอภิชาติ สว่างไพร, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๕๘} สัมภาษณ์ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

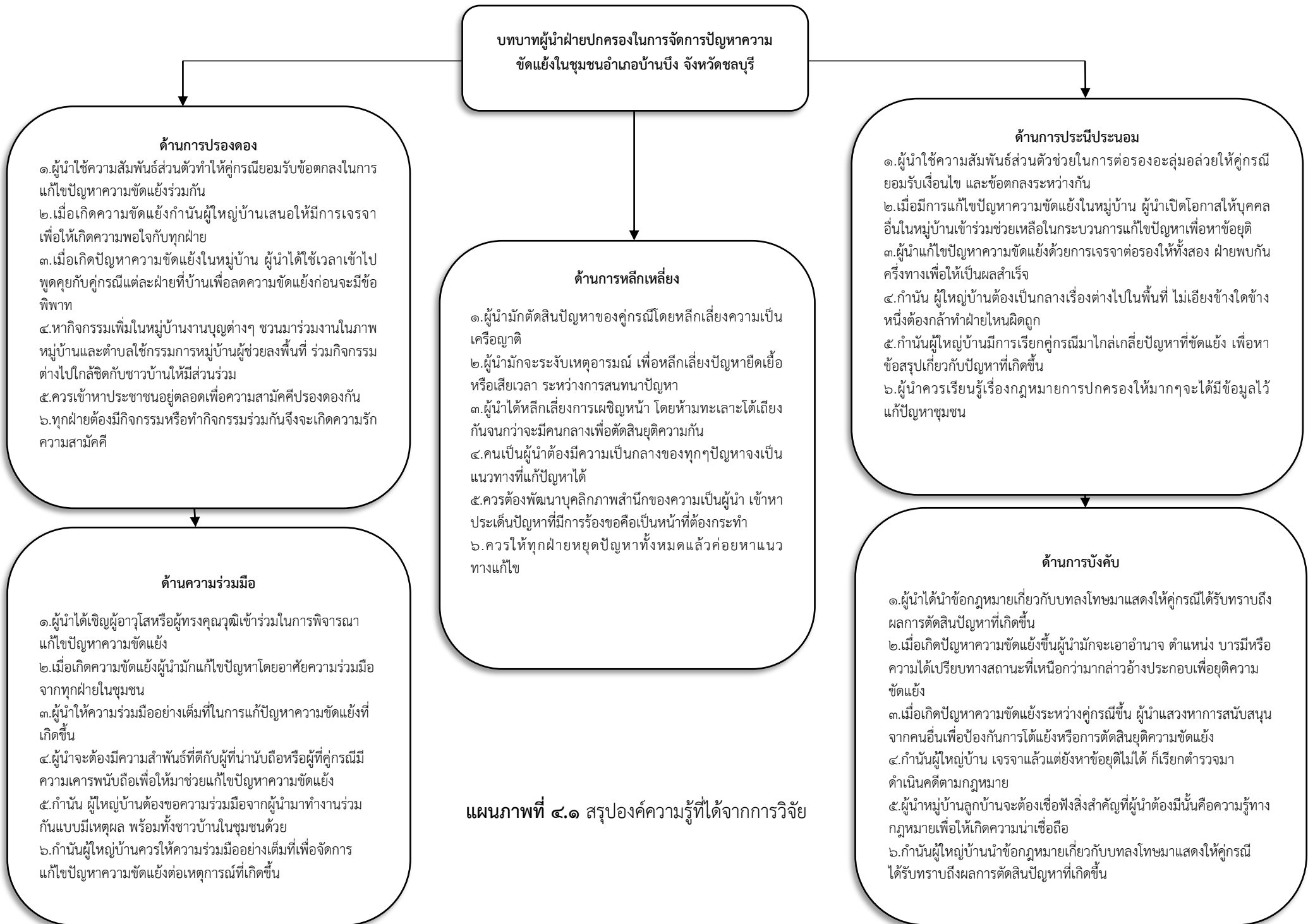
^{๕๙} สัมภาษณ์ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๖๐} สัมภาษณ์ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม, ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ได้และการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในด้านนี้เป็นวิธีที่น่าจะต้องใช้บทบาทอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย บังคับลูกบ้านในฐานะตนเป็นผู้นำหมู่บ้านลูกบ้านจะต้องเชื่อฟังสิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องมีนั่นคือความรู้ทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ สามารถบอกลูกบ้านได้ว่าถ้าไม่ทำตามกฎหมายจะมีโทษอะไรบ้างเพื่อให้ลูกบ้านเชื่อฟังและยอมรับข้อตกลงตามเงื่อนไขโดยปราศจากความขัดแย้ง

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” สรุปได้ว่า บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองประกอบไปด้วย ๕ ด้านคือ ๑. ด้านการหลีกเลี่ยง ๒. ด้านการปรองดอง ๓. ด้านการประนีประนอม ๔. ด้านการร่วมมือ ๕. ด้านการบังคับ

๑.ด้านการหลีกเลี่ยง

การหลีกเลี่ยง เป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้ปัญหาความขัดแย้ง ได้รับการแก้ไขแก้ไขให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร วิธีการหลีกเลี่ยงนั้นถือว่าการแก้ไขปัญหาอีกวิธีหนึ่งที่ดีแต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาได้ทุกกรณี

๒.ด้านการปรองดอง

การปรองดอง เป็นวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งยอมตามความต้องการของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ออกมาจึงเป็นผลบวกของฝ่ายได้และเป็นผลลบของฝ่ายยินยอมเสีย จึงเป็นวิธีการที่ได้ต้องมีวิธีการที่ต้องมีประสิทธิภาพมากนัก ยกเว้นคู่กรณีฝ่ายยินยอมเสีย มีจิตใจงามมีความเอื้ออาทรและต้องการให้ความขัดแย้งมันจบสิ้น

๓.ด้านการประนีประนอม

การประนีประนอม เป็นวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมผ่อนเข้าหากัน พบกันครึ่งทาง คือต่างฝ่ายต่างยอมเสียสละ แต่เพื่อความสงบเรียบร้อย ไม่เกิดความขัดแย้ง จึงยินยอมทั้งสองฝ่าย เรียกว่าจบกันด้วยดี แต่เสียความรู้สึกนิดหน่อย แต่ถ้ากรณีเสียสละเพื่อส่วนรวม วิธีการนี้จะได้ดีผู้กำหนดที่ประนีประนอม ต้องมีวาทีศิลป์โน้มน้าวจิตใจคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเห็นแก่ส่วนรวม

๔.ด้านการร่วมมือ

การร่วมมือ เป็นวิธีการใช้การเจรจา พุดคุยตกลงกันระหว่างคู่กรณี เป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุดเพราะข้อตกลงเกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ต้องวางตัวเป็นกลาง ควรดูตามเจรจาตกลงให้เป็นไปตามแนวทางที่คู่กรณีพึงพอใจ

๕.ด้านการบังคับ

การบังคับ เป็นวิธีการแก้ปัญหา ที่ต้องใช้พระเดชหรือใช้อำนาจที่ตนมีอยู่มาบีบบังคับคู่กรณีให้ยินยอม ซึ่งผู้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนี้ต้องเป็นผู้มีอำนาจ เป็นที่เคารพยำเกรงหรือสืบบทกฎหมายมารองรับปัญหาอาจจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๘๘ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่ ๓ กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน ๒๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๐ มีอายุระหว่าง ๓๐ - ๔๙ ปี มีจำนวน ๒๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๐๐ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช./ปวส. จำนวน ๒๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๐ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน ๑๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๐ มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ปี มีจำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๙๐

๕.๑.๒ ข้อมูลระดับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๘$, S.D. = ๐.๔๑๔) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง ๕ ด้าน สรุปได้ ดังนี้

๑. ด้านการหลีกเลี่ยง บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๑$, S.D. = ๐.๔๗๘)

๒. ด้านการปรองดอง บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๙)

๓. ด้านการประนีประนอม บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๗$, S.D. = ๐.๔๖๗)

๔. ด้านการร่วมมือ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๔๗๒)

๕. ด้านการบังคับ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๔$, S.D. = ๐.๕๒๙)

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การตอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ ๑ ประชาชนที่มี เพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน (Sig.= ๐.๔๗๘) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๒ ประชาชนที่มี อายุ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๑๔) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๓ ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน (Sig.= ๐.๐๐๐) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๔ ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๐๐) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ ๕ ประชาชนที่มี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน (Sig.=๐.๐๐๐) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปแบบสัมภาษณ์

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วย ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการหลีกเลี่ยง เป็นการแก้ไขปัญหาที่ไม่สามารถทำให้ปัญหาความขัดแย้ง ได้รับการแก้ไขแก้ไขให้หมดสิ้นไปอย่างถาวร วิธีการหลีกเลี่ยงนั้นถือว่าการแก้ไขปัญหาอีกริธีหนึ่งที่ดีแต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาได้ทุกกรณี กรณีที่สามารถใช้ได้คือ กรณีที่ผู้นำมีความขัดแย้งกับลูกบ้านหรือลูกบ้านไม่เชื่อถือว่าผู้นำสามารถใช้คนกลางที่สองฝ่ายมีความเชื่อถือให้มาไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆปัญหาจะเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาก็ได้

๒. ด้านการปรองดอง เป็นวิธีแก้ปัญหาด้วยการให้คู่กรณีฝ่ายหนึ่งยอมตามความต้องการของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นผลลัพธ์ออกมาจึงเป็นผลบวกของฝ่ายได้และเป็นผลลบของฝ่ายยินยอมเสีย จึงเป็นวิธีการที่ได้ต้องมีวิธีการที่ต้องมีประสิทธิภาพมากนัก ยกเว้นคู่กรณีฝ่ายยินยอมเสีย มีจิตใจงามมีความเอื้ออาทรและต้องการให้ความขัดแย้งมันจบสิ้น หรือมีความเคารพนับถือผู้ทำหน้าที่ปรองดอง ส่วนมากชุมชนต่างๆจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคีกรรมเกี่ยวรักรักกันชุมชนให้มีบ่อยๆขึ้นเพราะถ้ามีร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็จะซึมซับไปเรื่อยๆแล้วชุมชนก็จะรักกัน

๓. ด้านการประนีประนอม เป็นวิธีการแก้ไขปัญหา โดยคู่กรณีทั้งสองฝ่ายตกลงยินยอมผ่อนเข้าหากัน พบกันครึ่งทาง คือต่างฝ่ายต่างยอมเสียสละ แต่เพื่อความสงบเรียบร้อย ไม่เกิดความขัดแย้ง จึงยินยอมทั้งสองฝ่าย เรียกว่าจบกันด้วยดี แต่เสียความรู้สึกนิดหน่อย แต่ถ้ากรณีเสียสละเพื่อส่วนรวม วิธีการนี้จะได้ดีผู้กำหนดที่ประนีประนอม ต้องมีวาทีศิลป์โน้มน้าวจิตใจคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเห็นแก่ส่วนรวม และเป็นการแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีการประนีประนอมยอมความโดยส่วนใหญ่ผู้นำมักจะใช้วิธีนี้ในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นเนื่องจากวิธีนี้ เป็นวิธีที่ผู้นำใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการแก้ไขปัญหาโดยทำให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายยอมรับในเงื่อนไขที่ดีที่สุดโดยไม่เกิดความขัดแย้งในพื้นที่เพิ่มขึ้นขึ้น

๔. ด้านการร่วมมือ เป็นวิธีการใช้การเจรจา พุดคุยตกลงกันระหว่างคู่กรณี เป็นวิธีการที่ได้ผลดีที่สุดเพราะข้อตกลงเกิดจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ผู้ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ต้องวางตัวเป็นกลาง ควรดูตามเจรจาตกลงให้เป็นไปตามแนวทางที่คู่กรณีพึงพอใจ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการเจรจาทำความเข้าใจกันและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยการร่วมมือกันนั้นเป็นอีกวิธีที่ดีแต่สิ่งสำคัญคือ ตัวผู้นำจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ที่นำนับถือหรือผู้ที่คู่กรณีมีความเคารพนับถือเพื่อให้มาช่วยแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งสามารถเจรจาต่อรองให้คู่กรณียอมทำตามข้อตกลงโดยดี

๕. ด้านการบังคับ เป็นวิธีการแก้ปัญหา ที่ต้องใช้พระเดชหรือใช้อำนาจที่ตนมีอยู่มาบีบบังคับคู่กรณีให้ยินยอม ซึ่งผู้ทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนี้ต้องเป็นผู้มีอำนาจ เป็นที่เคารพยำเกรงหรือสืบบทกฎหมายมารองรับปัญหาอาจจะไม่ได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน อาจเกิดประทุขึ้นมาอีก

ได้และการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในด้านนี้เป็นวิธีที่น่าจะต้องใช้บทบาทอำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย บังคับลูกบ้านในฐานะตนเป็นผู้นำหมู่บ้านลูกบ้านจะต้องเชื่อฟังสิ่งสำคัญที่ผู้นำต้องมีนั้นคือความรู้ทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ สามารถบอกลูกบ้านได้ว่าถ้าไม่ทำตามกฎหมายจะมีโทษอะไรบ้างเพื่อให้ลูกบ้านเชื่อฟังและยอมรับข้อตกลงตามเงื่อนไขโดยปราศจากความขัดแย้ง

๕.๑.๕ สรุป ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑. กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ใต้บารมีของผู้มีอำนาจในท้องถิ่น พอมีปัญหาเกิดขึ้นจึงไม่สามารถแก้ไข

๒. ผู้นำไม่ยอมหลีกเลี่ยง การปะทะและแบ่งฝ่ายแบ่งพวก

๓. ผู้นำบางท่านไม่ให้มีการเจรจากันทั้งสองฝ่ายเพราะเป็นญาติกัน

๔. ประชาชนไม่ฟังเหตุผลต่างคนต่างกระທกกันและโทษที่จะได้รับตามกฎหมายก็ตามมา

๕. ผู้อาศัยในชุมชนขาดความร่วมมือภายในชุมชน

๖. การเป็นเครือญาติระหว่างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำให้อาจไม่ได้รับความเชื่อถือ

๗. การเจรจากับบางครั้งอาจไม่เป็นกลางเพราะถูกชี้นำ

๘. การใช้อำนาจในทางไม่ชอบธรรมไม่ช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้น

๙. การไม่ให้ความร่วมมือของคนในชุมชนแสดงถึงเจตนากรณีในการที่จะไม่ให้สถานการณ์ดีขึ้น

๑๐. การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายคนละข้างกันจึงทำให้ปัญหาต่างๆ บานปลายเพราะคนรอบข้างคอยยุยงทำให้ชุมชนแตกแยกกัน

๑๑. ส่วนมากประชาชนในชุมชนจะแบ่งเป็นกลุ่มๆ เป็นฝักเป็นฝ่าย

๑๒. เมื่อเป็นผู้นำแล้วไม่ออกมาทำงานอย่างเต็มที่เอาแต่ประโยชน์ส่วนตน

ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑. ต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือของต่างมาช่วยทำเป็นคณะ

๒. ต้องให้ฝ่ายปกครองของต่างอำเภอหรือจังหวัดลงมาพื้นที่มีปัญหาเกิดขึ้นและแก้ปัญหา

๓. ไม่ควรหลีกเลี่ยงปัญหาที่เกิดขึ้น ควรเข้าแก้ไขโดยด่วน

๔. ควรใช้ผู้ใหญ่ที่ทั้งสองฝ่ายหรือกลุ่มคนที่นับถือ มาช่วยเป็นกลางเพื่อแก้ไข

๕. ควรจัดสรรงานให้เหมาะสม กระจายงานให้ถูกกับหน้าที่ที่ปฏิบัติ
๖. ค่อยๆ เจริญหาเหตุและผลที่เกิดขึ้นและช่วยกันแก้ไข
๗. ทุกคนต้องใช้เหตุผลในการลดปัญหาความขัดแย้ง
๘. ควรจัดโครงการอบรมเกี่ยวกับธรรมะเข้ามาขัดเกลา
๙. คนเป็นผู้นำต้องมีความเป็นกลางของทุกๆ ปัญหาจะเป็นแนวทางที่แก้ปัญหาได้
๑๐. ควรหากิจกรรมให้ทำร่วมกันในด้านความสามัคคีธรรมเกี่ยวรั้งกันในชุมชนให้มีบ่อยๆ ขึ้น เพราะถ้ามีร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกันก็จะซึมซับไปเรื่อยๆ แล้วชุมชนก็จะรักกัน
๑๑. ผู้นำควรเรียนรู้เรื่องกฎหมายการปกครองให้มากๆ จะได้มีข้อมูลไว้แก้ปัญหาชุมชน
๑๒. ถ้ามีความขัดแย้งกันสองฝ่ายต้องมีเหตุต้องมีผลเพื่อมาสรุปปัญหาร่วมกันรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกันทุกอย่างจะแก้ไขได้

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” โดยรวมทั้ง ๕ ด้านสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๕.๒.๑ การวิเคราะห์ บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

พบว่า บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมทั้ง ๕ ด้าน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยจะเห็นได้ว่า บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง มีอยู่ทุกระดับทุกกิจกรรมที่ทางอำเภอได้จัดทำขึ้น แต่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากว่า บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี นั้นมีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ตนรับผิดชอบสอดคล้องกับการศึกษา **สุพรรณิ เกสรินทร์** ได้ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอฟุ่่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ๕ ปีขึ้นไป การวิเคราะห์บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอฟุ่่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ใช้การปรองดองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ^๑ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประสิทธิ์ อินทโชติ** ได้ศึกษาบทบาทของผู้นำบ้านในการ

^๑ สุพรรณิ เกสรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอฟุ่่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

ดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการป้องกันยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการ มีบทบาทในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ ส่วนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีบทบาทในเรื่องการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ อายุ วาระการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งและขนาดของหมู่บ้านที่ปกครองต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕^๒ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ มาลี ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ๑) การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ๑ ด้าน คือ ด้านปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ๒ ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญาและด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ๒) ผลการปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน พบว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ไม่แตกต่างกัน^๓

๕.๒.๒ เปรียบเทียบบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่แตกต่างกัน มีบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

^๒ ประสิทธิ์ อินทโชติ, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔)

^๓ สุวรรณ มาลี, “การปฏิบัติงานของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๑).

ประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าเพศไม่มีผลต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาพุดิสสรค์ ปณณฺวชิโร (สมบุญ)** ได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในภาพรวมและรายตำบลอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรกคือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชน และด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๔

ประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่าอายุมีผลต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง ขึ้นอยู่กับอายุของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพรรณิ เกสรินทร์** ได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ๕ ปีขึ้นไป การวิเคราะห์บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายตำบล พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้การปรองดองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะ

^๔ พระมหาพุดิสสรค์ ปณณฺวชิโร (สมบุญ), “ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์ ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)

ด้านอายุ การศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งแตกต่างกัน^๕

ประชาชนที่มี การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ทำให้รู้วาระระดับการศึกษาที่มีผลต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้ง ขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุพรรณิ เกสรินทร์** ได้ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยะรัง จังหวัดนครราชสีมา มีผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง ๕ ปีขึ้นไป การวิเคราะห์บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยะรัง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้การปรองดองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งมากที่สุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านความร่วมมือร่วมใจ อยู่ในระดับมาก ด้านการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ด้านการหลีกเลี่ยง อยู่ในระดับมาก และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการบังคับ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การเปรียบเทียบคุณลักษณะส่วนบุคคลกับบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชน พบว่า ในภาพรวมคุณลักษณะด้านอายุ การศึกษา ประสบการณ์การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน มีผลต่อการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งแตกต่างกัน^๖

ประชาชนที่มี อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ทำให้รู้วาระอาชีพที่มีผลต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้ง ขึ้นอยู่กับอาชีพของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาพุดิสสรค์ ปญญาวชิโร (สมบุญ)** ได้ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลท่อม อำเภอบ้านบึง จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ๑) กำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรกคือ ด้านการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม ด้านการส่งเสริมประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการให้ความรู้ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีเครือข่าย

^๕ สุพรรณิ เกสรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยะรัง จังหวัดนครราชสีมา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

^๖ สุพรรณิ เกสรินทร์, “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาคือความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยะรัง จังหวัดนครราชสีมา”, สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

ชุมชน และด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ๒) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ส่วนประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^๗

ประชาชนที่มี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน ทำให้รู้ว่ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ มีผลต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้เนื่องจาก บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งขึ้นอยู่กับอาชีพของประชาชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประสิทธิ์ อินทโชติ** ได้ศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการป้องกันยาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการ มีบทบาทในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ ส่วนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีบทบาทในเรื่องการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน ส่วนผู้ใหญ่บ้านที่มีเพศ อายุ วาระการดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และขนาดของหมู่บ้านที่ปกครองต่างกัน มีบทบาทในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕^๘

^๗ พระมหาพุดิสสรค์ ปญญาวชิโร (สมบุญ), “ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหม้อ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการคณะสงฆ์**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^๘ ประสิทธิ์ อินทโชติ, “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๕).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ดังต่อไปนี้

๑. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีหลักสูตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ เพื่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้านลดความขัดแย้งได้ตรงจุดหรือเพื่อแก้ไขปัญหามาเกิดขึ้น

๒. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีการศึกษาสูงส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนสูงตามไปด้วย ดังนั้นควรมีการกำหนดวุฒิการศึกษาในการสมัครของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือมีการสนับสนุนให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ศึกษาต่อในระดับศึกษาที่สูงขึ้นไป

๓. จากผลการวิจัยพบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีประสบการณ์การดำเนินงานสูง ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนสูงตามไปด้วย ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เพิ่งได้รับการเลือกตั้งเข้ามา เพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้เพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

๑. ผู้นำหมู่บ้านมีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของผู้นำหมู่บ้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อให้ผู้นำหมู่บ้านมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ขึ้นไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ผู้นำหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอย่างสม่ำเสมอ

๒. ผู้นำหมู่บ้านจะต้องทำหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย และช่วยเหลือสมาชิกในหมู่บ้านอย่างรอบด้าน และสร้างความศรัทธาในตัวผู้นำ แสดงความเป็นผู้นำให้สมาชิกในหมู่บ้านเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นภาวะผู้นำของผู้นำหมู่บ้าน

๓. ควรมีการติดตามประเมินผล โดยกลไกระบบงานยุติธรรมชุมชน ว่าชุมชนนั้นมีการมีความขัดแย้งที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยเท่าใด และสำเร็จไปแล้วเท่าใด ไม่สำเร็จเท่าใด เพราะเหตุใด อันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขและป้องกันที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรศึกษาบทบาทในการจัดการความขัดแย้งของผู้นำหมู่บ้านในระดับมหภาค เช่น ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบและนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการความขัดแย้งให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับบทบาทในการจัดการความขัดแย้งของผู้นำหมู่บ้านว่าตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร

๓. ควรศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภออื่นๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันในลักษณะเปรียบเทียบผลวิจัยที่ได้ว่าเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงและเป็นแนวทางกำหนดนโยบายและวิธีแก้ไขปัญหา บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้อย่างครอบคลุมต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. กำนัน ผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: ฉัตรบ้อง ฉัตรภูติ, ๒๕๔๙.

เกสร เสวตรนิสากร. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา, ๒๕๔๙.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๔๐.

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. Conflict Management การจัดการความขัดแย้งในองค์กร. กรุงเทพมหานคร:
เอ็กเปอร์เน็ท, ๒๕๖๐.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ธรรมกมลการพิมพ์,
๒๕๔๖.

ธศิกายุจน์ อิงคินันท์. “บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการ
เสริมสร้างสันติสุข” เอกสารวิชาการหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง การบริหารงาน
ภาครัฐและกฎหมายมหาชน รุ่นที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า. ๒๕๕๕.

นพ ศรีบุญนาท. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล, ๒๕๔๕.

เนตร์พัฒนา ยาวีราข. ภาวะผู้นำ และผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: ทริปปี้ล กรุ๊ป, ๒๕๕๖.

บรรพต ดันธีระวงศ์. เอกสารคำบรรยายการเจรจาไกล่เกลี่ยระงับความขัดแย้งในระบบการแพทย์
และสาธารณสุข ทางเลือกใหม่ที่ท้าทายในโลกยุคปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท,
๒๕๔๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีด, ๒๕๔๔.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: นานมี บุ๊คส์พับลิเคชันส์. ๒๕๔๖.

พรนพ พุกกะพันธ์. **การบริหารความขัดแย้ง**. กรุงเทพมหานคร: เม็ดทรายพริ้นติ้ง, ๒๕๔๒.

มารค ตามไท. **การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี**. เอกสารประกอบการบรรยาย ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมี บุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖.

วันชัย วัฒนศัพท์ และรัตนภรณ์ วัฒนศัพท์. **การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๘.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. **หลักสังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. สมชาย หิรัญกิตติ และธนวรรณ ตั้งสินทรัพย์ศิริ. **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ**. กรุงเทพมหานคร: ชีระฟิล์มและโซเท็กซ์, ๒๕๕๐.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. **ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรพัฒนาพานิชย์, ๒๕๔๗.

สงวนศรี วิรัชชัย. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพรการพิมพ์, ๒๕๔๗.

สนธยา พลศรี. **หลักสังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๕.

สมยศ นาวิการ. **การบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๔๖.

สมิธ สัมมกร. **การบริหารความขัดแย้ง** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร (เดือนตุลา) ๒๕๕๐.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวทางการใช้ประโยชน์** เบื้องต้น, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จูนพับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ. **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อสร้างสรรค์** กรุงเทพมหานคร: เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส, ๒๕๔๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๒)วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย:

ชูเรีนา บางปู. “ภาวะผู้นำและการจัดการความขัดแย้งในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา” การค้นคว้าอิสระศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๗.

ธีรวัฒน์ ปถมพานิชย์. “ปัจจัยที่มีผลให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท กอด้อาร์ต จำกัด” การศึกษาเฉพาะบุคคลหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๕.

นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ. “ความขัดแย้งระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับหน่วยงานรัฐในการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ทุ่งสระ จังหวัดพัทลุง, รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๗.

ประสิทธิ์ อินทโชติ. “บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๔.

ปราโมทย์ รวิยะวงศ์. “ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่: ศึกษากรณีอำเภอ ยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครอง. สาขาวิชารัฐศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๔.

ปราโมทย์ คล้ายศิริ “การปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงคราม”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. ๒๕๕๕.

พรณเพ็ญ พันจักรสาย. “บทบาทการจัดการความขัดแย้งระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๕๑.

พระครูสังฆรักษ์ชุมพล โฆสวโร. “บทบาทของพระสงฆ์ด้านงานสังคมสงเคราะห์ในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ ชุติโนโร). “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการปกครองจังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาพุทธสิริสรรค์ ปญญาชีโร (สมบุญ). “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลหมอ อำเภอลำลูกกา จังหวัดสุรินทร์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการคณะสงฆ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระอธิการนิพล สุธมโม (โพธิเจริญ). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ในจังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

พระอธิการอรธมพ จรณธมโม (รัตน์). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทพระสงฆ์ในการศิลปวัฒนธรรมในอำเภอมะนัง จังหวัดจันทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

สมภพ วรรณแมน. “การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองท้องถิ่น**. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๑.

สมศักดิ์ จังตระกุล. “การจัดการความขัดแย้งโดยนายอำเภอของประชาชนในประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาครัฐและภาคเอกชน**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยคริสเตียน, ๒๕๕๔.

สุกัญญา รุ่งทองใบสุรีย์. “สภาพปัญหาความขัดแย้งในชุมชนและรูปแบบที่ใช้ในการจัดการปัญหาจังหวัดปทุมธานี”. **รายงานผลการวิจัย**. ส่วนงาน/คณะ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๖.

อภิรักษ์ คำเจริญ. “การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ในเขตพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี”. **งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๓) บทความ:

ชูวงศ์ อุบลลี. “ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้นำในชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเขตพื้นที่ตำบลตะเคียนทองอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดจันทบุรี” วารสารการเมืองการ ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๖ (มีนาคม-กรกฎาคม ๒๕๕๗).

บุศรินทร์ เถาว์ลย์. “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดปัตตานี”. บทความวิจัย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒. (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๖).

ปิ่นพงษ์ วงศ์ณาศรี. “ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้ง: บริบทในสังคมไทย” วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๗).

สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. “บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านท่ามกลางสังคมไทยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงปัจจุบัน” วารสารกำนันผู้ใหญ่บ้าน, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒, ๓ มีนาคม ๕๒.

อภิรดี พลน้อย. “การพัฒนาการจัดการความขัดแย้งในชุมชน” โดยใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ชุมชนโดยอาสาสมัครไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์.ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕.

อุสมาน ซาและ,อับดุลเลาะ ยูโซะ “ความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในเขตอำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา”. บทความวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยฟาฏอนี วารสาร AL- NUR. (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๕๔).

(๔) เอกสารอัดสำเนา และเอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์อื่นๆ:

ที่ว่ากล่าวอำเภอบ้านบึง. ข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. ๒๕๕๗. เอกสารอัดสำเนา

(๕) ออนไลน์:

กิตติศักดิ์ ปลาทอง. จัดการความขัดแย้งของชุมชนตลาดพาหุรัด กรุงเทพมหานคร. บทความวิชาการ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.tcithaijo.org/index.php/HUSO/article/.../6103/5320>, [๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐].

ชาญชัย จิตรเหล้าอาภรณ์. กำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจทางการเมือง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://it.ripa.ac.th/humanity/py.html>. [๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๐].

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุพรรณิ เกสรินทร์. “บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอยางสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ” {ออนไลน์}. แหล่งที่มา: <http://www.hu.ac.th/Symposium2014/proceedings /data/3501/3501-4.pdf> ๒๕๕๘. [๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๐].

(๗) บทสัมภาษณ์:

- สัมภาษณ์ นายพิเนตร เลิศเขมทัต. นายอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายอิสรานนท์ แก้วเนตร. ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นางสาวปวีณา ชีรสติธรรม. ปลัดอำเภอบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายสุเชษฐ์ แสงไพบูลย์. กำนันตำบลมาบไฟ, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายสรารัฐ ชูสวัสดิ์. กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายจิรวัฒน์ ลออรุ่งเรืองกิจ. กำนันตำบลบ้านบึง, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายสุทัศน์ พงษ์เผ่าพงษ์. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นางวันเพ็ญ ลาภจรกิจ. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นายอภิชาติ สว่างไพร. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ บุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไฟ, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ นางนิจจารีย์ เนื่องจำนง. ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซำซาก, ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๑
- _____ ด.ต. วีรยุทธ แก้วพรม. ตำรวจอำเภอบ้านบึง, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

๒. ภาษาอังกฤษ

Alexander Hamilton Institute. **Alexander Hamilton Institute. Conflict Management: Vital for the Successful Executive.** New York: Modern Business, 1983.

Berkowitz, L. **Social Psychology** Illinois: Scott Foresma, 1972.

Best. John W. **Research in Education.** New Jersey: Prentice-Hall Inc., 1981.

Broom, L. and Selznick, P. **Sociology**, 5thed., New York: Harper and Row Publishers, 1973.

Brown. David. L. **Managing Conflict at Organization Interfaces.** Massachusetta: Addison-Wesley, 1983.

Brown. L.D. **Managing Conflict at Organizational Interfaces,** Massachusetts: Addison - Wesley, 1983.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Dubrin.A.J. **Fundamentals of Organizational Behavior**.Thomson: Southwestern, 2004
- Greenberg. J. and Baron, R. A. **Behavior in Organizations** 6th ed. New Jersey: Prentice - Hall, 1997.
- Mary Parker Follet, **Dynamic Administration**. New jersey: Clifton, 1997.
- Myers. David. D. **Psychology**. Tokyo: McGraw-Hill International, 1983.
- Nelson, D. E. and Quick. J.C. **Organization Behavior: Foundations**. Realities and Challenges. (4thed.), Mason, Ohio: Thomson/South-Western, 2001.
- Pervin, A. L. **Personality Theory and Research** New York: John Wiley, 1989.
- Pneuman, W. R. and Bruehl, E. M. **Managing Conflict**. Englewood Chiffs New Jersey: Prentice-Hall, 1982.
- Robbins. S.P. **Managing Organization Conflict: A Nontraditional Approach**. New Jersey: Prentice-Hall, 1983.
- Sarbin, T.R. “Role Theory”, **Handbook of Psychology**. New York: Addison Wesley Publishing Company, 1975.
- Schermerhorn. J.R., Hunt, J.G. and Osborn.R.N. **Organizational Behavior**. John Wiley & Sons, 2005.
- Tillett. G. J. **Resolving Conflict: a Practical Approach**. South Melbourne: Sydney University Press, 1991.
- Trusty. F.M. **Managing the Tensions that Go with the Planning Process**. in Strategic Planning and Leadership in Continuing Education. ed. Robert G. Simerly and Associates. San Fransisco: Jossey – Bass, 1987.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๗๖๒

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา

เนื่องด้วย พระมหาวีเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวีเศษ กนฺตธมฺโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

ตรวจแก้ไข/อนุมัติ/ออก
สารนิพนธ์ เรียบร้อยแล้ว

พช ดร.รัฐพล เย็นใจมา

mon ๖๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๒๖๒

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

(ผศ.ดร. อนุวัต กระสังข์...
20 Nov 2561

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๓๖๓

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.กาญจนา คำจตุ

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๐๕๐๓๐๓

๐๕๐๓๐๓

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๖๒๖๒

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อ.ดร.ประเสริฐ อิลาว

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนตธมโม นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนตธมโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

ตรวจแล้ว

ดร.ประเสริฐ อิลาว

29 พ.ย. 2561

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ โทร.,โทรสาร ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๓

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๒๖๒

วันที่๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน อ.ดร.สุริยา รักษาเมือง

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนตธมโม นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ สามารถตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

๓๐/๑๑/๖๓

ดร. สุริยา รักษาเมือง
๓๐ / พ.ย. / ๖๓

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนตธมโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ที่	บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๖.	กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดตัวแทนที่คู่กรณีเคารพ นับถือ เป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการป้องกัน									
๑.	เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ใช้เวลาเข้าไปพูดคุยกับคู่กรณีแต่ละฝ่ายที่บ้านเพื่อลดการขัดแย้งก่อนจะมีข้อพิพาท	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เมื่อเกิดความขัดแย้ง กำนันผู้ใหญ่บ้านเสนอให้มีการเจรจาเพื่อให้เกิดความพอใจกับทุกฝ่าย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้คู่กรณียอมรับข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความศรัทธาและความเชื่อจากลูกบ้านในการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยสันติวิธี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงให้คู่กรณีเข้าใจถึงผลกระทบและโทษที่จะได้รับตามกฎหมายเมื่อคู่กรณีไม่ยอมรับข้อตกลงด้วยสันติวิธี	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้อำนาจหน้าที่ด้วยวิธีการรอมชอมในปัญหาก่อนใช้มาตรการทางกฎหมายแก้ไขปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ด้านการประนีประนอม								
๑.	เมื่อมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านกำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือในกระบวนการแก้ไขปัญหาเพื่อหาข้อยุติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยในการต่อรองอะลุ้มอล่วยให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขและข้อตกลงระหว่างกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	กำนันผู้ใหญ่บ้านอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นตามตัวบทกฎหมายกับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อประนีประนอมให้คู่กรณียุติความขัดแย้งระหว่างกัน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	กำนันผู้ใหญ่บ้านยกกรณีตัวอย่างความรุนแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการไม่ยอมความกัน เพื่อให้คู่กรณีทราบถึงคุณและโทษของความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	กำนันผู้ใหญ่บ้านแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยการเจรจาต่อรองให้ทั้ง ๒ ฝ่ายพบกันครึ่งทางเพื่อให้เป็นผลสำเร็จ	+๑	๐	+๑	+๑	+๑	๔	๐.๘	ใช้ได้
๖.	เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อให้ทั้ง ๒ ฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับทุกฝ่าย	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	ด้านการร่วมมือกัน								
๑.	เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านมักแก้ไขปัญหโดยอาศัยความ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

S. ๙๓๖

ที่	บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
	ร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชน								
๒.	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้เชิญผู้อาวุโสหรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไขปัญหความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ขอให้ลูกบ้านให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกระบวนการช่วยแก้ไขปัญหความขัดแย้งในหมู่บ้าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหความขัดแย้ง โดยถือว่า เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนในชุมชน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้ทุกคนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยเชื่อว่าความคิดเห็นของทุกคนสำคัญ สามารถลดปัญหความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ด้านการบังคับ									
๑.	เมื่อเกิดปัญหความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านได้แสดงบทบาทตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่ โดยการสั่งให้คู่กรณียอมรับการแก้ไขตามคำสั่ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	เมื่อเกิดปัญหความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านแสวงหาการสนับสนุนจากคนอื่นเพื่อป้องกันการโต้แย้งหรือการตัดสินใจยุติความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ที่	บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี	ผู้เชี่ยวชาญ/คนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓.	ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนยุติลงเนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณีได้รับทราบถึงผลการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความคุ้นเคยบังคับให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น	๐	+๑	๐	+๑	+๑	๓	๐.๖	ใช้ได้
๖.	เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นกำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะเอาอำนาจ ตำแหน่ง บารมีหรือความได้เปรียบทางสถานะที่เหนือกว่ามากล่าวอ้างประกอบเพื่อยุติความขัดแย้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๕๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน นายณรงค์ เทพเสนา นายอำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรในสังกัดหน่วยงานของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

(นายณรงค์ เทพเสนา)
นายอำเภอพนสนิม

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตมโม
โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

ภาคผนวก ง

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	126.00	57.517	.576	.881
a2	125.87	61.223	.240	.889
a3	125.90	58.162	.653	.880
a4	125.87	61.499	.282	.888
a5	125.73	57.513	.699	.879
a6	125.97	61.689	.286	.887
b1	125.60	62.455	.157	.890
b2	125.67	60.506	.402	.885
b3	125.90	60.714	.340	.887
b4	125.80	60.648	.383	.886
b5	125.90	61.817	.247	.888
b6	125.83	57.385	.652	.880
c1	126.07	57.375	.623	.880
c2	125.97	60.309	.411	.885
c3	125.93	59.720	.472	.884
c4	125.93	60.064	.429	.885
c5	125.97	59.551	.446	.885
c6	125.93	61.513	.298	.887
d1	125.67	59.126	.584	.882
d2	126.10	62.024	.204	.889
d3	125.67	62.782	.109	.891
d4	125.90	61.541	.241	.889
d5	125.83	59.178	.509	.883
d6	125.93	63.582	.005	.893
e1	125.87	58.464	.604	.881
e2	126.07	57.306	.698	.879
e3	125.77	57.909	.652	.880
e4	126.00	60.000	.468	.884
e5	125.93	56.340	.671	.879
e6	126.20	60.579	.405	.885

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๐๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายพิเนตร เลิศเชมทัต นายอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตมโม รัชสประจักษ์วินิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในอำเภอของท่าน
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตมโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

- อนุญา

นายพิเนตร เลิศเชมทัต

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
(Key Informants)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบัวน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายพิเนตร เลิศเชมทัต นายอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวีเสข ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวีเสข กนฺตธมฺโม
โทร. ๐๙๒๒-๕๖๓๐๐๕๖

- อรุณ ๗

นายพิเนตร เลิศเชมทัต

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๔๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๓๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอิสรานนท์ แก้วเนตร ปลัดอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวีเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวีเศษ กนฺตธมฺโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

(นายอิสรานนท์ แก้วเนตร)
ปลัดอำเภอบ้านบึง

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางสาวปวีณา ธีรสถิตธรรม ปลัดอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม
โทร. ๐๙๒๐-๕๖๓๐๐๕๖

(น.ส. ปวีณา ธีรสถิตธรรม)
ปลัดอำเภอบ้านบึง

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสุเชษฐ์ แสงใหญ่ย์ กำนันตำบลมาบไม้ จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวีเศข ฉายา กนฺตมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวีเศข กนฺตมโม
โทร. ๐๙๒๖-๕๖๓๐๐๕๖

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบ้านบึง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายศราวุฒิ ชูสวัสดิ์ กำนันตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนตธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๖๒๐๕๐๖๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนตธมโม
โทร. ๐๙๒๖-๕๖๓๐๐๕๖

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๔๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายจิรวัฒน์ ลออรุ่งเรืองกิจ กำนันตำบลหนองไม้แก้ว จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม

โทร. ๐๙๐-๕๖๓๐๐๕๖

จิรวัฒน์ ลออรุ่งเรืองกิจ
(กำนัน ต. หนองไม้แก้ว)

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางบุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลมาบไม้ จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม
โทร. ๐๙๐-๕๖๓๐๐๕๖

นางบุศรินทร์ จรุงพัฒนานนท์
อ.โตพัฒน์ ม. ๕ ต.มาบไม้

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสุทัศน์ พงษ์พงศ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองชะงอก จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ ญา กนดอมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหากษัตริย์ ญา กนดอมโม

โทร. ๐๘๒-๕๖๓๐๐๕๖

อ. น. ม้วน ๔. 3
มี น. ดิ' ๕๖๓๐๐๕๖

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง 8 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายวันเพ็ญ ลาภขจรกิจ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๑ ตำบลหนองบอนแดง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตมโม
โทร. ๐๙๕๒-๕๖๓๐๐๕๖๐

อันติญ์ ความร่วมมือนะ

วันเพ็ญ ลาภขจรกิจ

อยู่ใกล้ๆ หมู่ ๑ ต.หนองบอนแดง

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โซนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบ้านบึง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายอภิชาติ สว่างโพธิ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๕ ตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม
โทร. ๐๙๓๖-๕๖๓๐๐๕๖

วิเศษให้ข้อมูลร่วมมือ

นาย อภิชาติ สว่างโพธิ์

ผู้ใหญ่บ้าน ม. 5 ต.บ้านบึง

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางนิจจารีย์ เมืองจันทน์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๓ ตำบลหนองซาก จังหวัดชลบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๓ ชุด

เนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ ญา ยาน กนดอมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๑๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบางบาล จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหากษัตริย์ ญา ยาน กนดอมโม
โทร. ๐๙๐-๕๖๓๐๐๕๖

(นางนิจจารีย์ เมืองจันทน์)
ผู้ใหญ่บ้าน ม.3 ต.หนองซาก

ที่ ศธ ๖๓๐๕๒/ว ๘๐๖

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ค.ต.วิรัช เก้วพรหม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระมหาวิเศษ ฉายา กนฺตมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๒๕ นิสิตหลักสูตรรัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
“บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทาง
วิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระมหาวิเศษ กนฺตมโม

โทร. ๐๙๒-๕๖๓๐๐๕๖

ดร. วิรัช เก้วพรหม
ผอ. ญ. ศธ.ว. ค.ก.พ.น.บ.

ภาคผนวก ช

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ข้อมูลที่ได้จะแปลผลของการวิจัยในภาพรวมผู้ทำวิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยนี้เท่านั้นจะไม่มีการเผยแพร่ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ผู้ทำวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์จากท่านผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)

นิสิตปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

๒. อายุ

☐ ๑๘ - ๒๙ ปี

☐ ๓๐ - ๔๙ ปี

☐ ๕๐ ปีขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส.

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

๔. อาชีพ

☐ รับจ้าง

☐ สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

☐ ค้าขาย เกษตรกรรม พนักงานทั่วไป

☐ ข้าราชการประจำ/ข้าราชการการเมือง

๕. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

☐ ๑ - ๕ ปี

☐ ๖ - ๑๐ ปี

☐ ๑๑ - ๑๕ ปี

☐ มากกว่า ๑๕ ปี

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการ
ปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทผู้นำฝ่ายปกครอง
ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง โดยกำหนด
ระดับคะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง เห็นว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง เห็นว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง เห็นว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง เห็นว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง เห็นว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความ ขัดแย้งในอำเภอบ้านบึง	ระดับความคิดเห็น				
		๕	๔	๓	๒	๑
	ด้านการหลีกเลี่ยง					
๑	กำนันผู้ใหญ่บ้านมักตัดสินปัญหาของคูกรณีโดย หลีกเลี่ยงความเป็นเครือญาติ					
๒	เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้แสดงบทบาทแก้ไข้ปัญหาทุกครั้ง เพื่อเป็น การหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาที่นำไปสู่ความ แตกแยก					
๓	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า โดยห้าม ทะเลาะโต้เถียงกันจนกว่าจะมีคนกลางเพื่อตัดสินยุติ ความกัน					
๔	กำนันผู้ใหญ่บ้านหลีกเลี่ยงการได้รับผลตอบแทนจากการ แก้ไข้ปัญหาจบลง					
๕	กำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะระงับเหตุอารมณ์ เพื่อหลีกเลี่ยง ปัญหายืดเยื้อหรือเสียเวลา ระหว่างการสนทนาปัญหา					
๖	กำนันผู้ใหญ่บ้านจัดตัวแทนที่คูกรณีเคารพ นับถือ เป็น ตัวแทนในการแก้ไข้ปัญหาความขัดแย้ง					
	ด้านการปรองดอง					
๑	เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ใช้เวลาเข้าไปพูดคุยกับคูกรณีแต่ละฝ่ายที่บ้านเพื่อลด ความขัดแย้งก่อนจะมีข้อพิพาท					

๒	เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเสนอให้มีการเจรจาเพื่อให้เกิดความพอใจกับทุกฝ่าย					
๓	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวทำให้คู่กรณียอมรับข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งร่วมกัน					
๔	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความศรัทธาและความเชื่อถือจากลูกบ้านในการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยการยุติปัญหาของคู่กรณีด้วยสันติวิธี					
๕	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ชี้แจงให้คู่กรณีเข้าใจถึงผลกระทบและโทษที่จะได้รับตามกฎหมาย เมื่อคู่กรณีไม่ยอมรับข้อตกลงด้วยสันติวิธี					
๖	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้อำนาจหน้าที่ด้วยวิธีการรอมชอมในปัญหาก่อนใช้มาตรการทางกฎหมายแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้น					
ด้านการประนีประนอม						
๑	เมื่อมีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในหมู่บ้าน กำนันผู้ใหญ่บ้านเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นในหมู่บ้านเข้าร่วมช่วยเหลือในกระบวนการแก้ไขปัญหาเพื่อหาข้อยุติ					
๒	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวช่วยในการต่อรองอะลุ่มอล่วยให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไข และข้อตกลงระหว่างกัน					
๓	กำนันผู้ใหญ่บ้านอธิบายผลกระทบที่เกิดขึ้นตามตัวบทกฎหมายกับคู่กรณีทั้งสองฝ่ายเพื่อประนีประนอมให้คู่กรณียุติความขัดแย้งระหว่างกัน					
๔	กำนันผู้ใหญ่บ้านยกกรณีตัวอย่างความรุนแรงที่เกิดขึ้นเนื่องจากการไม่ยอมความกัน เพื่อให้คู่กรณีทราบถึงคุณและโทษของความขัดแย้ง					
๕	กำนันผู้ใหญ่บ้านแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยการเจรจาต่อรองให้ทั้ง ๒ ฝ่ายพบกันครึ่งทางเพื่อให้เป็นผลสำเร็จ					
๖	เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความสามารถในการเจรจาต่อรองเพื่อให้ทั้ง ๒ ฝ่ายเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและหาทางออกที่ดีที่สุดให้กับทุกฝ่าย					

	ด้านการร่วมมือกัน					
๑	เมื่อเกิดความขัดแย้งกำนันผู้ใหญ่บ้านมักแก้ไขปัญหโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชน					
๒	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้เชิญผู้อาวุโสหรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการพิจารณาแก้ไขปัญหความขัดแย้ง					
๓	กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น					
๔	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้ขอให้ลูกบ้านให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกระบวนการช่วยแก้ไขแก้ปัญหความขัดแย้งในหมู่บ้าน					
๕	กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหความขัดแย้ง โดยถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนในชุมชน					
๖	กำนันผู้ใหญ่บ้านสนับสนุนให้ทุกคนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยเชื่อว่าความคิดเห็นของทุกคนสำคัญ สามารถลดปัญหความขัดแย้งได้					
	ด้านการบังคับ					
๑	เมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านได้แสดงบทบาทตามตำแหน่งอำนาจหน้าที่ โดยการสั่งให้คู่กรณียอมรับการแก้ไขตามคำสั่ง					
๒	เมื่อเกิดปัญหความขัดแย้งระหว่างคู่กรณีขึ้น กำนันผู้ใหญ่บ้านแสวงหาการสนับสนุนจากคนอื่นเพื่อป้องกันการโต้แย้งหรือการตัดสินยุติความขัดแย้ง					
๓	ปัญหความขัดแย้งในชุมชนยุติลง เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น					
๔	กำนันผู้ใหญ่บ้านได้นำข้อกฎหมายเกี่ยวกับบทลงโทษมาแสดงให้คู่กรณีได้รับทราบถึงผลการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น					
๕	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้ความเป็นคั่นเคย บังคับให้คู่กรณียอมรับเงื่อนไขการตัดสินปัญหาที่เกิดขึ้น					
๖	เมื่อเกิดปัญหความขัดแย้งขึ้นกำนันผู้ใหญ่บ้านมักจะเอาอำนาจ ตำแหน่ง บารมีหรือความได้เปรียบทางสถานะที่เหนือกว่ามากล่าวอ้างประกอบเพื่อยุติความขัดแย้ง					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑. บทบาทการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำฝ่ายปกครอง ด้านการหลีกเลี่ยง

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๒. บทบาทการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำฝ่ายปกครอง ด้านการปรองดอง

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๓. บทบาทการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำฝ่ายปกครอง ด้านการประนีประนอม

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๔. บทบาทการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำฝ่ายปกครอง ด้านการร่วมมือกัน

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

๕. บทบาทการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชนของผู้นำฝ่ายปกครอง ด้านการบังคับ

ปัญหา อุปสรรค.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

-- ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม --

ภาคผนวก ซ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง บทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหาความขัดแย้งในชุมชน
อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....
อายุ.....ปี วุฒิการศึกษา.....อาชีพ.....
ตำแหน่งงาน.....
หน่วยงานที่สังกัด.....
วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์.....

ตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างบทบาทผู้นำฝ่ายปกครองในการจัดการปัญหา
ความขัดแย้งในชุมชน อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

๑. ด้านการหลีกเลี่ยง

.....
.....
.....
.....

๒. ด้านการปรองดอง

.....
.....
.....
.....

๓. ด้านการประนีประนอม

.....
.....
.....
.....

๔. ด้านการร่วมมือกัน

.....

.....

.....

.....

๕. ด้านการบังคับ

.....

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านในความกรุณาสำหรับการให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้
 พระมหาวิเศษ กนตธมโม (มั่งคั่ง)
 นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหาวิเศษ กนฺตธมฺโม (มั่งคั่ง)
- เกิด : วันพฤหัสบดีที่ ๑ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๗
- สถานที่เกิด : ๖๗ หมู่ ๑ บ้านมาบไผ่ ตำบลมาบไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
- การศึกษา : ประถมศึกษา - โรงเรียนบ้านมาบไผ่
 : มัธยมศึกษาตอนต้น - โรงเรียนบ้านมาบไผ่
 : ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 - สาขาวิชาการจัดการ
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดมาบไผ่ ตำบลมาบไผ่ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ๒๐๑๗๐
 ๐๙๒-๕๖๓-๐๐๕๖ mahawiset08@gmail.com